

Tussentijds Evaluatierapport

**Internationale Commissie voor de
 Bescherming van de Schelde**

**Commissie
 Prote**

C-14118 430

**SCHELDE
 ACTIEPROGRAMMA
 TUSSENTIJD
 EVALUATIERAPPORT**

**PROGRAMME D'ACTIONS
 ESCAUT
 RAPPORT D'EVALUATION
 INTERMEDIAIRE**

INHOUDSOPGAVE

I Inleiding

2

II Doelstellingen

4

1. Doelstellingen van het Schelde Actieprogramma voor de korte termijn
2. Doelstellingen van het tussentijds evaluatierapport

III Stand van zaken m.b.t. de uitvoering van de acties voor de korte termijn

6

1 Indicatoren

6

- A. Fysisch-chemische kwaliteit
- B. Ecologische kwaliteit
- C. Kwaliteit van de waterbodem
- D. Economische aspecten
- E. Industriële verontreiniging
- F. Huishoudelijke verontreiniging
- G. Diffuse verontreiniging
- H. Relatie emissie-immissie

2 Landen en gewesten

15

- I. Acties i.v.m. calamiteuze verontreinigingen
- J. Saneringsprogramma's van de Verdragspartijen

3 Communicatie en samenwerking

16

- K. Technische en wetenschappelijke samenwerking
- L. Onderzoek en ontwikkeling
- M. Informatie en bewustwording van de bevolking

4 Gezamenlijke doelstellingen

18

- N. Gezamenlijke doelstellingen voor de middellange termijn

IV Conclusies en aanbevelingen

19

Bijlagen

1. Tabel met het overzicht van de stand van zaken (miljpalen) van de SAP acties.
2. Rapporten over de nationale acties
  - Brussels-Hoofdstedelijk gewest
  - Vlaams gewest
  - Nederland
  - Waals gewest
  - Frankrijk

110

SOMMAIRE

I Introduction

2

II Objectifs

4

1. Objectifs du Programme d'actions Escaut à court terme
2. Objectifs du rapport d'évaluation intermédiaire

III Etat d'avancement de l'exécution des actions à court terme

6

1 Indicateurs

6

- A. La qualité physico-chimique
- B. La qualité écologique
- C. La qualité des sédiments
- D. Aspects économiques
- E. La pollution industrielle
- F. La pollution domestique
- G. La pollution diffuse
- H. Relation émissions-immissions

2 Pays et régions

15

- I. Actions liées aux pollutions accidentelles
- J. Programmes d'assainissement des Parties contractantes

3 Communication et coopération

16

- K. Coopération technique et scientifique
- L. Recherche et développement
- M. Information et sensibilisation de la population

4 Objectifs communs

18

- N. Objectifs communs à moyen terme

IV Conclusions et recommandations

19

Annexes du rapport d'évaluation intermédiaire

1. Tableau avec l'état d'avancement des actions (jalons) du PAE.
2. Rapports des actions nationales

25

- Région de Bruxelles-Capitale
- Région Flamande
- Pays-Bas
- Région Wallonne
- France

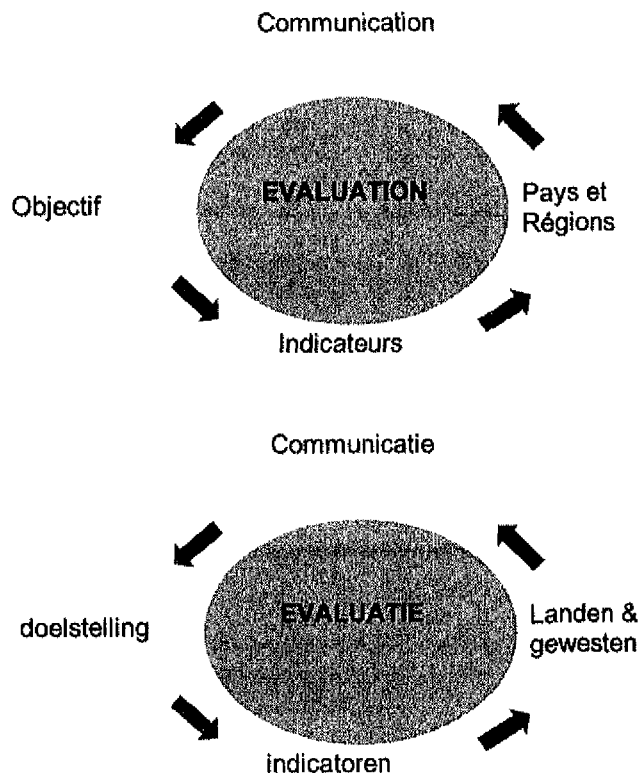
114

I. Inleiding

Op 10 december 1998 werd tijdens de ministersconferentie in Middelburg het eerste Schelde Actieprogramma vastgesteld. Het actieprogramma omvat een 14tal (A t/m N) thema's met doelstellingen. De nadere uitwerking van de geformuleerde doelstellingen per thema leverde 71 gezamenlijke en 152 nationale acties op. De 71 gemeenschappelijke acties vormen met elkaar een cyclisch concept dat in de figuur hieronder is weergegeven.

I. Introduction

Le premier Programme d'actions Escaut a été adopté le 10 décembre 1998 lors de la Conférence ministérielle à Middelburg. Le programme d'actions comporte 14 thèmes (A à N) assortis d'objectifs. La mise en œuvre des objectifs formulés par thème se compose de 71 actions communes et 152 actions nationales. Les 71 actions communes peuvent être conceptualisées selon la figure représentée ci-dessous.

Gedurende de korte termijn wordt gezamenlijk de toestand van het Schelde stroomgebied geëvalueerd middels een aantal indicatoren. Communicatie en samenwerking speelt hierin een belangrijke rol. Het geheel mondt uit in gezamenlijke doelstellingen voor de middellange termijn. De uitvoering van de maatregelen, gedurende de korte termijn, om de toestand te verbeteren worden samen of door de afzonderlijke landen en gewesten uitgevoerd.

Het onderhavige tussentijdse evaluatierapport is een van de acties in het SAP en staat in het SAP onder het hoofdstuk communicatie en samenwerking: *"Teneinde de bevolking te informeren over de uitvoering en de resultaten van de saneringsmaatregelen bij de Verdragspartijen, elk voor wat hun grondgebied betreft, en teneinde de bevolking in het algemeen en de doelgroepen in het bijzonder meer bewust te maken voor het waterkwaliteitsaspect wordt in 2001 het tussentijds evaluatierapport en in 2003 het definitieve evaluatierapport van het Schelde Actieprogramma voor de korte termijn gepubliceerd".*

Durant le court terme, l'état du bassin versant de l'Escaut est évalué en commun au moyen d'une série d'indicateurs. La communication et la coopération y jouent un rôle important. L'ensemble débouche sur des objectifs communs à moyen terme. L'exécution des mesures durant le court terme pour améliorer la situation est faite en commun ou par les pays et régions séparément.

Le présent rapport d'évaluation intermédiaire est l'une des actions du PAE et figure sous les chapitre « communication du PAE : « Afin de veiller à tenir le public informé de la mise en œuvre et des résultats des mesures d'assainissement par les Parties contractantes, chacune en ce qui concerne son territoire, et de sensibiliser le public et les groupes cibles aux aspects de la qualité de l'eau, le rapport d'évaluation intermédiaire sera publié en 2001 et le rapport d'évaluation définitif du Programme d'actions Escaut à court terme en 2003 ».

De inhoud van het tussentijds evaluatierapport wordt vorm gegeven uitgaande van de geformuleerde doelstellingen voor de 14 thema's voor de korte termijn. Verder zullen, net als in het Schelde Actieprogramma voor de korte termijn, in het tussentijds evaluatierapport de thema's indicatoren (actie C1-C59), landen en gewesten (actie C60-C62 en de nationale acties), communicatie (C63-C71) en gezamenlijke doelstellingen (C72) de rode draad door het rapport zijn.

De **acties m.b.t. de indicatoren** omvatten het gezamenlijk exploiteren van een homogeen (fysisch-chemisch en biologisch) meetnet, het coördineren van (biologische en emissie) inventarisaties, het ontwikkelen van milieu-indicatoren en het uitwisselen van informatie, meestal met betrekking tot de implementatie van de regelgeving en de milieuprogramma's bij de Verdragspartijen.

Het thema **landen en gewesten** omvat de nationale acties van elke Verdragspartij en de gemeenschappelijke acties m.b.t. de calamiteuze verontreinigingen.

Het thema **communicatie** behelst internationale samenwerking, onderzoek en ontwikkeling en voorlichting en bewustmaking van de bevolking.

Het thema **gezamenlijke doelstellingen** betreft het opstellen van gezamenlijke en concrete doelstellingen voor de middellange termijn.

In 1999 is de uitvoering van het Schelde Actieprogramma gestart. Het trekkerschap van de gemeenschappelijke acties is verdeeld over de 5 Verdragspartijen. Het tussentijdse evaluatierapport geeft de stand van zaken weer op 1 juni 2001. Omdat de startdatum van de gezamenlijke acties 1999, 2000 of 2001 was, kan de stand van zaken voor de diverse acties verschillen.

Le contenu du rapport d'évaluation intermédiaire est concrétisé sur la base des objectifs formulés pour les 14 actions à court terme. A l'instar du Programme d'actions Escaut à court terme, le rapport d'évaluation intermédiaire aura comme fil conducteur les thèmes indicateurs (actions C1-C59), pays et régions (actions C60-C62 et actions nationales des pays et régions), communication (C63-C71) et objectifs communs (C72).

Les **actions concernant les indicateurs** comportent l'exploitation en commun d'un réseau de mesures (physico-chimique et biologique) homogène, la coordination des inventaires (biologiques et des émissions), l'élaboration d'indicateurs environnementaux et l'échange d'informations concernant généralement la mise en œuvre de la réglementation et des programmes environnementaux auprès des Parties contractantes.

Le thème **pays et régions** reprend les actions nationales de chaque Partie contractante et les actions communes concernant les pollutions accidentelles.

Le thème **communication** comprend la coopération internationale, la recherche et le développement et l'information et la sensibilisation de la population.

Le thème **objectifs communs** inclut par l'établissement d'objectifs communs et concrets pour le moyen terme.

L'exécution du Programme d'action a débuté en 1999. La responsabilité des actions communes est distribuée entre les 5 Parties contractantes. Le rapport d'évaluation intermédiaire donne la situation au 1er juin 2001. Puisque la date de lancement des actions communes était 1999, 2000 ou 2001, la situation peut varier d'une action à l'autre.

II. Doelstellingen

In dit tussentijdse evaluatierapport wordt onderscheid gemaakt in doelstellingen voor de korte termijn van het Schelde Actieprogramma en doelstellingen voor het tussentijdse evaluatierapport zelf.

1. DOELSTELLINGEN VAN HET SCHELDE ACTIEPROGRAMMA VOOR DE KORTE TERMIJN.

In het SAP staan (op pagina 8) de doelstellingen van het SAP voor de korte termijn vermeld. Deze zijn:

1) De lozing van ongezuiverd stedelijk afvalwater is een belangrijke oorzaak van de huidige slechte waterkwaliteit. Het rapport "De kwaliteit van de Schelde in 1994" laat zien dat in het stroomgebied het lozen van ongezuiverd afvalwater overeenkomt met een belasting van meer dan 10 miljoen inwoner equivalenten. De doelstellingen en prioriteiten voor de korte termijn bij de Verdragspartijen zijn daarom allereerst gericht op verbetering van de zuurstofhuishouding door bestrijding van de klassieke vervuiling, te weten zuurstofbindende stoffen en nutriënten.

2) De bestaande programma's zijn daarbij o.m. gericht op de implementatie van de EU-richtlijn stedelijk afvalwater.

3) Omdat de bestaande saneringsprogramma's en de daaraan verbonden financiële middelen zeer moeilijk gewijzigd kunnen worden, wordt voor de korte termijn uitgegaan van de saneringsprogramma's met bijbehorende financiële middelen zoals die bij de afzonderlijke Verdragspartijen gelden.

4) Om de waterkwaliteit te evalueren, ziet de Commissie erop toe dat de meest geëigende statistische methode voor de gegevens uit het homogeen meetnet voor de kwaliteit van de Schelde, gehanteerd wordt. Door middel van studies en informatie-uitwisseling zal de ICBS nagaan of het relevant is deze evaluatie tot andere stoffen/parameters uit te breiden.

5) Tijdens deze korte termijn zullen concrete gezamenlijke doelstellingen voor de middellange termijn worden vastgesteld. Deze doelstellingen hebben betrekking op:

- de waterkwaliteit*
- de ecologie, inrichting en herstel*

Met het oog op de bescherming van de Schelde en in het kader van de activiteiten van de Commissie, informeren de Verdragspartijen elkaar over hun beleid inzake het beheer van de sedimenten van de Schelde en stemmen zij dit beleid naar behoefte op elkaar af.

Ter realisering van deze doelstellingen worden concrete acties geformuleerd die een onderlinge samenhang en prioritering kennen.

II. Objectifs

Le présent rapport d'évaluation intermédiaire fait une distinction entre les objectifs à court terme du Programme d'Actions Escaut et les objectifs pour le rapport d'évaluation proprement dit.

1. OBJECTIFS DU PROGRAMME D'ACTIONS ESCAUT A COURT TERME.

Le PAE indique (page 8) les objectifs du PAE à court terme. Ce sont :

1) Le déversement d'eaux usées urbaines non épurées est une cause importante de la mauvaise qualité actuelle de l'eau. Le rapport "La qualité de l'Escaut en 1994" montre que, dans le bassin versant, le déversement d'eaux usées non épurées équivaut à une charge polluante de plus de 10 millions d'équivalents-habitant. Les objectifs et les priorités à court terme des Parties contractantes visent tout d'abord à améliorer le bilan d'oxygénation en luttant contre la pollution classique, à savoir les substances oxydables et les nutriments.

2) Les programmes actuels visent notamment à mettre en œuvre la directive européenne sur les eaux usées urbaines.

3) Comme les programmes d'assainissement actuels et les moyens financiers afférents peuvent très difficilement être modifiés, la période de court terme se fonde sur les programmes d'assainissement et les moyens financiers afférents tels qu'ils existent dans les différentes Parties contractantes.

4) Pour évaluer la qualité de l'eau, la Commission veillera à appliquer aux données du réseau de mesures homogène de la qualité de l'Escaut, la statistique la plus appropriée. La CIPE au travers d'études et d'échange d'informations entre Parties examinera la pertinence d'étendre cette évaluation à d'autres substances/paramètres.

5) Lors de ce court terme, des objectifs concrets communs seront adoptés pour le moyen terme. Ces objectifs concernent:

- la qualité de l'eau*
- l'écologie, l'aménagement et la restauration*

En vue de la protection de l'Escaut et dans le cadre des activités de la Commission, les Parties contractantes s'informent de leur politique relative à la gestion des sédiments dans l'Escaut et coordonnent ces politiques en tant que de besoin.

Des actions concrètes sont formulées pour réaliser ces objectifs; ces actions présentent une corrélation entre elles et seront assorties de priorités.

2. DOELSTELLINGEN VAN HET TUSSENTIJDSE EVALUATIERAPPORT

De doelstellingen van het tussentijdse evaluatierapport zijn vastgesteld tijdens de plenaire ICBS vergadering op 22 december 2000 in Doornik. De doelstellingen zijn:

- 1) stand van zaken m.b.t. de uitvoering van de gezamenlijke en de nationale (specifieke) acties. De acties worden niet afzonderlijk behandeld maar per thema. Of deze al dan niet gerealiseerd is, zal geïllustreerd worden aan de hand van resultaten van de daarbij horende acties.
- 2) nagaan hoe de afgesproken samenwerking en uitwisseling van informatie verloopt.
- 3) het formuleren, op basis van 1) en 2), van conclusies en aanbevelingen om de uitvoering van het actieprogramma te waarborgen.

De centrale vraag in dit tussentijdse evaluatierapport is of we (de commissie) op de goede weg zijn wat betreft samenwerking en informatie uitwisseling en qua uitvoering van de acties of dat bijsturing nodig is.

2. OBJECTIFS DU RAPPORT D'EVALUATION INTERMEDIAIRE

Les objectifs du rapport d'évaluation intermédiaire ont été fixés lors de la réunion plénière de la CIPE du 22 décembre 2000 à Tournai. Ces objectifs sont :

- 1) l'état d'avancement de la mise œuvre des actions communes et nationales (spécifiques). Les actions ne seront pas traitées individuellement mais par thème. Les résultats des actions correspondantes montreront s'ils sont atteints ou non.
- 2) Examen de la manière dont se déroulent la coopération et l'échange d'informations convenus.
- 3) Formulation, sur la base de 1) et 2), des conclusions et recommandations pour garantir l'exécution du programme d'actions.

La question essentielle est de savoir si nous (la commission) sommes sur la bonne voie en ce qui concerne la coopération et l'échange d'informations et l'exécution des actions. La commission est-elle sur la bonne voie ou un ajustement est-il nécessaire ?

III. Stand van zaken m.b.t. de uitvoering van de acties voor de korte termijn

Hieronder wordt de stand van zaken van de 14 thema's weergegeven in de volgorde van het Schelde Actieprogramma (pagina 11-30). De stand van zaken is de situatie op 1 juni 2001.

1. INDICATOREN

1.1 Indicatoren m.b.t. waterkwaliteit

Onder indicatoren voor de toestand van het Schelde stroomgebied vallen 8 van de 14 thema's.

- A. de fysisch-chemische waterkwaliteit (acties C1-C6)
- B. de biologische kwaliteit (C7-C14)
- C. de kwaliteit van de waterbodems (C15)
- D. economische aspecten (C16-C21)
- E. industriële emissies (C22-C32)
- F. huishoudelijke emissies (C33-C48)
- G. diffuse lozingen (C49-C58)
- de effecten van emissies op de waterkwaliteit (C59)

Hieronder staat de stand van zaken met betrekking tot bovenstaande 8 thema's vermeld.

Thema A. Fysisch-chemische kwaliteit

A.1. Homogeen meetnet

Doelstelling: vaststellen fysisch-chemische kwaliteit over heel het Schelde stroomgebied; evalueren van de bereikte vooruitgang; centraliseren van de gegevens; uitwerken van een historisch overzicht van de kwaliteitsmetingen; informatie verschaffen over dit alles aan belangstellenden. (C1-C5)

Stand van zaken. Het homogeen meetnet van de Schelde is sinds januari 1998 in werking, met 13 meetpunten van bron tot monding waar jaarlijks 13 bemonsteringen worden uitgevoerd. Met ingang van januari 2001 is aan dit meetnet door Vlaanderen een punt toegevoegd tussen Dendermonde en Antwerpen, nl. Hemiksem.

Bij elke monstername worden 19 klassieke parameters bepaald die naast de algemene fysische parameters (zuurstof, geleidbaarheid, ...) in hoofdzaak organische stoffen en nutriënten karakteriseren.

Met ingang van 1 januari 2000 zijn hieraan 3 zware metalen (zink, koper en cadmium) en 3 bestrijdingsmiddelen (atrazine, simazine en lindane) toegevoegd. Vervolgens werden vanaf januari 2001 na een jaar van onderzoek 7 bijkomende stoffen definitief toegevoegd: het bestrijdingsmiddel diuron en de 6 polycyclische aromatische koolwaterstoffen van Borneff.

In een volgende fase wordt de ontwerprijst van de 32 prioritaire stoffen van bijlage X van de Kaderrichtlijn Water (KRW) bestudeerd.

Momenteel kan de verbetering van de kwaliteit van de Schelde nog niet worden getoetst. Tot dusver zijn immers enkel de resultaten van 1998 en 1999 door de

III. Etat d'avancement de l'exécution des actions à court terme

On trouvera ci-après l'état des actions suivant les 14 thèmes dans l'ordre du Programme d'Actions Escaut (pages 11-30). Il s'agit de la situation au 1er juin 2001

1. INDICATEURS

1.1 Indicateurs de la qualité de l'eau

Les indicateurs concernant l'état du bassin versant de l'Escaut couvrent 8 des 14 thèmes.

- A. La qualité physico-chimique de l'eau (actions C1-C6)
- B. La qualité biologique (C7-C14)
- C. La qualité des sédiments (C15)
- D. les aspects économiques (C16-C21)
- E. Les émissions industrielles (C22-C32)
- F. Les émissions domestiques (C33-C48)
- G. Les rejets diffus (C49-C58)
- H. Les effets des émissions sur la qualité de l'eau (C59)

On trouvera ci-après l'état de la situation en ce qui concerne les 8 thèmes évoqués ci-dessus.

Thème A. La qualité physico-chimique

A.1. Réseau de mesures homogène

But : déterminer la qualité physico-chimique sur l'ensemble du bassin versant de l'Escaut ; évaluer les progrès accomplis ; centraliser les données ; établir un relevé historique des mesures de la qualité ; fournir les informations concernant tout ce qui précède aux intéressés. (C1-C5)

Point de la situation : Le réseau de mesure homogène de l'Escaut est opérationnel depuis janvier 1998. Il comporte 13 points répartis de la source à l'embouchure qui donnent lieu à 13 prélèvements chaque année. La Flandre a ajouté à partir de janvier 2001 un point à ce réseau de mesure qui est situé à Hemiksem, entre Termonde et Anvers.

Pour chaque prélèvement, on procède à la détermination de 19 paramètres classiques qui, outre les paramètres physiques généraux (oxygène dissous, conductivité, ...) caractérisent principalement les matières organiques et les nutriments.

Au 1er janvier 2000, 3 métaux lourds (zinc, cuivre et cadmium) et 3 pesticides (atrazine, simazine et lindane) ont été ajoutés. Ensuite, après une toute une année de mises au point, 7 substances supplémentaires ont été définitivement ajoutées à partir de janvier 2001: le pesticide diuron et les 6 hydrocarbures aromatiques polycycliques de Borneff.

La prochaine étape est l'examen du projet de liste des 32 substances prioritaires de l'annexe X de la directive cadre sur l'eau.

A ce jour, il n'est pas encore possible d'évaluer l'amélioration de la qualité de l'Escaut car, seuls, les résultats des années 98 et 99 ont été validés par la

Commissie gevalideerd en er is tijd nodig om de trends bij de kwaliteitsmetingen te kunnen beoordelen. Deze trends worden beïnvloed door verschijnselen als de variabiliteit van de kwaliteitsmetingen. Bij elke verdragspartij bestaat een groot aantal gegevens, maar ze bieden niet dezelfde garantie qua homogeniteit en dus qua vergelijkbaarheid als die van het homogeen meetnet van de Schelde: ze geven echter wel in het algemeen een aanmerkelijke vooruitgang voor de meeste parameters sinds een dertigtal jaren aan.

De gegevens van het homogeen meetnet van de Schelde worden in een database opgeslagen door het Agence de l'Eau Artois-Picardie, dat naast een ruime ervaring op dit vlak over een ORACLE-database beschikt. De gevalideerde gegevens kunnen op de website van het agentschap (www.eau-artois-picardie.fr) worden geraadpleegd. Verder is een fraaie presentatie van de gegevens van 1998 en 1999 op een interactief cd-rom beschikbaar.

Waar het gaat om de evaluatie van het meetnet, is een aanvang genomen met de toetsing van de meetpunten op hun relevantie, nu de Vlaamse delegatie een meetpunt tussen Dendermonde en Antwerpen heeft toegevoegd en de Nederlandse delegatie een studie heeft aangekondigd met betrekking tot de relevantie van het meetpunt bij Terneuzen. De gemeten stoffen zijn nog niet kritisch bekeken. Er moet immers met lange reeksen gegevens worden gewerkt vóór elke stof op relevantie kan worden beoordeeld. In het geval van de toxische stoffen kan in een eerste fase worden bekeken of de gehalten de detectiegrenzen overschrijden.

A.2. Automatische meetstations

Doelstelling: de continue monitoring van de waterkwaliteit; onderzoek verrichten naar de opportuniteit tot toevoeging van de automatische meetstations aan het homogeen meetnet. (C6)

Stand van zaken:

Op het volledige traject van de Schelde van bron tot monding, beschikken 2 partijen over een permanent meetstation. In de nabije toekomst zijn geen andere projecten gepland.

Het Ministerie van het Waalse Gewest, DGRNE – Division de la Police de l'Environnement – baat een automatisch meetstation uit te Bléharies, op de grens met Frankrijk. In dit station worden de volgende waterkwaliteitskenmerken bepaald: opgeloste zuurstof, watertemperatuur, zuurgraad, geleidbaarheid, troebelheid, ammonium, chloride, totaal organisch koolstof (TOC) en sulfaat. Het station functioneert sinds 1996.

Automatische datacommunicatie en acquisitie zijn gerealiseerd sinds 1999. 2-uurs waarden en daggemiddelden worden opgeslagen in een Oracle-databank. Gegevens zijn te raadplegen op <http://mrw2.wallonie.be/dgrne/aquapol>.

De Vlaamse Milieumaatschappij bouwt een station in Lillo in het Vlaams Gewest, nabij de grens met Nederland. Het station gaat de volgende

Commission, et il faut un certain recul pour apprécier les tendances. Ces tendances sont influencées par des phénomènes de variabilité des mesures de qualité. Il existe au sein des Parties contractantes un grand nombre de données, mais elles n'offrent pas les mêmes garanties d'homogénéité et donc de comparabilité que celles du R.H.M.E : elles indiquent cependant, globalement, une amélioration sensible pour la plupart des paramètres depuis une trentaine d'années.

Les données du R.H.M.E sont intégrées dans une banque de données informatiques par les soins de l'Agence de l'Eau Artois-Picardie qui, outre une longue expérience en la matière, dispose d'un système de gestion de base de données relationnelle ORACLE. Les données validées sont consultables sur le site INTERNET de l'Agence (www.eau-artois-picardie.fr). Par ailleurs, une présentation attractive des données 98 et 99 a été réalisée sur un CD-ROM interactif.

Pour ce qui concerne l'évaluation du réseau de mesure, on a commencé à examiner la pertinence des stations de mesure puisqu'une station située entre Dendermonde et Anvers a été ajoutée par la délégation flamande et que la délégation néerlandaise a annoncé une étude concernant la pertinence du point de mesure de Terneuzen. La pertinence des substances mesurées n'a pas encore été étudiée. Il faut en effet de longues séries de données avant d'en apprécier l'intérêt : dans le cas particulier des éléments toxiques, une première étape pourra consister à observer si les teneurs sont supérieures aux limites de détection.

A.2. Points de mesure automatiques

But : surveiller en permanence la qualité de l'eau; étudier l'opportunité d'ajouter les stations de mesure automatiques au réseau de mesure homogène. (C6)

Point de la situation

Sur l'ensemble du cours de l'Escaut, de la source à l'embouchure, deux Parties disposent de points de mesure permanents. On n'envisage pas d'autres projets dans un proche avenir.

Le Ministère de la Région wallonne, DGRNE – Division de la Police de l'Environnement, exploite une station de mesure automatique à Bléharies, sur sa frontière avec la France. Elle suit en continu les paramètres suivants : oxygène dissous, température de l'eau, acidité, conductivité, turbidité, azote ammoniacal, chlorure, carbone organique total (COT) et sulfate. Cette station fonctionne depuis 1996.

La communication et la collecte automatisées de données sont réalisées depuis 1999. Valeurs bi-horaires et moyennes journalières sont stockées dans une base de données Oracle. Les données peuvent être consultées sur le site internet : <http://mrw2.wallonie.be/dgrne/aquapol>

La Vlaamse Milieumaatschappij construit une station à Lillo en Région flamande, à proximité de la frontière avec les Pays-Bas. Elle analysera les paramètres

waterkwaliteitskenmerken bepalen: opgeloste zuurstof, watertemperatuur, zuurgraad, geleidbaarheid, troebelheid en totaal organisch koolstof (TOC). Daarnaast zullen periodiek automatisch monsters genomen kunnen worden voor analyse op het labo. De twee stations zijn onvoldoende om een continu beeld te geven van de waterkwaliteit van de Schelde over zijn volledig traject. De stations in Bléharies en Lillo staan echter op geografisch belangrijke plaatsen (grensovergangen), hetgeen op zich al pleit voor opname in het homogeen meetnet. In eerste instantie kan worden nagegaan of de continu gemeten waterkwaliteitskenmerken overeen komen met hetgeen in het homogeen meetnet wordt gemeten. Voor Bléharies is dit goed na te gaan omdat Bléharies ook een meetpunt in het reguliere meetnet is. Als blijkt dat de continu gemeten waarden overeenkomen, kunnen vervolgens de resultaten van de twee automatische meetstations aan de resultaten van het homogeen meetnet worden toegevoegd waarbij dan nog afspraken gemaakt moeten worden over de vorm waarin resultaten ter beschikking worden gesteld (½ uurgemiddelde, 2-uurgemiddelde, daggemiddelde, maandgemiddelde).

Thema B. Ecologische kwaliteit

B.1. Biologisch meetnet

Doelstelling: vaststelling van de kwaliteit van de ecosystemen en de opvolging van de geboekte kwaliteitsverbetering. Ontwikkeling en gebruik van een biologische parameter waarvan de uitwerking gebaseerd is op een vergelijkbare methode tussen alle partijen. (C7-C8)

Stand van zaken: De verschillende delegaties zijn het allereerst eens geworden om in het zoete deel van de Schelde benthische macro-invertebraten te gebruiken als biologische parameter. Voor de brak- of zoutwatermilieus is dit niet geëigend. Vervolgens werd in 2000 een eerste harmonisatietest op de punten Bléharies en Melle uitgevoerd. Uit de resultaten bleken significante verschillen die toe te schrijven zijn aan de monsternamen. Als vervolg hierop is door de delegaties een tweede test voorgesteld en aanvaard. Deze is in mei/juni 2001 uitgevoerd.

Parallel aan de werkzaamheden m.b.t. de macro-invertebraten, werd in het zoete deel van de Schelde een actie voor de bepaling van de Diatomeeën Index ondernomen op alle meetpunten van het homogeen meetnet. Ook hiervoor geldt om dezelfde reden als voor de macro-invertebratenindex dat deze biologische parameter niet geschikt is voor de punten in het brak- en zoutwatergebied.

Voor deze proef werden de monsternamen en de lamina door de Franse delegatie uitgevoerd en gevraagd werd aan vijf labo's (drie Franse, een Vlaams en een Waals) de flora-bepalingen voor de berekeningen van de Diatomeeën Index te doen. De resultaten zijn nog niet bekend.

suivantes : oxygène dissous, température de l'eau, acidité, conductivité, turbidité et carbone organique total. De plus, des échantillons automatiques périodiques seront prélevés pour l'analyse en laboratoire.

Les deux points de mesure existants ne suffisent pas pour donner en continu une idée de la qualité de l'eau de l'Escaut sur l'ensemble de son cours. Les points de mesure de Bléharies et Lillo se situent en des repères géographiques importants (passages de la frontière), ce qui plaide en faveur de leur intégration dans le réseau de mesures homogène. En première instance, on peut examiner si les caractéristiques de la qualité de l'eau mesurées en continu correspondent à ce qui est mesuré dans le réseau classique. Pour Bléharies, c'est vérifiable, parce que Bléharies est aussi un point de mesure du réseau classique. S'il apparaît que les valeurs mesurées en continu correspondent, on pourra intégrer les résultats des deux stations automatiques dans ceux du réseau de mesures homogène. Il faudra alors s'accorder sur la forme de communication des résultats (moyenne ½ heure, moyenne (bi)horaire, moyenne journalière, moyenne mensuelle).

Thème B. La qualité écologique

B.1. Réseau de mesure biologique

But : déterminer la qualité des écosystèmes et suivre son évolution. Développer et utiliser un paramètre biologique dont la mise en œuvre se base sur une méthode comparable entre les parties. (C7-C8).

Etat d'avancement : Les différentes délégations se sont accordées sur l'utilisation des macro-invertébrés benthiques comme indicateur de la qualité biologique des eaux douces de l'Escaut. Cet indicateur ne peut être appliqué aux milieux d'eaux saumâtres ou salées. Un premier test d'harmonisation a ensuite été réalisé en 2000 sur les stations de Bléharies et de Melle. Les résultats ont montré des écarts significatifs qui peuvent s'expliquer par le mode de prélèvement. Par conséquent, il a été proposé et accepté par les délégations de procéder à une deuxième expérimentation. Celle-ci a été effectuée en mai/juin 2001.

Parallèlement à ces travaux sur les invertébrés, une campagne de détermination de l'Indice Biologique Diatomées a été entreprise sur l'ensemble des stations du réseau de mesure homogène situées en eau douce. Pour les mêmes raisons que pour l'indice basé sur les macro-invertébrés benthiques, ce paramètre n'est pas adapté aux stations situées dans la partie des eaux saumâtres et salées.

Pour cet exercice, les prélèvements et les lames ont été réalisés par la délégation française. Il a été demandé à cinq laboratoires (trois labos français, un labo flamand et un labo wallon) de réaliser les déterminations floristiques permettant le calcul de l'index biologique diatomique. Les résultats ne sont pas encore connus.

B.2. Mogelijkheden en onmogelijkheden van het ecologisch herstel

Doelstelling: afstemmen op elkaar van de acties voor het *ecologisch herstel in het Schelde stroomgebied*. Het verzekeren van de informatie-uitwisseling tussen de verdragspartijen. Het ontwikkelen van een nieuw imago voor de Schelde en een betere kennis van de ecologie van de Schelde. En middels inventarisatiestudies komen tot de opmaak van eerste ecologisch actieprogramma voor de Schelde **(C9-C14)**

Stand van zaken: In het kader van deze acties is aan een drietal onderwerpen gewerkt. Het opzetten van een databank om de resultaten van de diverse inventarisaties onder te brengen, de organisatie van een workshop "Ecologisch onderzoek in het Scheldebekken" en de eerste gedachtevorming over ecologisch herstel.

Databank. De resultaten van de verschillende inventarisaties voor de diverse ecologische actiepunten worden ingebracht in een te raadplegen databank. De op te zetten databank is qua structuur in hoofdlijnen klaar. Op dit moment zijn de instanties en personen actief op het terrein van de ecologie in stroomgebieden en met name in het Schelde stroomgebied ingevoerd. Tevens bestaan er links naar websites van de instanties voor verdere informatie. Gedetailleerde gegevens over onderzoeksprojecten zijn verzameld, maar dienen nog ingevoerd te worden. Verdere uitbouw van de databank is noodzakelijk om de inventarisatiegegevens uit de actiepunten een plaats te geven.

Workshop Als tweede activiteit is de workshop "Ecologisch onderzoek in het Scheldebekken" georganiseerd, met als doelstellingen.

- Het bijeenbrengen van mensen uit het gehele stroomgebied, die actief zijn in het ecologisch onderzoek.
- Een overzicht verkrijgen van het lopend ecologisch onderzoek.
- Inzicht verkrijgen in het ecologisch functioneren van het Schelde Stroomgebied.
- Formuleren van ecologische kennis, die noodzakelijk is om tot een doelmatig herstelprogramma te komen.

De workshop heeft op 29 en 30 maart 2001 plaatsgevonden in het Paleis der Academiën te Brussel onder de paraplu van de "Koninklijke Vlaamse Academie van België voor de Kunsten en Wetenschappen" (KVAB) en de ICBS. De workshop is bezocht door ruim 150 personen. Het programma was verdeeld over twee dagen. De eerste dag kende een thematische indeling gaande van algen, macrofyten tot vissen, de tweede dag was gericht op integratie van de disciplines voor delen van het stroomgebied gaande van bron tot monding. Tevens vond er een posterpresentatie plaats waar ongeveer 70 posters zijn tentoongesteld. De proceedings van de workshop zullen verschijnen in de reeks verhandelingen van KVAB-contactfora. Met de workshop is een goed

B. 2. Possibilités et impossibilités de la restauration écologique

Objectif: coordonner les actions pour la restauration écologique du bassin versant de l'Escaut. Assurer l'échange d'informations entre les parties contractantes. Développer une nouvelle image de marque pour l'Escaut et une meilleure connaissance de l'écologie de l'Escaut. Moyennant des études d'inventaire, aboutir à l'établissement d'un premier programme d'actions écologiques pour l'Escaut **(C9-C14)**

Etat de la situation : dans le cadre de ces actions, trois thèmes ont été abordés. La création d'une base de données pour y intégrer les résultats des divers inventaires, l'organisation d'un atelier « recherche écologique dans le bassin de l'Escaut » et un premier échange de vues sur la restauration écologique.

Base de données : Les résultats des différents inventaires envisagés pour les actions écologiques seront intégrés dans une base de données à consulter. Du point de vue de la structure, la base de données est terminée dans les grandes lignes. A l'heure actuelle, cette banque de données reprend également les instances et les personnes exerçant des activités dans le domaine de l'écologie dans les bassins versants et en particulier dans celui de l'Escaut. Des liens vers les sites web des instances concernées ont été créés pour obtenir de plus amples informations. Des données concernant des projets de recherche détaillés ont été rassemblées, mais doivent encore être introduites. Il est nécessaire de poursuivre le développement de la base de données pour donner une place aux données d'inventaire des actions suivantes C9 à C12.

Atelier : Deuxième activité : l'atelier "Recherche écologique dans le bassin de l'Escaut" a été organisé avec les objectifs suivants:

- Rassembler les personnes de l'ensemble du bassin versant, qui exercent leurs activités dans le domaine de la recherche écologique.
- Avoir un aperçu de la recherche écologique en cours par la présentation d'exposés ou de posters.
- Avoir une idée du fonctionnement écologique du bassin versant de l'Escaut.
- Synthétiser la connaissance écologique nécessaire à la mise au point d'un programme de restauration efficace.

Cet atelier a eu lieu les 29 et 30 mars 2001 au Palais des Académies à Bruxelles sous les auspices de la "Koninklijke Vlaamse Academie van België voor de Kunsten en Wetenschappen" (KVAB) et de la CIPE. Cet atelier a réuni plus de 150 personnes. Le programme était réparti sur deux jours. Le premier jour prévoyait un programme thématique allant des algues, des macrophytes aux poissons ; le deuxième jour était centré sur l'intégration des disciplines pour les différents tronçons du bassin versant de la source à l'embouchure. De plus, il y a eu une présentation de posters où quelque 70 posters étaient exposés. Les actes de l'atelier seront publiés dans la série des «verhandelingen van de KVAB-contactfora ». Un inventaire des activités de recherche en cours dans le bassin de l'Escaut a été présenté. Le

overzicht verkregen van de huidige onderzoeksactiviteiten in het Scheldebekken. Het samenbrengen van de juiste mensen verbonden aan een enorm arbeidsintensief proces is wel de sleutel geweest tot het succes van deze workshop

Ecologisch herstel. De verzamelde informatie die heel divers van aard is en vaak slechts een onderdeel van het complexe ecosysteem beschrijft, vormt de basis voor het eerste ecologisch actieprogramma voor de Schelde hoofdstroom. Om al deze informatie goed te kunnen verwerken is echter eerst een raamwerk nodig.

Hierin zal de verzamelde informatie worden ondergebracht, zodat een goed beeld bekomen wordt van het ecologisch functioneren van het stroomgebied als geheel en tevens lacunes in kennis of informatie duidelijk worden. Aan de ontwikkeling van een dergelijk raamwerk is begonnen.

Thema C. Kwaliteit van de waterbodems

Doelstelling: het regelmatig evalueren van de kwaliteit van de waterbodems en de verontreinigende baggerspecie. Het ontwikkelen en vaststellen van een meet- en toetsmethode voor de bepaling van de kwaliteit van de waterbodems en informatie-uitwisseling tussen de Verdragspartijen over ieders beleid inzake het beheer van de sedimenten. Vervolgens kan, naar gelang de behoefte, onderlinge afstemming van dit beleid plaats vinden. (C15)

Stand van zaken

In november 1999 is het project *Development of a common method in quality assessment and approach of contaminated sediment* van start gegaan. In het project wordt een methode ontwikkeld voor de kwaliteitsbeoordeling van waterbodems. Deze beoordeling is gebaseerd op de risico's voor mens en ecosysteem. De methode wordt getest in de Schelde en de Maas. Ook worden wettelijke kaders en technieken voor de omgang en hergebruik van sediment geïnventariseerd. Het project wordt uitgevoerd door instituten uit Frankrijk, Wallonië, Vlaanderen en Nederland. Het wordt mede gefinancierd door de Europese Commissie (LIFE) en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Het project is verdeeld in vier technische thema's en een algemeen thema, elk gecoördineerd door een instituut van de deelnemende landen:

1. Wet- en regelgeving (AKWA/RIZA, Nederland)
2. Methoden voor monitoring en beoordeling (AMINAL en VMM, Vlaanderen)
3. Testen en validatie van de methode (Laboratoire de Recherches Hydrauliques, Ministère de l'Équipement et des Transports, Wallonië)
4. Methoden voor omgang en hergebruik van sediment (Agence de l'Eau Artois Picardie, Frankrijk)
5. Overall project management (AKWA/RIZA, Nederland).

Het project zal naar verwachting in het voorjaar van

rassemblement des personnes appropriées liées à un processus de travail a été la clé du succès de l'atelier.

Restauration écologique. Les informations récoltées qui sont de nature très diverse et ne décrivent souvent qu'une partie de l'écosystème complexe constituent la base du premier programme d'actions écologiques pour le cours principal de l'Escaut. Toutefois, il est nécessaire de créer d'abord un cadre pour bien exploiter toutes ces informations.

Les informations récoltées seront rassemblées dans ce cadre de manière à obtenir une vue adéquate sur le fonctionnement écologique du bassin dans son ensemble et à identifier les lacunes au niveau des connaissances et des informations. Le travail de conception d'un tel cadre a été entamé.

Thème C. La qualité des sédiments

But : évaluer régulièrement la qualité des sédiments et des boues de dragage polluées. Elaborer et arrêter une méthode de mesure et de vérification pour déterminer la qualité des sédiments et l'échange d'informations entre les Parties contractantes sur leurs politiques en matière de gestion des sédiments. Selon les besoins, coordonner ces politiques (C15)

Point de la situation

En novembre 1999 a démarré le projet *Development of a common method in quality assessment and approach of contaminated sediment*. Celui-ci a pour objet de développer une méthode pour l'évaluation de la qualité des sédiments basée sur les risques pour l'homme et l'écosystème. La méthode est testée sur l'Escaut et la Meuse. Parallèlement, on répertorie les cadres légaux et les techniques de traitement et de réutilisation des sédiments. Le projet est mis en œuvre par des instituts situés en France, en Wallonie, en Flandre et aux Pays-Bas. Il est cofinancé par la Commission européenne (LIFE) et la Région de Bruxelles-Capitale.

Le projet est réparti en 4 thèmes techniques et un thème général, chacun étant coordonné par un institut des pays participants:

1. Législation et réglementation (AKWA/RIZA, Pays-Bas)
2. Méthodes de surveillance et d'évaluation (AMINAL et VMM, Flandre)
3. Test et validation de la méthode (Laboratoire de Recherches Hydrauliques du Ministère de l'Équipement et des Transports, Wallonie)
4. Méthodes de traitement et de réutilisation des sédiments (Agence de l'Eau Artois Picardie, France)
5. Gestion globale du projet (AKWA/RIZA, Pays-Bas).

Le projet se terminera probablement au printemps de

2002 worden afgerond. Hiermee wordt aan een belangrijk deel van actie C15 voldaan, namelijk:

- 1.1. de ontwikkeling van een meet- en toetsmethode voor de bepaling van de kwaliteit van de waterbodems en
- 1.2. de informatie-uitwisseling tussen de Verdragspartijen over ieders beleid voor het beheer van de sedimenten. Na afronding van het project kan bekeken worden of er behoefte bestaat om het beleid onderling af te stemmen.

1.2. Indicatoren m.b.t. emissies

Thema D. Economische aspecten

Doelstelling: evalueren en vergelijken van de aanslagbasis in het kader van de toepassing van het beginsel "de vervuiler betaalt" (C16-C21)

Stand van zaken: De trekker heeft allereerst een bezoek gebracht aan alle medetrekken. Met de resultaten was het mogelijk

- de waterdiensten, de waterzuivering en de daarbij horende financiële circuits te beschrijven
- aan te geven met welke heffingssystemen de waterzuivering wordt gefinancierd
- de bronnen van informatie te inventariseren, samen met hun mogelijkheden en onmogelijkheden, voor het bepalen van de geïnvesteerde bedragen voor de sanering van de stedelijke, industriële en diffuse lozingen

Het resultaat is beschreven in een eerste document dat in april 2001 is besproken. Op die vergadering hebben de Verdragspartijen verder besloten een proefproject uit te voeren in het Schelde stroomgebied met betrekking tot de economische analyse zoals voorgeschreven in de kaderrichtlijn Water. De piloot studie zal gedaan worden met behulp van richtlijnen gemaakt in het kader van de KRW door een groep van experts.

Thema E. Industriële verontreiniging

E.1. Grote industriële installaties

Doelstelling: inzicht verkrijgen m.b.t. de grote industriële installaties in

- a) de jaarlijkse emissie in het Scheldebekken door de relevante industriële puntlozingen,
- b) de regelgeving,
- c) de mate van zuivering en
- d) de toepassing van "best beschikbare technologie" en "schone technologie". (C22-C29)

Stand van zaken: In april 2001 is in Antwerpen een vergadering met alle partners gehouden om de doelstelling verder uit te werken en mogelijke knelpunten bij het verzamelen en vergelijken van de informatie in de verschillende landen op te sporen. De volgende punten zijn gedetailleerd besproken:

2002. Il permet de réaliser une part importante de l'action C15, à savoir :

- 1.1 l'élaboration d'une méthode de mesure et de vérification pour déterminer la qualité des sédiments;
- 1.2 l'échange d'informations entre les Parties contractantes concernant leurs politiques en matière de gestion des sédiments. Une fois le projet terminé, on pourrait examiner la nécessité de coordonner les politiques.

1.2. Indicateurs concernant les émissions

Thème D. Aspects économiques

But : évaluer et comparer la base d'imposition pour l'application du principe "pollueur, payeur". (C16-C21)

Point de la situation : L'animateur a tout d'abord rendu visite à tous les co-animateurs. Les résultats ont permis

- de décrire les services « eau », l'épuration de l'eau et les circuits financiers y afférents
- d'indiquer les systèmes de financement de l'épuration de l'eau
- d'inventorier les sources d'informations, ainsi que leurs possibilités et impossibilités, pour déterminer les montants investis pour l'assainissement des rejets urbains, industriels et diffus.

Le résultat a été décrit dans un premier document qui a été examiné en avril 2001. Lors de cette réunion, les Parties contractantes ont décidé d'exécuter un projet pilote dans le bassin versant de l'Escaut concernant l'analyse économique comme prévu dans la directive cadre sur l'eau. L'étude pilote sera réalisée sur la base de directives établies dans le cadre de la Directive cadre par un groupe d'experts.

Thème E. La pollution industrielle

E1. Grandes installations industrielles

But : connaître, pour les grandes installations industrielles,

- a. les émissions annuelles dans le bassin de l'Escaut, provenant des rejets ponctuels industriels pertinents,
- b. la réglementation,
- c. le degré d'épuration et
- d. l'application des « meilleures techniques disponibles » et de la « technologie propre ». (C22-C29)

Point de la situation : en avril 2001 s'est tenue à Anvers une réunion avec tous les partenaires afin d'élaborer plus en détail l'objectif et de rechercher les problèmes possibles que posent la collecte et la comparaison des informations dans les différents pays. Les points ci-après ont été examinés en détail :

- 1) definitie "grote industriële installaties": Onder grote installaties vallen alle installaties die vallen onder de IPPC richtlijn en alle installaties met een aanzienlijke uitworp. Elke partij kan de analyse verder verfijnen naar gelang haar bedrijvenkennis. Verder is besloten dat de acties, gericht op de overige bedrijven en waarvan Brussel trekker is, in dezelfde werkgroep worden opgepakt.
- 2) "relevante stoffen": onderscheid is gemaakt in twee groepen stoffen. Een categorie stoffen, bestaande uit o.a. CZV, stikstof, fosfor en bepaalde metalen, die zeker worden meegenomen. Deze stoffen worden via gestandaardiseerde protocollen direct gemeten of berekend. Een tweede groep stoffen bestaande uit de overige stoffen. Deze stoffen worden op onregelmatige basis al dan niet via gestandaardiseerde protocollen gemeten. Bijzonderheden m.b.t. bemonstering, analyse, behandeling, normen etc. die de vergelijkbaarheid van de resultaten kunnen beïnvloeden, worden meegewogen. De werkgroep waterkwaliteit zal worden gevraagd naar de relevantie van sommige emissies zoals de emissies van zwevend materiaal.

Alle emissiegegevens zullen in eerste instantie op spreadsheet worden gezet zodat moeiteloos selecties en indeling per deelstroomgebied, bedrijfstak, locatie, geloosde hoeveelheid etc. kunnen worden doorgevoerd.
- 3) "warmtelozingen": deze zullen op dezelfde manier worden behandeld als de andere lozingen.
- 4) "lozingsvergunningen": deze bleken inhoudelijk en meer bepaald de voorschriften ervan, min of meer gelijk. De voorschriften zullen worden getoetst met inbegrip van lozingsniveaus, controles, de wijzen van vernieuwing, zonder het format van de rapportage door de verschillende partijen vast te leggen. Gestreefd zal worden naar standaardisering in de presentatie zodra alle bijdragen beschikbaar zijn.
- 5) Voor de schone technologie is een lijst met informatie en toegangsmogelijkheden in de maak.

De syntheses en de manier waarop de informatie wordt gebruikt zullen in samenhang met de bijdragen van de overige werkgroepen worden bepaald.

E.2. Overige bedrijven (MKB)

Doelstelling: een globaal beeld verkrijgen van de industriële lozingen afkomstig van de middelgrote en kleine bedrijven (MKB). (C30-C32)

Stand van zaken: Deze acties zullen gelijk met die voor de grote industriële installaties uitgevoerd worden. Zie E.1

- 1) définition de "grandes installations industrielles" : Les grandes installations industrielles sont les installations qui relèvent de la directive IPPC et les installations ayant des rejets considérables. Chaque partie peut affiner l'analyse en fonction de la connaissance qu'elle a des entreprises. Puis, il a été décidé que les actions portant sur les autres entreprises et dont Bruxelles est animateur, seront abordées au sein du même groupe de travail.
- 2) les "substances pertinentes" : une distinction est faite entre deux groupes de substances. Une catégorie de substances comportant notamment la DCO, l'azote, le phosphore et certains métaux, qui seront certainement pris en compte. Ces substances sont mesurées directement moyennant des protocoles standardisés ou mesurés. Un deuxième groupe de substances comporte d'autres substances. Ces substances sont mesurées sur une base irrégulière, moyennant des protocoles standardisés ou non. Des particularités en ce qui concerne l'échantillonnage, l'analyse, le traitement, les normes, etc. susceptibles d'influencer la comparabilité des résultats, seront prises en compte. Le groupe de travail "qualité de l'eau" sera invité à se prononcer sur la pertinence de certaines émissions telles que les émissions de matières en suspension.
Toutes les données relatives aux émissions seront d'abord portées sur "spreadsheet" de manière à permettre aisément des sélections et des classements par sous-bassin, branche d'activité, localisation, quantités déversées, etc.
- 3) "rejets thermiques" : ils seront traités de la même manière que les autres rejets
- 4) "autorisations de rejet" : leurs formes peuvent être différentes suivant les pays concernés mais en règle générale leur contenu et en particulier les prescriptions sont similaires. Un examen de ces prescriptions intégrant notamment les niveaux de rejet, les contrôles, les modalités de renouvellement sera réalisé sans que la forme du rapport soit défini pour les différentes parties. Une homogénéisation de présentation sera tentée lorsque toutes les contributions seront disponibles.
- 5) Pour les technologies propres, une liste des informations et des moyens d'accès et en cours de constitution.

Les syntheses et les modalités d'utilisation des informations seront étudiées en relation avec les apports des autres groupes de travail.

E2. Autres entreprises (PME)

But: obtenir une idée globale des rejets industriels en provenance des petites et moyennes entreprises (PME). (C30-C32)

Point de la situation : Ces actions seront exécutées en même temps que celles relatives aux grandes installations industrielles.

Thema F. Huishoudelijke verontreiniging

Doelstelling: beschikken binnen de Verdragspartijen over geharmoniseerde informatie over de openbare zuiveringsinfrastructuur (rioleringen en waterzuiveringsinstallaties) in het kader van de uitvoering van de maatregelen m.b.t. de zuivering van stedelijk afvalwater, de Europese Richtlijn 91/271 -- de zgn. richtlijn zuivering stedelijk afvalwater:

F.1. Riolering (C33-C40)

Stand van zaken:

De verschillende partijen werden gevraagd een beknopt overzicht van de relevante wetgeving en reglementering met betrekking tot de uitbouw van de riolerings- en waterzuiveringsinfrastructuur op te maken en dit conform het Vlaamse model. Daarnaast werd een stand van zaken met betrekking tot de aanleg van rioleringen en collectoren en de aansluiting van woningen op de rioleringen en zuiveringsinstallaties gevraagd. Dit zal door de verschillende partijen op kaart worden voorgesteld. Meer specifiek werd er gedetailleerde informatie gevraagd met betrekking tot de projecten die in de periode 1994-1998 werden gerealiseerd. Het is de bedoeling dat deze informatie ten laatste tegen eind 2001 door alle partijen wordt gegenereerd en dit op basis van het voorbeeld dat uitgewerkt werd door Vlaanderen. Op basis van de vuillast per inwoner zal ook een raming gemaakt worden van het gedeelte van de vuilvracht in de riolering dat niet is aangesloten op een zuiveringsinstallatie.

In het kader van dit thema werd tussen de verschillende verdragspartijen overleg gepleegd over de definitie van termen als zuiveringsgraad, rioleringsgraad, aansluitingsgraad, vuillast per inwoner en agglomeratie.

De gegevensuitwisseling in het kader van de regelgeving en stand van uitvoering met betrekking tot het beheer van het stedelijk regenwater en de evolutie van de technologie inzake rioleringsystemen zal aangevat worden in de tweede fase van het actieprogramma voor de korte termijn.

F.2. Rioolwaterzuiveringsinstallaties (C41-C48)

Stand van zaken:

Allereerst werd de Verdragspartijen gevraagd een synthese te leveren betreffende de implementatie en stand van de uitvoering van de richtlijn zuivering stedelijk afvalwater inclusief de normen voor de emissies, de gebruikte zuiveringssystemen en de eventuele normen voor regenwater en de uitvoeringstermijnen.

De Verdragspartijen werd verder gevraagd een opgave te doen van de voorzieningen en zuiveringsinstallaties die in het hele stroomgebied van de Schelde sinds de aanvang van de werkzaamheden van de Commissie en sinds de publicatie van het eerste rapport over de kwaliteit van de Schelde in 1994 werden gebouwd.. Om bepaalde punten, zoals een gemeenschappelijke definitie van het inwoner-equivalent op 60 g BZV/dag,

Thème F. La pollution domestique

But : disposer dans les Parties contractantes d'informations harmonisées sur l'infrastructure publique d'épuration (égouts et stations d'épuration) dans le cadre de l'exécution des mesures relatives à l'épuration des eaux usées urbaines, la Directive européenne 91/271 -- la « Directive épuration des eaux usées urbaines ».

F1. Egouts (C33-C40)

Point de la situation

Les différentes parties ont fourni un relevé succinct des législations et réglementations pertinentes en ce concerne l'aménagement de l'infrastructure de l'égouttage et de l'épuration des eaux et ce conformément au modèle flamand. D'autre part, il a été demandé de faire le point de la situation en ce qui concerne la construction de réseaux d'égouts et de collecteurs et le raccordement des habitations aux égouts et aux stations d'épuration. Ce relevé sera présenté sur carte par les différentes parties. On a demandé plus spécifiquement des informations détaillées concernant les projets qui ont été réalisés dans la période 1994-1998. L'intention est que toutes les parties fournissent ces informations au plus tard pour la fin 2001 et ce sur la base de l'exemple élaboré par la Flandre. Sur la base de la charge polluante par habitant, on fera aussi une estimation de la part de la charge polluante dans l'égouttage qui n'est pas raccordée à une station d'épuration.

Dans le cadre de ce thème d'action, des concertations ont eu lieu entre les différentes Parties contractantes au sujet de la définition de termes telles que le taux d'épuration, le taux d'égouttage, le taux de raccordement, la charge polluante par habitant et l'agglomération.

L'échange de données dans le cadre de la réglementation et l'état d'exécution de la gestion des eaux de précipitations urbaines ainsi que l'évolution de la technologie des réseaux d'égouttage seront entamés au cours de la deuxième phase du Programme d'actions à court terme.

F2. Stations d'épuration des eaux d'égout (C41-C48)

Point de la situation

Tout d'abord, les Parties contractantes ont fourni une synthèse de la mise en œuvre et de l'état d'exécution de la directive sur l'épuration des eaux usées urbaines, y compris les normes pour les émissions, les systèmes d'épuration utilisés et les normes éventuelles pour les eaux de précipitations et les échéances pour l'exécution.

Ensuite, les Parties contractantes fournissent des inventaires d'ouvrages et stations construites sur l'ensemble du bassin de l'Escaut depuis le début des travaux de la Commission et depuis la publication du premier rapport sur la qualité de l'Escaut en 1994.

Une réunion a été organisée pour préciser certains points, comme une définition commune de l'équivalent-

te verduidelijken en termijnen vast te stellen voor het aanleveren van de gegevens is verder een bijeenkomst georganiseerd.

Op dit moment zijn sommige van de gevraagde gegevens reeds ontvangen, doch het geheel is nog onvoldoende om nu reeds een synthese uit te voeren. Bij de synthese van de acties zullen de resultaten ervan worden afgestemd met die voor de acties betreffende het andere luik van de zuivering, te weten de riolering en de inzameling van het huishoudelijke afvalwater.

habitant à 60 g de DBO/jour, et fixer des échéances pour la fourniture des données.

A l'heure actuelle, certaines des données ont déjà été fournies, mais c'est encore insuffisant pour faire déjà une synthèse.

Pour la synthèse des actions, les résultats en seront coordonnés avec ceux des actions concernant l'autre volet de l'épuration : l'égouttage et la collecte des eaux usées domestiques.

Thema G. Diffuse verontreiniging

Doelstelling:

meer inzicht verwerven voor het gehele Scheldebekken in de gevolgen van de diffuse verontreiniging op de waterkwaliteit en te komen tot efficiënte maatregelen ter vermindering van deze bronnen met het oog op een duurzame ontwikkeling. (C49-C58)

Stand van zaken:

Na een eerste verkenning is besloten de acties met betrekking tot de diffuse bronnen te clusteren in 4 groepen. Eind januari 2001 is een bijeenkomst gehouden in Antwerpen. In onderling overleg zijn vragenlijsten vastgesteld voor enkele acties en deze zijn in de loop van 2001 verstuurd. De invulling ervan moet in de zomer en najaar van 2001 gereed zijn. Andere acties zijn nog niet gestart.

Thema H. Relatie emissie - immissie

Doelstelling:

het opvolgen van de waterkwaliteitsverbetering van de Schelde (C59)

Stand van zaken:

Deze actie is om verschillende redenen nog niet in gang gezet. Zij heeft prioriteit 3 gekregen niet omdat deze actie minder belangrijk is maar omdat ze afhangt van andere acties waarvan de resultaten moeten worden overgenomen: een aantal voldoende betrouwbare gegevens van het homogeen meetnet (en dus meetjaren), voldoende informatie betreffende de emissies die onder acties met prioriteit 1 en 2 ressorteren waarvan de voortgang nog onvoldoende is.

Thème G. La pollution diffuse

But :

Afin d'obtenir pour l'ensemble du bassin de l'Escaut un meilleur aperçu des conséquences de la pollution diffuse pour la qualité de l'eau et de prendre des mesures efficaces de réduction de ces sources de pollution en vue d'un développement durable, les initiatives suivantes sont prises : (C49-C58)

Point de la situation :

Après un premier examen exploratoire il a été décidé de grouper les actions relatives aux sources diffuses en 4 groupes. Fin janvier 2001, une réunion a eu lieu à Anvers. Des questionnaires ont été établis d'un commun accord pour quelques actions et ont été envoyés dans le courant de 2001. Ils doivent être remplis en été et en fin d'année 2001. D'autres actions n'ont pas encore démarré.

Thème H. Relation émissions-immissions

But:

Suivre l'amélioration de la qualité de l'eau de l'Escaut (C59)

Point de la situation :

Cette action n'a pas encore été entamée pour plusieurs raisons. Elle est classée en priorité 3 non pas parce ce qu'elle est jugée comme peu importante, mais parce qu'elle dépend d'autres actions dont elle doit reprendre les résultats: un nombre de données du réseau de mesure homogène statistiquement suffisant (et donc d'années de mesures), des informations suffisantes sur les inventaires d'émissions qui relèvent d'actions de priorité 1 et 2 qui ne sont pas encore suffisamment avancées.

2. LANDEN EN GEWESTEN

Thema I. Acties i.v.m. calamiteuze verontreinigingen

Doelstelling:

het snel kunnen optreden bij een calamiteuze verontreiniging en het voorkomen van mogelijke uitbreiding van de schade (C60-C62)

Stand van zaken:

In maart 2001 is een workshop georganiseerd over het thema waarschuwing en alarmering. De doelstelling was om te komen tot uitwisseling van kennis en ervaring. De resultaten van de workshop worden gebruikt als bouwstenen voor de afzonderlijke acties.

De waarschuwingsprocedure en het meldformulier worden regelmatig geëvalueerd aan de hand van de binnengekomen meldingen. Hiervoor is er een overzicht van meldingen. Daarnaast wordt er een proefalarm georganiseerd ter controle en verdere verbetering van de waarschuwingsprocedure. Om de afgestemde waarschuwingsprocedure meer bekendheid te geven is er een folder ontwikkeld welke door elke delegatie is verspreid. In september 2001 wordt een inventaris van de middelen en methoden, die worden toegepast bij het afhandelen van een calamiteit bij de verschillende delegaties, afgerond.

Het overzicht van de Seveso-bedrijven voor het Schelde stroomgebied is opgesteld en goedgekeurd door de Plenaire op 29 november 1999. In de toekomst zal deze lijst geactualiseerd worden.

Het voorstel voor het plan van aanpak voor een inventaris van de maatregelen voor het voorkomen en bestrijden van de calamiteuze verontreinigingen is besproken en goedgekeurd.

Thema J. Saneringsprogramma's van de Verdragspartijen

Doelstelling:

Weergave van de stand van zaken van de specifieke acties en programma's, die bij elke Verdragspartij reeds in uitvoering of voor de korte termijn (tot 2003) gepland zijn.

Stand van zaken:

In bijlage 2 wordt de stand van zaken van de uitvoering van de specifieke acties bij elk van de vijf Verdragspartijen weergegeven.

2. PAYS ET REGIONS

Thème I. Actions liées aux pollutions accidentelles

But :

Pouvoir intervenir rapidement en cas de pollution accidentelle et éviter une extension possible des dégâts (C60-C62).

Point de la situation

Un atelier sur le thème "avertissement et alerte" a été organisé en mars 2001 pour procéder à un échange de connaissances et d'expériences. Les résultats de l'atelier servent à présent à la mise en œuvre des différentes actions.

La procédure d'alerte et le formulaire d'avertissement sont régulièrement évalués sur la base des messages reçus. Pour ce faire on dispose d'un aperçu des messages. Un exercice d'alerte est en outre organisé afin de contrôler et d'améliorer la procédure d'avertissement. Pour mieux faire connaître cette procédure. Une brochure d'information dont la diffusion a été assurée par chacune des délégations a été mise au point.

En septembre 2001 les diverses délégations finaliseront l'inventaire des moyens et des méthodes à mettre en œuvre en cas de pollution accidentelle

La liste des entreprises Seveso dans le bassin versant de l'Escaut a été établie et approuvée en session plénière le 29 novembre 1999. Elle fera à l'avenir l'objet d'actualisations.

La proposition de plan de travail pour un inventaire des mesures prises pour prévenir et lutter contre les pollutions accidentelles, à l'exclusion des permis et autorisations individuels des entreprises a été discutée et approuvée.

Thème J. Programmes d'assainissement des Parties contractantes

But :

Reflet de la situation des actions et programmes spécifiques en exécution ou à court terme (jusqu'en 2003) auprès de chacune des Parties contractantes.

Point de la situation :

Le point de la situation concernant l'exécution des actions spécifiques auprès de chacune des cinq parties contractantes fait l'objet d'un rapport qui est joint en annexe 2 au présent rapport.

3. COMMUNICATIE EN SAMENWERKING

Thema K. Technische en wetenschappelijke samenwerking

Doelstelling:

het bevorderen van de informatie-uitwisseling en het stimuleren van de technische en wetenschappelijke samenwerking tussen de Verdragspartijen. (C63-C65)

Stand van zaken:

In de geest van een technische en wetenschappelijke samenwerking heeft de ICBS in december 2000 een symposium met als thema "Integraal beheer van de rivier, derde millennium, Levende Schelde" georganiseerd. Dit initiatief richtte zich voornamelijk tot de doelgroepen 'Jeugd', 'Gebruikers van de Schelde' en 'Milieuverenigingen'. Het was de eerste maal dat een dergelijk colloquium in de ICBS is gehouden. Op basis van de tijdens dit seminar opgedane ervaring, heeft de werkgroep nu als taak de actie te evalueren en na te gaan of het al dan niet wenselijk is om in de toekomst nog dergelijke acties te organiseren. Zo ja, met welke frequentie, met welke doelstellingen, welke nieuwe thema's, ...

Thema L. Onderzoek en ontwikkeling

L.1. op het vlak van de relatie "immissie-emissie"

Doelstelling:

het opvolgen van de voortgang van de kwaliteit van de Schelde en van de waterkwaliteit in de deelstroomgebieden. (C66-C67)

Stand van zaken:

Deze acties zijn nog niet in gang gezet omdat zij van andere acties uit het programma afhankelijk zijn waarvan de voortgang nog onvoldoende is. De mijlpalen ervan zijn overigens verschoven.

L.2. op het vlak van de geografische informatiesystemen

Doelstelling:

Het opmaken van een eenduidige kaart van het Scheldebekken die geschikt is voor de diverse thema's. Doel van deze actie is te komen tot thematische kaarten van identiek formaat voor het Scheldestroomgebied. Deze actie moet ervoor zorgen dat de relevante geografische informatie ver het Scheldebekken tussen de verdragspartijen onderling uitwisselbaar wordt. (C68)

Stand van zaken:

Deze actie heeft in aanvang enige vertraging opgelopen. Inmiddels is het Ondersteunend Centrum GIS-Vlaanderen trekker en werd in april 2001 een eerste vergadering georganiseerd met de betrokken partners. Vooraleer te kunnen overgaan tot de aanmaak van een gemeenschappelijke geografische informatiebasis is het cruciaal, gefet op de beperkt beschikbare financiële middelen, om zoveel mogelijk gebruik te maken van bestaande datasets bij de partners. Derhalve zijn in deze vergadering afspraken gemaakt omtrent het verzamelen van metadata van de beschikbare informatiesets. Op basis van deze

3. COMMUNICATION ET COOPERATION

Thème K. Coopération technique et scientifique

But:

Promouvoir l'échange d'informations et stimuler la coopération technique et scientifique. (C63-C65)

Point de la situation :

Dans l'esprit d'une coopération technique et scientifique, la CIPE a organisé en décembre 2000 un symposium sur le thème "gestion intégrée du fleuve, troisième millénaire, Escaut vivant". Cette initiative portait principalement sur les groupes cibles "Jeunes", "Utilisateurs de l'Escaut" et "Associations de protection de l'environnement". C'est la première fois qu'un tel symposium était organisé dans le cadre de la CIPE. Sur base de l'expérience acquise durant ce séminaire, le groupe de travail a pour tâche d'évaluer l'action et d'examiner s'il est souhaitable ou non d'organiser encore à l'avenir de telles manifestations. Dans l'affirmative, à quelle fréquence, sur quels thèmes, ...

Thème L. Recherche et développement

L.1. dans le domaine de la relation « émissions-immissions »

But :

Suivre les progrès de la qualité de l'Escaut et de la qualité de l'eau des sous-bassins. (C66-C67)

Point de la situation :

Ces actions n'ont pas encore été entamées car elles dépendent d'autres actions du programme qui n'ont pas atteint un stade de développement suffisant. Les jalons en ont d'ailleurs été reportés.

L.2. dans le domaine des systèmes d'information géographiques

But :

établir un fond de carte standardisé du bassin de l'Escaut, se prêtant aux différents thèmes. Le but de cette action est d'obtenir des cartes thématiques de format identique du bassin de l'Escaut. Cette action doit déboucher sur la possibilité d'échanger les informations géographiques pertinentes sur le bassin de l'Escaut auprès de chaque Partie contractante (C68)

Point de la situation:

Cette action a accusé un certain retard au départ. Entre-temps le *Ondersteunend Centrum SIG Vlaanderen* a accepté de se charger de l'animation de cette action et une première réunion avec les partenaires concernés a été organisée en avril 2001. Pour pouvoir établir une base d'information géographique, il est crucial, vu le peu de moyens financiers dont on dispose, d'utiliser au maximum les données que les partenaires ont à leur disposition. Au cours de cette réunion il a donc été décidé de recueillir des métadonnées des fichiers d'information disponibles. Sur base de cette enquête, un rapport sera établi avec la description des informations

rondvraag zal een rapport opgesteld worden met de beschrijving van de beschikbare informatie. Simultaan dienen de werkgroepen geconsulteerd te worden inzake de nood aan specifieke geografische informatie.

Het bereiken van de doelstelling zal functie zijn van:

- de effectieve ter beschikking stelling van de datasets door de partners.
- de technische compatibiliteit van de datasets
- de financieringsmogelijkheden om de integratie van datasets te realiseren.

Thema M. Informatie en bewustwording van de bevolking

Doelstelling:

het informeren van de bevolking over de uitvoering en de resultaten van de saneringsmaatregelen bij de Verdragspartijen, elk voor wat hun grondgebied betreft, en het bewust maken van de bevolking in het algemeen en de doelgroepen in het bijzonder voor het waterkwaliteitsaspect (C69-C71).

Stand van zaken:

In het kader van de ICBS is het noodzakelijk de informatie-uitwisseling te bevorderen. Daartoe zal aan de hand van een modellicke een inventaris van de communicatie-acties over het thema water op het grondgebied van de Verdragspartijen worden opgesteld. Op basis van die fiches zal het secretariaat van de ICBS een communicatiekalender van de verschillende delegaties opstellen (lancering van campagnes, publicatie van een jaarverslag, persconferentie over water enz.) Bedoeling is een echt samenhangsgevoel rond de SCHELDE tot stand te brengen en dit in de geest van de Kaderrichtlijn Water. Verder heeft de werkgroep externe communicatie een eerste aanzet gegeven voor een extern gezamenlijk communicatie beleid.

Sinds het symposium in Doornik is de website www.icbs-cipe.com operationeel.

Op het delegatieleidersoverleg van 21 december 2000 werden de doelstellingen van het tussentijds en definitieve evaluatierapport en een voorstel voor de inhoudsopgave van het tussentijdse evaluatierapport goedgekeurd. Op basis hiervan werden door de trekker van de actieafspraken gemaakt met de trekkers van alle acties over de opmaak van een voortgangsrapportage. Voor het hoofdstuk conclusies en aanbevelingen werden een bijeenkomst gehouden in Frankrijk, Vlaanderen en Nederland met respectievelijk alle Frans, alle Vlaamse en alle Nederlandse trekkers van acties. Het ontwerp-tussentijds evaluatierapport werd door de trekker in samenwerking met het secretariaat opgemaakt met behulp van de voortgangsrapportages van de trekkers van de acties. Het werd in juni 2001 ter kennisgeving aan de delegatieleiders voorgelegd.

disponibles. Il faudra parallèlement consulter les groupes de travail afin de s'enquérir de leur besoin d'informations géographiques spécifiques.

La réalisation de l'objectif sera fonction

- de la mise à disposition effective des données par les partenaires
- de la compatibilité technique entre les données
- des possibilités de financement nécessaires pour réaliser l'intégration des données.

Thème M. Information et sensibilisation de la population

But:

informer la population sur l'exécution et sur les résultats des mesures d'assainissement auprès des Parties contractantes, chacune pour son propre territoire, et sensibiliser davantage la population en général et les groupes cibles en particulier à l'aspect qualité de l'eau: (C69-C71).

Point de la situation :

Dans le cadre de la CIPE, il est nécessaire de promouvoir l'échange d'informations. A cet effet, un inventaire sera dressé sur la base d'un modèle de fiche qui reprendra les actions de communication sur le thème de l'eau engagées par chacune des Parties contractantes. Sur la base de ces fiches, le secrétariat de la CIPE établira un calendrier de communication des différentes délégations (lancement de campagnes, publication d'un rapport annuel, conférence de presse concernant l'eau, etc.). L'idée est de promouvoir le sentiment d'une véritable collaboration sur l'ESCAUT et ce, dans l'esprit de la Directive cadre sur l'eau. Par ailleurs, le groupe de travail « communication externe » a amorcé une politique de communication externe commune.

Depuis le symposium de Tournai, le site www.icbs-cipe.com est opérationnel.

Les objectifs des rapports d'évaluation intermédiaire et définitif ainsi qu'une proposition de table des matières du rapport d'évaluation intermédiaire ont été approuvés lors de la réunion des chefs de délégation du 21 décembre 2000. Sur cette base, l'animateur de l'action a pris des dispositions avec les animateurs de toutes les actions en vue de la rédaction du chapitre 'état d'avancement de l'exécution des actions'. Pour le chapitre « conclusions et recommandations », une réunion a eu lieu en France, en Flandre et aux Pays-Bas respectivement avec tous les animateurs français, flamands et néerlandais des actions. Le projet de rapport d'évaluation intermédiaire a été établi par l'animateur en collaboration avec le secrétariat sur la base du rapport d'activités des animateurs des actions. Il a été soumis pour information en juin 2001 à la réunion des chefs de délégation.

4. GEZAMENLIJKE DOELSTELLINGEN

Thema N. Gezamenlijke doelstellingen voor de middellange termijn

Doelstelling:

vaststellen in 2003 van gezamenlijke en concrete doelstellingen voor de middellange termijn die betrekking hebben op de waterkwaliteit en het ecosysteem van de Schelde. **(C72)**

Stand van zaken:

Deze actie is nog niet gestart. [tekst Saager/Trentels nog toevoegen]

4. OBJECTIFS COMMUNS

Thème N. Objectifs communs à moyen terme

But :

déterminer en 2003 les objectifs communs et concrets à moyen terme concernant la qualité de l'eau et l'écosystème de l'Escaut. **(C72)**

Point de la situation :

Cette action n'a pas encore démarré. [texte à ajouter Saager/Trentels]

IV. Conclusies en aanbevelingen

Op basis van hoe de afgesproken samenwerking en uitwisseling van informatie is verlopen en de stand van zaken van de gemeenschappelijke en de nationale acties op 1 juni 2001, 2,5 jaar na de goedkeuring door de ministersconferentie van Middelburg, worden hier conclusies en aanbevelingen geformuleerd om de verdere uitvoering van het actieprogramma te waarborgen.

HISTORIEK

Het jaar 1999 is vooral besteed aan het vaststellen van een werkwijze m.b.t. de uitvoering van de 71 gezamenlijke en de 152 nationale specifieke acties. De acties voor de korte termijn werden verdeeld over de werkgroepen. Aan de gezamenlijke acties werd een prioriteit toegekend. Zij kregen een trekker en van iedere delegatie een expert-medewerker en er werd een fiche opgesteld waarop de actie door de trekker nader werd omschreven en mijlpalen werden gedefinieerd. De Plenaire vergadering van Lille stelde op 29 oktober 1999 het werkplan voor de uitvoering van de acties voor de korte termijn vast.

In 2000 is begonnen met de daadwerkelijke uitvoering van de 71 acties. Acties waarvoor in 1999 al een samenwerkingsstructuur bestond werden snel opgepakt. Dit betrof met name de acties die vallen onder de werkgroep Waterkwaliteit. Voor acties waarvoor een dergelijke structuur niet bestond was de start lastiger. Dit gold met name voor de acties die te maken hebben met de indicatoren betreffende de emissies van stoffen in het stroomgebied.

Dit proces is in 2001 verder op snelheid gekomen en brengt de Verdragspartijen steeds dichterbij elkaar en doet een echte samenwerking ontstaan. Rond iedere actie zijn kleine groepjes van experts gevormd die in hun dagelijkse werk met deze materie bezig zijn, ieder in hun eigen administratie of instelling. Op die manier wordt het Schelde Actieprogramma geen opgave van loze beloften maar veeleer een netwerk van deskundigen die elkaar nodig hebben en elkaar weten te vinden.

Ondanks het feit dat de samenwerking traag op gang is gekomen zijn vrijwel alle trekkers optimistisch over het halen van de doelstellingen van de acties voor 1 januari 2004.

RESULTATEN (TOETSING AAN DE DOELSTELLINGEN)

Indicatoren

Het fysisch-chemisch homogeen meetnet is operationeel sinds 1/1/1998, het aantal stoffen dat wordt gemeten is toegenomen, studie naar verdere

IV. Conclusions et recommandations

Sur base de la manière dont la coopération et l'échange d'informations convenus se sont déroulés et de l'état des actions communes et nationales au 1er juin 2001, soit deux ans et demi après l'approbation par la Conférence ministérielle de Middelburg, on formule ici des conclusions et des recommandations pour garantir l'exécution du programme d'actions.

HISTORIQUE

L'année 1999 a été essentiellement consacrée à l'établissement d'une méthode de travail pour l'exécution des 71 actions communes et des 152 actions spécifiques nationales. Les actions pour le court terme ont été réparties entre les groupes de travail. Les actions communes se sont vues attribuer une priorité, un animateur et un expert de chaque délégation; une fiche a été élaborée sur laquelle l'animateur a précisé l'action et défini des jalons. La réunion plénière de Lille a adopté le 29 octobre 1999 le plan de travail pour l'exécution des actions pour le court terme.

L'exécution effective des 71 actions a été entamée en 2000. Les actions pour lesquelles il existait déjà une structure de coopération en 1999 ont été rapidement prises en main. Il s'agissait notamment des actions relevant du groupe de travail Qualité de l'eau. Le démarrage a été plus malaisé pour les actions pour lesquelles une telle structure n'existait pas. Il s'agissait notamment des actions ayant trait aux indicateurs concernant les émissions de substances dans le bassin.

Ce processus a pris une vitesse de croisière en 2001 et rapproche de plus en plus les Parties contractantes, donnant naissance à une véritable coopération. De petits groupes d'experts se sont constitués autour de chaque action, chacun d'eux s'occupant de cette matière dans son travail quotidien, au sein de son administration ou institution. De cette manière, le Programme d'actions Escaut n'est pas resté un relevé de louables intentions mais devient plutôt un réseau d'experts qui ont besoin les uns des autres et savent se trouver.

En dépit du fait que la coopération a été lente à se mettre en place, presque tous les animateurs se montrent optimistes sur la réalisation des objectifs des actions pour le 1er janvier 2004.

RESULTATS (COMPARAISON AVEC LES OBJECTIFS)

Indicateurs

Le réseau de mesure physico-chimique homogène est opérationnel depuis le 1er janvier 1998, le nombre de substances mesurées a augmenté, une nouvelle

uitbreiding loopt. De eerste rapporten over de waterkwaliteit van de Schelde in 1998 en in 1999 op basis van het homogeen meetnet werden opgemaakt. Het gemeenschappelijke waterbodempolijproject, dat in het kader van het EU LIFE programma wordt uitgevoerd, loopt goed en zal in de eerste helft van 2002 worden afgerond.

Het homogeen biologisch meetnet bevindt zich in de opstartfase. Door het toevallige karakter van de verspreiding van benthische macro fauna en het kunstmatige karakter van het milieu is deze analyse moeilijk uit te voeren. Daarenboven bestaat er geen genormaliseerde Europese methode maar is het desalniettemin nodig dat elke partij met een vergelijkbare methode werkt.

De biologische inventarisaties zijn gestart, de opmaak van het ecologisch actieprogramma voor de middellange termijn is derhalve nog niet gevorderd. De emissie inventarisaties m.b.t. de industriële, huishoudelijke en diffuse bronnen en de uitwisseling van informatie m.b.t. de implementatie van regelgeving zijn gestart.

Uitvoering door de landen en gewesten

Het gemeenschappelijke alarm- en waarschuwingssysteem functioneert nog niet optimaal. Een groot aantal van de 152 nationale specifieke acties is uitgevoerd of in uitvoering (zie bijlage 2). In WG2 "Emissies" is door de Verdragspartijen gerapporteerd over de voortgang van deze specifieke acties.

Communicatie

Eind 2000 is door de ICBS in Doornik het vijfde Schelde symposium, dat voor de eerste maal over het hele Schelde stroomgebied van bron tot monding handelde, georganiseerd. Het symposium was door het gebruikte concept van doelgroepen, thema's en stellingen heel succesvol. De website ICBS-CIPE.COM is geopend maar het beleid inzake gemeenschappelijke externe communicatie is nog geen realiteit.

Gezamenlijke doelstellingen

Voor de ontwikkeling van gezamenlijke doelstellingen voor de middellange termijn is er geen voortgang. [tekst Saager/Trentels nog toevoegen]

ERVARINGEN

1 De prioriteit voor het ICBS werk bij de Verdragspartijen

Elk van de Verdragspartijen gaat er uiteraard van uit dat het werk voor de ICBS prioriteit geniet omdat het op grond van een internationaal verdrag wordt uitgevoerd. Daarentegen worden de deelnemers in de werkgroepen vaak geconfronteerd met conflicten tussen het werk voor de ICBS en het werk dat soms met spoed door de eigen organisatie wordt

extension est à l'étude. Les premiers rapports sur la qualité de l'eau de l'Escaut en 1998 et 1999 ont été établis sur la base du réseau de mesure homogène. Le projet commun sur les sédiments qui est réalisé dans le cadre du programme LIFE de l'UE marche bien et sera terminé au premier semestre de 2002.

Le réseau de mesure biologique est en phase d'expérimentation. En raison du caractère aléatoire de la distribution de la macro faune benthique et de l'artificialisation du milieu, cette analyse est difficile à mettre en œuvre. De plus il n'existe pas de méthode normalisée européenne et il faut néanmoins que chaque partie travaille de manière comparable.

Les inventaires biologiques ont commencé, c'est pourquoi l'établissement du programme d'actions écologiques pour le moyen terme n'a pas encore progressé. Les inventaires des émissions concernant les sources industrielles, urbaines et diffuses et l'échange d'informations concernant la mise en œuvre de la réglementation ont été entamés.

Exécution par les pays et régions

Le système commun d'avertissement et d'alerte est fonctionnel mais pas encore de manière optimale. Un grand nombre des 152 actions nationales spécifiques ont été exécutées ou sont en cours d'exécution (voir annexe 2). Dans l'intervalle, il a déjà été fait rapport par les Parties contractantes sur l'avancement de ces actions spécifiques au sein du GT 2 "émissions".

Communication

Fin 2000 la CIPE a organisé à Tournai le cinquième Symposium Escaut qui traitait pour la première fois de l'ensemble du bassin de l'Escaut, de la source à l'embouchure. Le symposium a connu un grand succès à cause du concept retenu de groupes cibles, de thèmes et de thèses. Le site internet ICBS-CIPE.com a été ouvert au public mais la politique de communication externe commune n'est pas encore une réalité.

Objectifs communs

Il n'y a pas de progrès pour l'élaboration d'objectifs communs pour le moyen terme. [texte à ajouter Saager/Trentels]

EXPERIENCES

1 La priorité du travail pour la CIPE auprès des Parties contractantes

Chacune des Parties contractantes considère, bien sûr, que le travail dans le cadre de la CIPE est prioritaire puisqu'il est réalisé sous l'égide d'une convention internationale. Par contre, les participants aux groupes de travail doivent souvent gérer des conflits entre le travail de la CIPE et le travail qui leur est demandé, quelquefois en urgence, par l'organisme qui les emploie.

opgedragen. Daarom kan het gebeuren dat taken ten behoeve van de ICBS feitelijk op de tweede plaats komen in de taakvervulling van eenieder.

2 De perceptie van de ICBS

Alle Verdragspartijen hebben niet dezelfde perceptie, niet hetzelfde beeld van de ICBS. Dit is een belangrijk toekomstig aandachtspunt voor de ICBS. Sommige partijen beschouwen de ICBS als een ontmoetingsforum. Op het forum wordt (vooraf gehomogeniseerde) informatie uitgewisseld en deze informatie wordt gebruikt, wanneer dit kan en nuttig is, bij het formuleren van het eigen beleid. Dit beleid wordt geheel zelfstandig geformuleerd en uitgevoerd. Belangrijk punt bij de informatie uitwisseling op het forum is voorts het op de hoogte brengen van de andere Partijen van de eigen nationale inspanningen en het begrip te kweken voor de omvang van die inspanningen. Gelijkwaardige inspanning door alle partijen is een heel belangrijk uitgangspunt waarmee evenwel nog onvoldoende rekening wordt gehouden. Andere partijen daarentegen beschouwen de korte termijn periode van het eerste SAP eerder als forum voor uitwisseling van gehomogeniseerde informatie waarmee voor de tweede fase van het SAP gezamenlijke doelstellingen en een op elkaar afgestemd maatregelenprogramma met inspanningsverplichting worden gemaakt. De officiële status van de huidige ICBS, als een vrijblijvend samenwerkingsverband speelt eveneens een rol in de perceptie van de ICBS. Zij kan er dus niet voor instaan dat de door de werkgroepen vastgestelde prioriteiten worden nageleefd.

3 De samenwerkingsstructuren bij de uitvoering van acties.

De acties worden op diverse manieren uitgevoerd: via e-mail, via werkgroepvergaderingen, via thematische subwerkgroepen, via bilaterale contacten, ...

Uit de opgedane ervaringen is het niet mogelijk om een bepaalde manier van uitvoeren als ideaal naar voor te schuiven.

De bespreking van een cluster van acties in werkgroepverband geeft het voordeel dat door de aanwezigheid van toeken de bespreking gestimuleerd wordt. Toch is er onvoldoende tijd om de acties grondig te bespreken en zijn vaak de echte specialisten niet betrokken bij de bespreking.

Voor bespreking van afzonderlijke acties zonder enig samenwerkingsverband maar via bilaterale contacten hangt de voortgang af van de inspanningen van de trekker. Bij deze aanpak dreigen een aantal betrokkenen wel het globale beeld en de onderlinge samenhang van de acties van het SAP te verliezen.

4 De Kaderrichtlijn Water.

Er bestaat verschil van inzicht bij de Verdragspartijen m.b.t. de huidige betekenis van de KRW voor het SAP. Gaan we vanuit de ICBS, als coördinerend orgaan zoals omschreven in de KRW, zo snel mogelijk werken volgens de KRW of wordt toch nog prioriteit gegeven aan de uitvoering van de acties van het eerste SAP. Zal daarnaast de ICBS de opdracht krijgen

C'est pourquoi il peut se produire que des tâches intéressant la CIPE passent en fait au second plan dans les préoccupations des uns et des autres.

2 La perception de la CIPE.

Toutes les Parties contractantes n'ont pas la même perception, ni la même image de la CIPE. C'est un point auquel la CIPE devra être spécialement attentive dans le futur. Certaines parties considèrent la CIPE comme un forum de rencontre. Une information (préalablement homogénéisée) est échangée au sein de ce forum et cette information est utilisée, si c'est possible et utile, pour formuler leur politique propre. Cette politique est formulée et exécutée de manière entièrement autonome. Un point important dans l'échange d'informations au sein de ce "forum" consiste en outre à informer les autres Parties des efforts nationaux propres et à cultiver une compréhension mutuelle de l'ampleur de ces efforts. Un effort équivalent par toutes les parties est un principe fort important mais dont il n'est pas encore suffisamment tenu compte.

D'autres parties par contre, considèrent la période du court terme du premier PAE plutôt comme un forum pour l'échange d'informations homogénéisées destinées à la seconde phase du PAE au cours de laquelle des objectifs communs et un programme de mesures coordonné seront réalisés avec une obligation de moyen.

Le statut officiel de l'actuelle CIPE, qui est une organisation non contraignante joue également un rôle dans la perception de la CIPE. Elle ne peut donc être assurée du respect des priorités que se fixent les groupes de travail.

3 Les structures de coopération pour l'exécution des actions.

Les actions sont exécutées de différentes manières: par e-mail, par des réunions de groupes de travail, par des sous-groupes thématiques, par des contacts bilatéraux, etc.

L'expérience montre qu'il n'est pas possible de recommander une manière idéale pour exécuter les actions.

L'examen d'un groupe d'actions dans le cadre d'un groupe de travail a l'avantage de stimuler la discussion grâce à la présence des interprètes. Cependant, le temps manque pour discuter à fond des actions et les vrais spécialistes ne sont souvent pas associés à la discussion.

S'agissant des actions isolées menées sans encadrement quelconque mais par des contacts bilatéraux, le progrès dépend des efforts de l'animateur. Dans cette approche, certaines personnes concernées risquent de perdre de vue l'ensemble et la cohérence des actions du PAE.

4 La directive cadre sur l'eau.

Les Parties contractantes ont des vues divergentes sur l'implication actuelle de la directive cadre pour le PAE. Faut-il agir le plus rapidement possible en conformité avec la directive en se basant sur la CIPE comme organe de coordination tel que défini dans la directive ou donne-t-on la priorité à l'exécution des actions du premier PAE. Par ailleurs, la CIPE sera-t-elle mandatée

coördinerend orgaan te worden van het Internationaal Stroomgebiedsdistrict van de Schelde of blijft zij verder slechts een rol spelen als forum voor contacten en uitwisseling van gedachten en informatie met betrekking tot de uitvoering van het SAP. Deze onduidelijkheid is niet bevorderlijk voor de prioriteit welke mensen aan het werk m.b.t. de uitvoering van acties uit het eerste SAP geven.

5 De werkwijze bij uitvoering van de acties

Zowel de trekker als de medetrekkeners moeten zich verantwoordelijk voelen voor het realiseren van de actie. De trekker moet over voldoende capaciteiten en tijd kunnen beschikken om de actie op te starten, te investeren in contacten en de actie verder te begeleiden.

Verder wordt door landen als Frankrijk de nadruk gelegd op de vergelijkbaarheid en dus de homogeniteit van gegevens. Zij moeten gebaseerd zijn op de reële situatie, niet op schattingen of aannamen.

6 De taal.

Ondanks de simultaanvertaling die de vergaderingen van de werkgroepen van de Commissie faciliteert bemoeit onvoldoende kennis van het Frans of Nederlands vaak het begrip en de contacten tussen de Frans- en Nederlandssprekenden bij de uitvoering van acties. De vertaling van teksten en de overeenstemming tussen de Franse en Nederlandse versie van documenten verdienen bijzondere aandacht.

AANBEVELINGEN

- 1 met elkaar spreken over de perceptie van de Verdragspartijen m.b.t. de ICBS en van daaruit de prioriteit voor de uitvoering van de acties van het eerste SAP t.o.v. het andere taken of internationale verplichtingen.
- 2 zo spoedig mogelijk binnen de plenaire besluiten dat het eindrapport van het eerste SAP het karakter krijgt van beschrijving van het stroomgebied zoals voorgeschreven in artikel 5 van de EU Kaderrichtlijn Water of niet, indien de ICBS opdracht krijgt coördinerend orgaan te worden voor het Internationaal Stroomgebiedsdistrict van de Schelde.
- 3 het actieprogramma en de werkstructuur aanpassen aan de kaderrichtlijn of aan andere internationale verplichtingen.
- 4 teneinde opnieuw voortgang in actie C72 te bevorderen, "gezamenlijke doelstellingen voor de middellange termijn", zouden de Verdragspartijen afzonderlijk een document moeten presenteren met hun visie op dit thema.
De 5 afzonderlijke documenten kunnen vervolgens als basis dienen om via bespreking in het delegatieleidersoverleg de komende 2-3 jaar tot gezamenlijke doelstellingen te komen.
- 5 de verdere uitvoering van de acties voor de korte termijn op een uniforme en gecoördineerde wijze vormgeven.

pour coordonner les actions du district hydrographique international de l'Escaut ou son rôle restera-t-il de constituer un lieu de contacts et d'échanges en vue d'exécuter en concertation les actions du PAE. Cette incertitude n'est pas favorable à la priorité que les gens doivent donner au travail concernant l'exécution des actions issues du premier PAE.

5 La méthode de travail pour l'exécution des actions.

Tant l'animateur que les correspondants désignés doivent se sentir responsables de la réalisation de l'action. L'animateur doit pouvoir disposer d'une disponibilité suffisante pour démarrer l'action, pour investir dans les contacts et assurer l'accompagnement de l'action.

Par ailleurs, des pays comme la France insistent sur la comparabilité et sur l'homogénéité des données. Elles doivent se baser sur des réalités concrètes, non sur des estimations ou des hypothèses.

6 La langue.

Malgré la traduction simultanée qui accompagne les réunions des groupes de travail de la Commission, la connaissance insuffisante du français ou du néerlandais complique souvent la compréhension et les contacts entre francophones et néerlandophones pour l'exécution des actions. Il convient d'être particulièrement attentif à la traduction des textes et à la concordance des versions française et néerlandaise des documents.

RECOMMANDATIONS

- 1 Discuter de la perception des Parties contractantes concernant la CIPE et à partir de là indiquer la priorité pour l'exécution des actions du premier PAE par rapport à d'autres tâches ou obligations internationales
- 2 Décider le plus rapidement possible en Assemblée plénière que les éléments du rapport final du premier PAE doivent contribuer à alimenter les caractéristiques du district hydrographique international telles que figurant à l'article 5 de la directive cadre sur l'eau, si la CIPE se trouve mandatée pour une coordination de district hydrographique international.
- 3 Adapter le programme d'actions et la structure de travail à la directive cadre ou à d'autres obligations internationales.
- 4 Pour faire progresser à nouveau l'action C72, « objectifs communs pour le moyen terme », les Parties contractantes devraient chacune présenter un document explicitant leur vision sur ce thème.

Les 5 documents distincts peuvent ensuite servir à établir les objectifs communs dans les 2-3 années à venir par le biais de discussions en réunion de chefs de délégation.
- 5 Rationaliser l'exécution future des actions de manière uniforme et coordonnée.

6 teneinde meer duidelijkheid te krijgen in de acties m.b.t. de emissie inventarisatie moet vooraf voor elke voor de Schelde relevante stof een schema worden vastgesteld waarin de relevante emissieroutes worden aangegeven, uitgaande van het in het rapport over de kwaliteit van de Schelde in 1994 opgenomen schema.
Hierbij kan men zich laten inspireren door de bij andere internationale instellingen daartoe reeds uitgewerkte universele emissie-schema's.

7 Een bijzondere aandacht besteden aan de vertaling van documenten en aan de overeenstemming tussen het Nederlands en het Frans.

6 Afin de clarifier les actions concernant les inventaires d'émissions, il convient au préalable d'établir pour chaque substance importante pour l'Escaut un schéma précisant les voies d'apport pertinentes en affinant le schéma présenté dans le rapport sur la qualité de l'Escaut en 1994.

On pourra ici s'inspirer des résultats des travaux déjà effectués concernant des schémas universels d'émissions dans d'autres instances internationales.

7 Accorder une attention particulière à la traduction des documents et à leur concordance entre français et néerlandais

Bijlagen tussentijds evaluatierapport

1. Tabel met het overzicht van de stand van zaken (mijlpalen) van de SAP acties.

2. Rapporten over de nationale acties

Brussel	33
Vlaanderen	47
Nederland	64
Wallonië	88
Frankrijk	110

Annexes du rapport d'évaluation intermédiaire

1. Tableau avec l'état d'avancement des actions (jalons) du PAE.

2. Rapports des actions nationales

Bruxelles	34
Flandre	48
Pays-Bas	65
Wallonie	91
France	114

				4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03
C01	WGT1	F	P1	rapport waterkwaliteit 98 aan de plenaire					luik waterkwaliteit 98 in tussentijds evaluatie rapport				luik waterkwaliteit 98 in definitief evaluatie rapport	
C02	WGT1	F	P1	voorstel consultatie databank in realtime aan plenaire	consultatie databank in realtime operationeel			evaluatie consultatie databank in realtime						
C03	WGT1	F	P1	voorstel uitbreiding lijst aan de plenaire		voorstel opname relevante parameters aan WG1						evaluatie van de lijst parameters homogeen meetnet		
C04	WGT1	F	P3							opmaak structuur vijfjaarlijks rapport		vijfjaarlijks rapport waterkwaliteit Schelde		
C05	WGT1	F	P2									voorstel optimalisatie homogeen meetnet		beslissing homogeen meetnet voor middellange termijn
C06	WGT1	VL	P3					inventaris permanente meetstations gereed				rapport over het parameter- onderzoek		
C07	WGT1	VL	P1	inventaris klaar van de ecologische onderzoeken				eerste inventaris flora, water-vogels, ...				tweede inventaris flora, water- vogels, ...		
C08	WGT1	F	P2					rapport over een biologische homo- gene methode						

				4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03
C09	WGT1	VL	P2			afspraken gemaakt mbt modaliteiten van inventarisatie			stand van zaken mbt de inventarisatie			inventaris bestaande en geplande reservaten		
C10	WGT1	VL	P2			afspraken gemaakt mbt modaliteiten van inventarisatie			stand van zaken mbt de inventarisatie			inventaris lopende projecten voor ecologisch herstel		
C11	WGT1	VL	P2			afspraken gemaakt mbt modaliteiten van inventarisatie			stand van zaken mbt de inventarisatie			inventaris van de beschermingsprogramma's		
C12	WGT1	VL	P2			afspraken gemaakt mbt modaliteiten van inventarisatie			stand van zaken mbt de inventarisatie			inventaris van de studies mbt de milieuvriendelijke herinrichting		
C13	WGT1	VL	P2	inventaris klaar van de ecologische onderzoeken				publicatie van de resultaten van de ecologische onderzoeken						
C14	WGT1	VL	P3						stand van zaken mbt de ontwikkeling langetermijnvisie			langetermijn-visie voor de ecologie van de hoofdstroom		eerste ecologisch actieprogramma voor de hoofdstroom
C15	WGT1	N	P2			informatie over de voortgang van het EU-Life project waterbodems					symposium bij de afsluiting van het EU-Life project waterbodems	voorstel van referentiesys-teem ter goed-keuring van de plenaire		
C16	WGT2	F	P2			omschrijving van de bronnen van informatie			gegevens-verzameling		validatie van de gegevens en eindrapport			

				4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03
C17	WGT2	F	P2			omschrijving en bronnen van informatie		gegevens-verzameling		validatie van de gegevens en eindrapport				
C18	WGT2	F	P2			omschrijving en bronnen van informatie		gegevens-verzameling		validatie van de gegevens en eindrapport				
C19	WGT2	F	P3					omschrijving van de analyse / inventarisatie				omschrijving van de methodiek en validatie		validatie gegevens en eindrapport
C20	WGT2	F	P3					omschrijving van de analyse / inventarisatie				omschrijving van de methodiek en validatie		validatie gegevens en eindrapport
C21	WGT2	F	P1			omschrijving van de analyse / inventarisatie		validatie / gegevens-verzameling	eindrapport					
C22	WGT2	F	P1			omschrijving		gegevens-verzameling	rapport					
C23	WGT2	F	P2					omschrijving	gegevens-verzameling	rapport schema				
C24	WGT2	F	P2					omschrijving	voorstel typologie	document inventaris				
C25	WGT2	F	P2					omschrijving	voorstel typologie	document inventaris				
C26	WGT2	F	P3			informatie-uitwisseling								
C27	WGT2	F	P2						actualisering lijst / tussen-rapport				actualisering lijst / eindrapport	
C28	WGT2	F	P2						omschrijving			organiseren workshop		

														
				4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03
C29	WGT2	F	P2					omschrijving	voorstel typologie	document inventaris				
C30	WGT2	BXL	P1											
					vaststelling van de definities en omschrijving		inventaris per delegatie validatie van de gegevens		eindrapport					
C31	WGT2	BXL	P3											
					vaststelling van het enquête-formulier					tusentijds rapport			eindrapport en aanbeveling aan de plenaire	
C32	WGT2	BXL / F	P1											
							lijst van de betrokken industriële sectoren				lijst van de betrokken bedrijven per deelstroombekken		ontwerp toekomstige acties	
C33	WGT2	VL	P1											
					beschrijving actiefiche		synthese wetgeving	stand uitvoering						
C34	WGT2	VL	P1											
					beschrijving actiefiche		synthese wetgeving	stand uitvoering						
C35	WGT2	VL	P2											
								beschrijving actiefiche	synthese wetgeving	stand uitvoering				
C36	WGT2	VL	P2											
								beschrijving actiefiche	synthese wetgeving	stand uitvoering				
C37	WGT2	VL	P1											
					beschrijving actiefiche		synthese wetgeving	stand uitvoering						
C38	WGT2	VL	P3											
										beschrijving actiefiche	synthese wetgeving	stand uitvoering		
C40	WGT2	VL	P1											
					beschrijving actiefiche		inzameling teksten	algemene beschrijving						
C41	WGT2	W	P1											
					informatie van de delegaties naar het secretariaat			samenvattend rapport door secretariaat						

				4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03
C42	WGT2	W	P2											
						beschrijving van de actie en van de aanpak			rapport voor de WG2					
C43	WGT2	W	P1											
				informatie van de delegaties naar het secretariaat	samenfassend rapport door secretariaat									
C44	WGT2	W	P1											
				ontwikkelen tabel en invullen	samen-vattende tabel									
C45	WGT2	W	P1											
				ontwikkelen tabel en invullen	samen-vattende tabel									
C46	WGT2	W	P1											
				definitie van IE en opmaak enquête-formulier		invullen van de formulieren		rapport						
C47	WGT2	W	P1											
				informatie van de delegaties	samenfassend rapport									
C48	WGT2	W	P1											
				ontwikkelen tabel en invullen	samenfassende tabel									
C49	WGT2	N	P2											
					enquête-formulier		resultaten enquête		synthese goedkeuren in WG2	synthese en aanbevelingen goedkeuren in Plenaire	acties tweede SAP goedkeuren in WG2	acties tweede SAP goedkeuren in Plenaire		
C50	WGT2	N	P3											
									goedkeuring enquêteformulier in WG2		goedkeuring synthese-rapport in WG2	goedkeuring aanbevelingen voor 2de SAP in Plenaire		goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire
C51	WGT2	N	P3											
									goedkeuring enquêteformulier in WG2		goedkeuring synthese-rapport in WG2	goedkeuring aanbevelingen voor 2de SAP in Plenaire		goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire

				4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03
C52	WGT2	N	P3					goedkeuring inventarisatie-formulier in WG2				goedkeuring synthese in WG2	goedkeuring aanbevelingen voor 2de SAP in WG2	goedkeuring aanbevelingen voor 2de SAP in Plenaire
C53	WGT2	N	P3					goedkeuring enquête-formulier in WG2			goedkeuring synthese in WG2	goedkeuring aanbevelingen in WG2 en in Plenaire	goedkeuring acties voor 2de SAP in WG2	goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire
C54	WGT2	N	P3					goedkeuring enquête-formulier in WG2			goedkeuring synthese in WG2	goedkeuring aanbevelingen in WG2 en in Plenaire	goedkeuring acties voor 2de SAP in WG2	goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire
C55	WGT2	N	P3					goedkeuring enquête-formulier in WG2			goedkeuring synthese in WG2	goedkeuring aanbevelingen in WG2 en in Plenaire	goedkeuring acties voor 2de SAP in WG2	goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire
C56	WGT2	N	P3					goedkeuring enquête-formulier in WG2			goedkeuring synthese in WG2	goedkeuring aanbevelingen in WG2 en in Plenaire	goedkeuring acties voor 2de SAP in WG2	goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire
C57	WGT2	N	P3					goedkeuring enquête-formulier in WG2			goedkeuring synthese in WG2	goedkeuring aanbevelingen in WG2 en in Plenaire	goedkeuring acties voor 2de SAP in WG2	goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire
C58	WGT2	N	P3					goedkeuring methodiek in WG2				goedkeuring lijst prioritaire stoffen en emissieroutes	goedkeuring synthesesrapport en acties voor 2de SAP in WG2	goedkeuring acties voor 2de SAP in Plenaire
C59	WGT1/2	W	P3							vastleggen van de methodiek		tussenrapport aan WG1 en WG2		

														
		4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03		
C59	WGT1/2	W	P3							vastleggen van de methodiek		tussenrapport aan WG1 en WG2		
C60	WGT2-1	N	P1	plan van aanpak		organiseren workshop				rapport en aanbevelingen aan de plenaire				
C61	WGT2-1	N	P1	lijst Seveso-bedrijven aan plenaire						actualisatie van de lijst Seveso-bedrijven aan plenaire				actualisatie van de lijst Seveso-bedrijven aan plenaire
C62	WGT2-1	N	P2			inventaris beleidsdocumenten				synthese en aanbevelingen				
C63	WGT1/2	Bxl	P2		opmaak actieplan inzake informatieuitwisseling		voorstel ter goedkeuring van informatie-uitwisseling tussen de Partijen							
C64	WGT1/2	Bxl	P2	opmaak actieplan voor de organisatie van colloquia door ICBS	programma Vijfde Schelde-symposium klaar		organisatie Vijfde Schelde-symposium							
C65	WGT1/2	Bxl	P1	voorstel mandaat voor WG3 ter goedkeuring aan de plenaire										
C66	WGT1/2	W	P2		afspraken inzake informatieuitwisseling					rapport omtrent de kwaliteitsmodellen bij de delegaties				
C67	WGT1/2	W	P3							onderzoek mogelijkheden van afstemming			eindrapport voor de plenaire	

				4de trim 99	1ste trim 00	2de trim 00	3de trim 00	4de trim 00	1ste sem 01	2de sem 01	1ste sem 02	2de sem 02	1ste sem 03	2de sem 03
C68	WGT1/2	VI	P2				rapport met de beschikbare relevante informatie		rapport met de technische voorwaarden			test uitgevoerd m.b.t informatie-uitwisseling en koppeling		
C69	WGT1/2	Bxl	P2		mandaat van Wgcom ter goedkeuring aan de plenaire			rapport over de inventaris van de acties bij de delegaties		ontwerp van lijst met voorstellen van gezamenlijke acties				
C70	WGT1/2	Bxl	P2		dernoversie getoond aan plenaire en test met de delegaties	ingebruikname				evaluatie van de inhoud en het gebruik				
C71	WGT1/2	N	P3		opmaak voorstel redactie evaluatie-rapport					interim evaluatie-rapport 2001 klaar		definitieve inhoud en bijsturing van definitief evaluatie-rapport goedgekeurd door plenaire		
C72	WGT1	W / N	P2			bezoek aan de delegaties afgerond		opmaak eerste rapport				voorstel ter goedkeuring van de plenaire		

**Schelde ActieProgramma SAP
Tussentijds evaluatierapport – bijlage 2**

**STAND VAN ZAKEN VAN DE UITVOERING VAN DE
SPECIFIEKE ACTIES VAN HET
BRUSSELS-HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

1. Emissie reductieprogramma

1.1. Lozing industrieel afvalwater

Actie B1 : Versterking en voortzetting van de uitvoering van de milieuvergunning.

Sinds 1993 omvat elke milieuvergunning ook voorwaarden met betrekking tot de lozingen van afvalwater.

Die milieuvergunningen betreffen niet alleen de nieuwe installaties, de installaties die om verlenging van vergunning verzoeken, maar ook alle installaties in het bezit van een vergunning maar die technische wijzigingen hebben ondergaan of waarvoor de exploitatie- of lozingsvoorwaarden verouderd zijn geacht.

Men kan op 25% het aantal bestaande installaties schatten (in klasse 1) waarvoor de voorwaarden tussen 1993 en 2000 zijn herzien.

De opgelegde voorwaarden hebben betrekking op de lozingsnormen maar ook op de in te zetten middelen (oplegging van olieafscidders – slibafscidders bij voorbeeld).

In diverse sectoren wordt het gebruik van stoffen waarvan de lozing met voorrang dient te worden verminderd aan strenge beperkingen onderworpen. Het beleid van het BIM strekt tot vermindering van het gebruik van die stoffen door het gebruik van alternatieve middelen, dit geldt in het bijzonder voor solventen en chloorhoudende middelen.

Het geringe aantal industriebedrijven in het Brusselse Gewest leidt ertoe dat alleen die individuele aanpak gehanteerd kan worden aangezien bepaalde sectoren slechts uit een of enkele bedrijven bestaan.

Actie B2 : Uitwerking van vrijwillige afspraken met de industriële sectoren met het oog op de toepassing van de beste technieken onder meer op het niveau van het MKB

De uitwerking van vrijwillige afspraken is niet voortgezet omwille van de zware aanpak en van het feit dat alleen leden van de toegetreden bedrijfsorganisaties aan de afspraken gebonden zijn. Welnu, gebleken is dat de inspanningen vooral moeten komen vanuit de kleine en middelgrote ondernemingen die geen lid zijn van een bedrijfsorganisatie.

De aanpak waarvoor nu gekozen is is dan ook gericht op de bevordering van de vaststelling van sectorale voorwaarden, die eerst met de organisaties besproken worden en gepaard gaan met voorlichtingsacties, technologische ondersteuning (samenwerking met de Brusselse Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij, BGOM) en doelgerichte steun.

Actie B3 : Intensievere controle van de vergunningen onder meer in het kader van het heffingsbeleid inzake het industrieel afvalwater

In het kader van de heffing op industrieel afvalwater worden alle bedrijven, instellingen en fabrieken die jaarlijks een vervuulende vracht van 20.000.000 en meer vervuulende eenheden (VE) lozen onderworpen aan een lozingsheffing die op basis van de daadwerkelijke vervuiling door lozing berekend wordt.

Die bedrijven zijn dus verplicht het geloosde water jaarlijks of maandelijks te laten analyseren. Bijgevolg verstrekken jaarlijks ongeveer 64 bedrijven gegevens over de kwaliteit van het geloosde afvalwater. De analyses hebben betrekking op 14 stoffen (zwevende stof, BZV, N, P, zware metalen). Aan de hand van die gegevens kan het Brusselse Instituut voor het Milieubeheer jaarlijks voor een aantal industrieën die als grote vervuilers worden aangemerkt nagaan of zij de voorwaarden voor de lozing van afvalwater naleven. Overtredingen van de vergunningen worden door de ambtenaren van

de heffingscel gemeld aan de Inspectie afdeling die dan de nodige maatregelen neemt voor de handhaving te allen tijde van de lozingsvoorwaarden van de vergunning.

1.2. Lozing van huishoudelijk afvalwater

Actie B5 : – voortzetting van het plan voor inzameling van afvalwater met het oog op de toevoer ervan in de toekomstige zuiveringsinstallaties

Met betrekking tot de collectoren van de zuiveringsinstallatie zuid :

- Huidige situatie : 50 % van de collectoren in gebruik
- Gepland voor begin 2002 : 90 % van de collectoren in gebruik

Met betrekking tot de zuiveringsinstallatie noord :

- De collector van de linkeroever van het kanaal behoort tot de concessieopdracht van de installatie ; hij wordt operationeel voor de ingebruikname van de installatie in 2006
- De collector van de Woluwe (gedeelte Vlaams Gewest) wordt aangelegd door Aquafin en wordt operationeel voor de ingebruikname van de installatie noord

Actie B6 : – Uitwerking van het plan tot afscheiding van afvalwater en schoon water

Incidentele acties zijn in uitvoering (bv. de Woluwe) ; zij betreffen hoofdzakelijk bekkens die op de toekomstige installatie noord aangesloten worden

Actie B7 – voortzetting van het uitrustingsplan in zuiveringsinstallaties inclusief vermindering van de eutrofiërende stoffen voor de installatie Noord (1.100.000 IE)

De installatie zuid (360.000 IE) is in augustus 2000 in gebruik genomen

De opdracht voor de aanleg van zuiveringsinstallatie noord is op 25.06.01 van start gegaan ; de termijn voor ingebruikstelling is 60 kalendermaanden, d.w.z; uiterlijk op 25.06.06 ;

Beide installaties zijn in overeenstemming met de Europese richtlijn inzake gevoelige gebieden (75% vermindering)

Actie B8 – Toezicht op het inzamelingssysteem

De opdracht voor de aanleg van een integraal net (100 meetpunten) voor het kwantitatieve toezicht op oppervlaktewater en afvalwater (inclusief neerslagmeting) is ter goedkeuring voorgelegd ; de werkzaamheden beginnen in 2002.

Sensoren « alles of niets » worden geplaatst bij de belangrijkste onweeroverstorten om het aantal overlopen te kwantificeren.

1.3. Diffuse verontreiniging

Actie B9 : het opstellen van een balans voor het geheel van de lozingen in water op Brussels niveau (huishoudens, geklasseerde inrichtingen, overige bedrijven, afspoeling, horeca, kantoren, enz.) teneinde de maatregelen te kunnen identificeren ter waarborging op termijn van de preventie aan de bron.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, gelegen in het stroomgebied van de Zenne, ontvangt aanzienlijke vuilvrachten rechtstreeks via het riviersysteem (Zenne en zijrivieren) alsmede vanuit het netwerk van afvalwatercollectoren dat o.m. het in het Vlaams Gewest gelegen perifere deel van dit stroomgebied verzorgt.

Deze vrachten gaan via het Brusselse gebied met daarbij de eigen aan de regionale activiteiten te wijten vrachten; de belangrijkste twee overstorten zijn de Zenne en de Woluwe, bijkomstig het Kanaal

Brussel-Willebroek. Het Gewest heeft een studie aan een studiebureau toevertrouwd om metingen uit te voeren voor de in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest reëel geproduceerde vrachten (Balans Binnekomende en uitgaande vrachten van het BHG, som van de in het BHG geproduceerde vrachten, balans per bron, raming van de vracht op basis van de beschikbare gegevens).

Het eerste deel van de studie betrof voornamelijk de parameters die verband houden met de zuiveringsinstallaties. Met bijzondere aandacht voor de parameters uit de Ordonnantie van 26 maart 1996 tot invoering van een heffing op de lozing van afvalwater (oxyderende stoffen, ZS, totaal stikstof, totaal fosfor en zware metalen), alsmede op verontreinigende stoffen van diffuse oorsprong (PAK's en zware metalen).

De belangrijkste in deze studie aangepakte punten zijn dus :

A. kwantificering van de rechtstreekse aanvoer/uitvoer van verontreinigende stoffen via de rivieren (Zenne, Kanaal Willebroek, Woluwe, Molenbeek-Pontbeek, Geleytsbeek...).

B. kwantificering van de interne aanvoer van het Gewest en rechtstreeks via de rivieren

Met een raming : rechtstreekse lozingen in de rivier (individuele lozingen, lozing van het niet op het algemene saneringssysteem aangesloten riolsysteem, industriële lozingen, lozingen van gezuiverd afvalwater via de toekomstige zuiveringsinstallaties .....); toevoer te wijten aan de spaarbekkens alsmede toevoer te wijten aan de uitloging van de grond,...

C. kwantificering van de rechtstreekse aanvoer via het riool- en collectorensysteem (zoniet in de toekomst via de overstorten van de zuiveringsinstallaties)

C1. Huishoudelijke stedelijke vrachten

Met een raming : toevoer te wijten aan de in het BHG woonachtige bevolking ; toevoer te wijten aan de externe pendelaars en toevoer te wijten aan de in het BHG niet woonachtige bevolking, doch gelegen in het inzamelingsgebied van het Brusselse rioolwater (Vlaams Gewest)

C2. Industriële vrachten

Met een raming : vrachten te wijten aan lozingen van als instellingen met niet meer dan zeven werknemers geregistreerde instellingen (HORECA-sector, voedingsmiddelensector, sector vleesbehandeling, garages, werkplaatsen voor de metaalbehandeling ....); vrachten te wijten aan industriële vestigingen en externe industriële vrachten die in het riviersysteem terechtkomen (al dan niet via het inzamelingsstelsel)

D. kwantificering van de diffuse bronnen (rivieren en riolsystemen)

Met een raming van de vrachten te wijten aan : luchtverontreiniging, uitspreiden, autoverkeer,.....

Het studiebureau heeft tot nu toe, per stroomgebied de verdeling van de verontreinigende vrachten kunnen bepalen. In een volgende stap zal het aandeel van deze verontreinigende vrachten die in ons oppervlaktewater terechtkomen bepaald worden en voorstellen voor programma's ter vermindering van de verontreiniging in functie van de geïdentificeerde verontreinigende bronnen en vrachten.

Actie B10 : Verontreiniging van grond en indirect van het water : identificatie van de knelpunten, toezicht op de pompstations en olietanks, uitwerking van de saneringsplannen.

▪ **Identificatie van de knelpunten**

In opdracht van het BIM wordt een inventarisatie en kartering uitgevoerd van verontreinigde en mogelijk verontreinigde sites in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De resultaten van deze studie zullen tegen eind juni 2002 bekend zijn.

Voorlopige resultaten geven 6000 à 7000 mogelijk verontreinigde sites aan. Dit zijn zowel historische sites als sites waarop momenteel een uitbating gevestigd is. De activiteit die het meeste voorkomt is het onderhoud en herstel van wagens, gevolgd door de industriële wasserijen, ververijen en dergelijke.

Eenmaal de sites geïnventariseerd, wordt op basis van de beschikbare gegevens een soort risico-onderzoek uitgevoerd om de sites te kunnen rangschikken naargelang het risico op mogelijk aanwezige bodem- en/of grondwaterverontreiniging en de hiermee gepaard gaande humane en ecotoxicologische en verspreidingsrisico's.

Op basis van deze gegevens zal een plan van aanpak uitgewerkt worden.

Deze inventarisatie zal de Dienst inspectie bovendien helpen bij de voorbereiding van een algemeen wetgevend kader i.v.m. bodemverontreiniging.

▪ **Toezicht op de pompstations**

De tankstations (privé en publiek) zijn onderhevig aan het Besluit van 21 januari 1999 tot vaststelling van de uitbatingsvoorwaarden van benzinstations.

Dit besluit bestaat uit twee luiken. Het eerste luik omvat de uitbatingsvoorwaarden van de tankstations (dubbele wanden, lekdetectiesystemen, kathodische bescherming, overvulbeveiliging etc). De in het besluit opgenomen planning voorziet een stapsgewijze aanpassing van de stations aan deze voorschriften, afhankelijk van het debiet en de ligging van het station. Ten laatste tegen 2007 dienen alle stations vernieuwd te worden.

Het tweede luik van het besluit bevat de te volgen procedure voor het uitvoeren van een bodemonderzoek en de normen waaraan de verontreiniging dient getoetst te worden. Een prospectief bodemonderzoek is verplicht in de volgende gevallen: bij stopzetting van de activiteit, verandering van exploitant, aanpassing van het station en op gemotiveerde aanvraag van het BIM.

Een sanering de grond en grondwater is verplicht bij overschrijding van de interventiewaarden. Een sanering kan urgent of niet-urgent zijn. In het ene geval betekent dat dat de sanering binnen de 4 jaar dient uitgevoerd te worden. In het andere geval binnen de 4 à 15 jaar.

▪ **premaz**

Een fonds voor de sanering van mazouttanks is in oprichting, in samenwerking met de andere gewesten.

▪ **uitwerking van saneringsplannen**

In tegenstelling tot de tankstations, is er voor andere bodemdossiers geen algemeen wetgevend kader voor de uitvoering van bodemonderzoeken. Niettegenstaande wordt de procedure "tankstations" in de mate van het mogelijke ook hier toegepast om zo een coherente aanpak van de bodemproblematiek te bekomen binnen het BIM.

Aangezien een inrichting voor de sanering van de grond en/of het grondwater een geklasseerde inrichting is, dient alvorens de sanering aan te vatten, een milieuvergunning afgeleverd te worden.

In praktijk komt het erop neer dat alvorens een milieuvergunning voor de sanering kan aangevraagd worden, de exploitant een prospectief en nader bodemonderzoek dient uit te voeren. Op basis van deze onderzoeken wordt een saneringsplan opgesteld dat ter goedkeuring wordt voorgelegd aan het BIM. Slechts indien het saneringsplan goedgekeurd wordt, zal de milieuvergunning voor de sanering afgeleverd worden.

Na de sanering dient een saneringsverslag opgesteld te worden en overgemaakt te worden aan de Dienst inspectie van het BIM.

Actie B11 : Controle van de afzet op de oevers van het zuiveringsslib van rivieren en vijvers

Actie B12 : Code van goede landbouwpraktijk (cfr EU-richtlijn, nitraten)

Hoewel deze activiteiten met een landbouwkarakter in Brussel van marginale aard zijn, heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de richtlijn 91/676/EEG geïmplementeerd via:

- Het besluit van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 19/11/1998 betreffende de bescherming van het water tegen de verontreiniging door nitraten uit de landbouw;
- Het ministerieel besluit van 25/05/1999 tot afbakening voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van de kwetsbare gebieden, in de zin van artikel 3 van het bovengenoemd besluit.

Beide besluiten beogen de vermindering van zoetwater en grondwater veroorzaakt door of afgeleid door de nitraten uit de landbouw.

Het besluit van 19/11/1998 voorziet in de regelgevende maatregelen om de verontreiniging door nitraten uit de landbouw te verminderen en bepaalt o.m. een code van goede landbouwpraktijk. Deze code van goede landbouwpraktijk wordt door de landbouwers op vrijwillige basis uitgevoerd. De code heeft een dwingende waarde op landbouwgronden gelegen in het gebied zoals aangewezen door het besluit van 25/05/1999.

1.4.calamiteuze verontreiniging

Actie B13 : Voortzetting van de m.e.r., zoniet uitwerking van effectenrapporten met aandacht voor de preventieve maatregelen van het calamiteuze type.

De rapporten en m.e.r. die dwingend deel uitmaken van de vergunningsaanvragen dienen elke aspect verplicht te omvatten, m.i.v. de effecten van calamiteiten die de lozing van stoffen in het water voor gevolg hebben.

Actie B14 : Intensivering van de preventieve maatregelen ter beperking van calamiteiten via opnemings van bijzondere bepalingen in de milieuvergunning.

Dit aspect wordt met name meegenomen in het geval van opslag van gevaarlijke stoffen en preventieve maatregelen worden opgelegd (m.i.v. van voorzieningen voor inkuiping, sprinklers voor bepaalde opslagplaatsen, retentiebekkens voor bluswater, ...)

Actie B15 : Versterking van de algemene controles op de rivieren en collectoren met het oog op het opsporen van de vaak voorkomende calamiteuze verontreinigingen.

Voor de calamiteuze verontreinigingen werkt het Brussels Instituut voor Milieubeheer samen met de verschillende betrokken actoren. Iedere waargenomen verontreiniging op oppervlaktewater wordt aan het BIM overgemaakt en medewerkers worden ter plaatse gestuurd om de bron te bepalen en de eventuele noodzakelijke maatregelen te treffen. Voor de verontreiniging in de riolen en collectoren is het gemeentelijke personeel bevoegd om in de rioleringen te gaan en om de informatie bij het BIM door te geven zodanig dat de medewerkers van de afdeling Inspectie hieraan gevolg kan geven.

Anderzijds geeft de haven van Brussel, voor elke belangrijke calamiteit in het kanaal, de informatie door aan het BIM dat de bron van de verontreiniging bepaalt en opspoort.

2. Ecologisch herstel en inrichting

Actie B16 : Voortzetting van het beleid inzake de blauwe hoofdstructuur met het oog op afscheiding van afvalwater en schoon water, het ecologisch herstel van de riviervakken en van de moerasgebieden via de grondherinrichting en bijzondere beschermingsmaatregelen.

Het programma "blauwe hoofdstructuur" loopt reeds twee jaar. Dit programma, dat volledig strookt met het Regionaal ontwikkelingsplan, heeft als hoofddoel het herstel van de verschillende elementen van het riviersysteem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de naleving van de kaderrichtlijn water opgelegd door de Europese Commissie. Dit impliceert "de afscheiding van afvalwater en schoon water, ecologisch herstel van de riviervakken alsmede moerasgebieden via de grondherinrichting en bijzondere beschermingsmaatregelen". Het programma beoogt tevens het herstel van de afvoer van de waterlopen, het voeden van de vijvers en de wetlands waarbij een gevoelige verbetering van de kwaliteit van het oppervlaktewater, de ecologische kwaliteit van de milieus en de landschappelijke en recreatieve waarde van deze gebieden wordt bereikt.

In het organisatieschema voor de verwezenlijking van dit programma op het terrein werd het BIM belast met het luik monitoring, onderhoud en lichte verbetering van de waterlopen alsmede van het luik beheer van de plassen in verbinding met de regionale parken. E.e.a. is stapsgewijs verlopen :

Als eerste stap **de instelling van een team eco-kantonniers verantwoordelijk voor het regelmatige onderhoud van de waterlopen onder beheer door het BIM.** Dit team is momenteel operationeel en zodoende kan het Gewest bogen op een duidelijke verbetering van de kwaliteit van de waterlopen en vijvers, zowel voor de aspecten landschappelijke waarde als ecologische en recreatieve waarde.

Vervolgende, **werden verschillende partnerschappen ingesteld.** Gelet op de verscheidenheid van de actoren met een verantwoordelijkheid voor waterlopen en plassen heeft het BIM besloten een dynamische overlegstructuur tussen de actoren in het leven te roepen. Een samenwerkingsdynamiek tussen administraties zowel op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als op interregionaal niveau (overleg met het Vlaams Gewest). Kon zodoende op touw gezet worden via jaarlijkse informatievergaderingen, vergadering op het niveau van de kabinetten, terreinbezoeken en begeleidingscomités. Tevens werd een systematische samenwerking met de betrokken gemeenten opgezet telkens wanneer initiatieven op hun grondgebied worden ontwikkeld.

Databases werden ontwikkeld en worden regelmatig geactualiseerd en het gebruik ervan met een eenvoudig instrument wordt uitgewerkt. Via zijn verschillende diensten heeft het BIM een groot aantal gegevens m.b.t. water en waterbodems zowel kwalitatief als kwantitatief verkregen. Al deze gegevens werden in verschillende databases ingevoerd die op korte termijn in een globaal instrument worden opgenomen om de raadpleging en het gebruik van deze gegevens op ieder moment te kunnen gebruiken.

Een inventarisatie van het riviersysteem kon worden uitgevoerd via een ruime inzameling van o.m. kaartmateriaal. Via Terreinbezoeken, additionele studies, topografische opnamen, enz. kon deze inventarisatie vervolledigd worden. De gegevens over de visstand worden ook gebruikt en een ruime bezinning over de visvangstcontracten loopt momenteel.

Studies werden daar waar noodzakelijk uitgeschreven om de toekomstige activiteiten voor te bereiden. Verschillende studies werden gevoerd zowel over de waterlopen als over de plassen. De lopende studies behandelen zeer uiteenlopende onderwerpen zoals : de mogelijke inrichting van een riviervak in Ukkel langs de collector van de Zwartebeek waarbij het schone water van de Geleytsbeek & Ukkelbeek in de Zenne weer kan worden geloosd ; de mogelijke opwaardering van de waterloop Molenbeek-Pontbeek op het grondgebied van Jette, Ganshoren et Sint-Agatha-Berchem (deze studie kadert in een ruim project hydraulische herinrichting van de volledige vallei met o.m. mogelijke herinrichting van moerassen en wetlands); studie m.b.t. de dimensionering van de onweerbekkens ter hoogte van de vijvers Clos des Chênes, Ermite amont - Vuilbeek en Rood Klooster Nr 1 en 2 ; onderzoek van het slijk en de staat van de oevers van de vijver van het Ter Kamerenbos.

Momenteel lopen verschillende activiteiten, sommigen hiervan zijn reeds afgerond.

Het onderhoud van de waterlopen. Deze activiteiten die momenteel op de Woluwe lopen, is een aanvulling van het werk van de eco-kantonniers en laat toe de meest slechte situaties te herstellen (in onderhoudssituatie terugbrengen) door hiertoe uitgevoerde acties.

Het heropenen van de Woluwe te Sint-Lambrechts-Woluwe. Met deze werkzaamheden, die momenteel aan afronding toe zijn, was het mogelijk een waterloop weer te herstellen alsmede een groen gebied. Het schone water is nu weer in open lucht op een afstand van ongeveer 800 meter.

Het reinigen en herstel van de Keyenbempt, een uitgestrekt groen gebied (tussen de Alsembergse en de Keyenbemptstraat, nabij het Bourdonplein) sinds oktober 2000 door het BIM beheerd, beoogt het reinigen van de waterloop met een ecologisch doel. Deze activiteiten bevinden zich in een afrondende fase.

Met de werkzaamheden m.b.t. het droogleggen van de Lange Woluwe-vijver kan de volledige lediging (noodzakelijk in verband met de vis) van deze vijver verwezenlijkt worden. Deze volledige lediging is tevens van belang in het kader van het "Life"-project om via het droogleggen een betere kwaliteit van het slijk via zuurstof te verkrijgen. Deze werkzaamheden vinden deze herfst plaats.

De reiniging en herinrichting van de vijver Blankedelle voorzien voor deze herfst bij het Leonard-kruispunt voorziet in de verwijdering en het storten van het slib uit deze vijver gelet op de noodzaak de functie van onweerbekken terug te geven en de zware metalen te verwijderen (gelet op de verontreiniging van het dal van het Rood Klooster door deze metalen).

De werkzaamheden bij de Drie Borren die de herstelling van de leegloopvoorziening van de vijver, voorzien voor eind 2001, begin 2002.

De werkzaamheden bij de vijver van de Verdrongen Kinderen zou de vervanging van de leegloopvoorziening van de vijver beoogen voor eind 2001.

De werkzaamheden ter opruiming van de rechte waterafvoerbuisc tussen de vijver nr 3 en de vijver nr 4 bij het Rood Klooster voorziet in de herstelling van deze door talrijke depots en puin gestopte buis.

Actie B17 : Oprichting van natuurparken en ecologisch beheerde reservaten.

We verwijzen in dit kader voornamelijk naar de nota betreffende het Blauw Netwerk, waar de meeste bijzonderheden met betrekking tot een beter kwalitatief en kwantitatief waterbeheer, doelstellingen binnen het beheer van reservaten en andere groene ruimten, reeds opgenomen zijn. Het Blauw Netwerk vormt een integraal onderdeel van het Groen Netwerk en is er dus onlosmakelijk mee verbonden.

Gezien de specifieke stedelijke context van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, ligt de oprichting van natuurparken moeilijk.

Een aantal natuurreservaten, maar ook andere groene ruimten zijn in Brussel van bijzonder belang voor de verbetering van de waterkwaliteit wegens het specifieke beheer dat ze krijgen. Het ecologisch beheer van parken, bos- en natuurreservaten is inderdaad één van de doelstellingen van het Groen Netwerk, dat deel uitmaakt van het Gewestelijk Ontwikkelingsplan. Ook in het ontwerp van de nieuwe versie van dit richtinggevend plan dat momenteel op stapel staat blijft deze doelstelling behouden.

Alle gewestelijke natuur- en bosreservaten hebben belangrijke waterelementen: gaande van vochtige graslanden, over moerassen tot vijvers en beekjes. De meeste situeren zich in de Woluwe- en de Molenbeekvallei, beiden maken deel uit van het hydrografisch bekken van de Zenne. Het spreekt vanzelf dat het beheer hier primordiaal is afgestemd op het vrijwaren van de biodiversiteit. Een overzicht van de reservaten volgt in bijlage. We kunnen hierbij nog vermelden dat voor een aantal groene ruimten procedures tot erkenning als reservaat gepland zijn. Het betreft onder andere de site van Hof ter Musschen te Sint-Lambrechts-Woluwe en de Keyenbempt te Ukkel. In beide gevallen betreft het zeer vochtige gebieden.

Het meer ecologisch beheren van een aantal grote gewestelijke parken heeft ook verder doorgang gevonden. Dit ecologisch beheer is bovendien vaak gekoppeld aan de aanwezige waterelementen. Zo wordt op vele plaatsen gopteerd voor minder frequent maaien van oeverzones rond vijvers en beken (Park van Woluwe, Tenreukenspark, Reigersbosspark,...). Op die manier worden niet alleen ecologisch interessante biotopen herschapen maar wordt de waterhuishouding op een meer natuurlijke manier gestuurd: grotere absorptiecapaciteit, filterende werking,...

3.Milieukennis

Actie B18 : verbetering van het kwalitatieve en kwantitatieve meetnet van het oppervlaktewater in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Zie punt B8

Kwalitatieve (handmatige) metingen worden uitgevoerd ter hoogte van de belangrijkste kwantitatieve meetpunten.

Verbetering van het kwalitatieve meetnet zie actie B21.

Actie B19 : uitbreiding van het systeem tot de belangrijkste collectoren et tot het binnenkomen/uitgaan van de in aanbouw zijnde zuiveringsinstallaties

Niets te vermelden voor wat AED betreft

Acties B20 : ontwikkeling van het controleproces van de waterbodems (rivieren, plassen, kanalen,...)

4. Onderzoek en ontwikkeling

Actie B21: verbetering van de kennis van de kwaliteit van de rivieren (soorten maatregelen, individuele of collectieve parameters, frekwentie monsternemingen, soorten monsters, ...)

Sinds 2001 oefent het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een intensiever toezicht op de kwaliteit van het aquatische milieu. Sindsdien heeft het Gewest drie verschillende toezichtsnetwerken ingevoerd :

1) Algemeen toezichtsnetwerk van het aquatische milieu

De bemonsteringspunten zijn handmatig. De punten werden geselecteerd om de kwaliteit van het oppervlaktewater van het Gewest bij binnenkomen en uitgaan op de belangrijkste waterlopen : de Zenne, het Kanaal en de Woluwe, te evalueren.

Voor de keuze van de parameters heeft het BIM onder meer de meeste parameters van het homogeen meetnet van de Internationale Commissie voor de Bescherming van de Schelde overgenomen. Deze omvatten onder meer:

- parameters indicatoren van de algemene kwaliteit van het milieu,
- zware metalen,
- 17 gevaarlijke stoffen gereguleerd in toepassing van de richtlijn 76/464/EEG,
- de stoffen ter bepaling van de basiskwaliteitsnormen overeenkomstig het K.B. van 04/11/87.

De frekwentie van de monsterneming is maandelijks en de referentiemeetmethoden houden rekening met die in bijlage III van het besluit 77/795/EEG betreffende een gemeenschappelijke informatieuitwisselingsprocedure voor de zoetwaterkwaliteit.

2) Controlenetwerken voor de kwaliteit van viswater

De opdracht behelst een toezicht op het riviersysteem in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest erkend als viswaterkwaliteit op basis van artikel 4 van het Besluit van de Executieve van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 18 juni 1992 (BS 17/07/92) tot vaststelling van de oppervlaktewaterklassen.

De meetpunten zijn handmatig en gelegen op de waterlopen waarvoor een bescherming of een verbetering noodzakelijk is om geschikt te zijn voor de vis.

De analyse betreft de parameters zoals voorzien in bijlage bij de AERBC 18/06/92 en zulks in overeenstemming met de richtlijn 78/659/EEG betreffende de kwaliteit van zoetwater dat beschermd of verbeterd moet worden om geschikt te zijn voor vis. Hieraan werden tevens toegevoegd de parameters voor globaal beheer zoals N-Nitraten, CZV, Totaal borium, Totaal lood,....

De frekwentie van de monsternemingen is maandelijks.

3) Monitoringmeetnetten voor de in het aquatische milieu relevante gevaarlijke stoffen.

Hierdoor moet het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de mogelijkheid hebben de implementatie van artikel 7 van de richtlijn 76/464/EEG aan te vullen, de aanwezigheid van de momenteel als relevant beschouwde gevaarlijke stoffen te monitoren. Dit meetnet zal het ook mogelijk maken de lijst van de relevante stoffen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te actualiseren, hiervoor kwaliteitsdoelstellingen te formuleren en programma's ter vermindering van de verontreiniging op punt te stellen. De monsternemingspunten zijn handmatig. De meetpunten zijn dezelfde als die voor het algemene toezichtsmeetnet van het aquatische milieu.

In de toekomst wenst het Gewest een databas op te zetten met alle resultaten van deze verschillende monitoringmeetnetten.

Actie B22 : ontwikkeling van de studies verbonden aan de heffingen voor afvalwaterlozingen (coëfficiënten aangepast op basis van de ervaringen, gedeeltelijke uitbreiding in functie van individuele saneringsgraad ...)

In de loop van het jaar 2000 hebben twee studiebureaus zich gebogen over de problematiek van de herziening van de huidige coëfficiënten van de Ordonnantie van 29 maart 1996 tot invoering van een heffing op de lozing van ander dan huishoudelijk afvalwater in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De studies hebben gebruik gemaakt van de beschikbare gegevens over de jaren 96, 97, 98 en 99 voor Brussel en het Vlaams Gewest.

Op basis van deze gegevens hebben de studiebureaus de samenstelling van de type-effluënten kunnen vaststellen voor elke sector onderworpen aan de heffing op afvalwater in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Vervolgens werd een vergelijking tussen deze type-effluënten en de resultaten die te bereiken zijn met de Beste Beschikbare Technieken (BAT) uitgevoerd om, na wijziging van de coëfficiënten van de heffing, een herziening van de in Brussel geldende sectorale normen door te voeren.

De aan het Gewest voorgelegde voorstellen werden door het BIM geanalyseerd om de economische en sociale gevolgen van deze nieuwe coëfficiënten te overwegen. De volgende stap bestaat erin de nieuwe coëfficiënten aan de verschillende door de heffing op lozing van ander dan huishoudelijk afvalwater betrokken verenigingen en vakbonden voor te leggen teneinde hun vragen te beantwoorden, rekening te houden met hun eventuele opmerkingen, ... Uiteindelijk en op deze basis zal het Gewest de uitwerking van een nieuw ontwerp-ordonnantie overwegen.

5. Internationale samenwerking

Actie B23 : Uitwerking van bilaterale betrekkingen inzake verontreinigingsopdrachten, bouw van gezamenlijke zuiveringsinstallaties voor het stedelijk afvalwater en uitbetaling van de betreffende kosten (investering en werkingskosten)

De samenwerkingsakkoorden met het Vlaams Gewest voorzien in de verdeling van de investerings- en exploitatiekosten tussen beide Gewesten voor de 2 installaties noord en zuid alsmede de inzamelingssystemen.

Actie B24 : versterking van het integraal bekkenbeheersbeleid onder meer op het gebied van de zuivering van eutrofiërende stoffen ....

Het geheel van beide installaties van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zal in overeenstemming zijn met de Europese richtlijn betreffende de gevoelige gebieden.

6. Informatie en sensibilisering van de bevolking

Actie B25 : Voorlichtingsactie inzake waterbesparing onder meer in het kader van de uitwerking van de heffing op het water.

Naar aanleiding van de invoering van de heffing op het waterverbruik, startte het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) in het najaar van 1996 een belangrijke informatiecampagne rond het thema van de waterpreventie.

Deze campagne was gecentreerd rond het thema "Water, dat is goud" / "L'Eau, c'est de l'or".

Ze behelsde :

- de realisatie van een voorlichtingsbrochure, bestemd voor het grote publiek;
- de realisatie en verspreiding van radio-spots op de belangrijkste Brusselse regionale zenders;
- de publicatie van een informatieve/sensibiliserende advertentie rond dit thema in enkele belangrijke regionale kranten en in de 19 gemeentelijke informatiebladen.

Deze campagne werd later niet hernieuwd.

Wel werden de brochures in de daaropvolgende jaren (op aanvraag) verder verdeeld tot uitputting van de voorraad.

Aangezien momenteel geen dergelijk informatie- en sensibiliseringsmateriaal meer voorradig is, werd beslist om een nieuwe brochure (met eventueel een nieuwe mediacampagne) te voeren in 2002.

Een dussdanig project werd opgenomen in het ontwerp van werkprogramma van het BIM voor 2002 (met bijhorend budget).

Actie B26 : Informatie-bewustmaking van het publiek inzake preventie (gebruik van verontreinigende middelen, actie inzake inzameling van klein chemisch afval, ...)

Een van de raadgevingen die het publiek werd meegegeven in het kader van de onder B25 vermelde actie was om geen oliën, vetten, verven en andere vloeibare chemische producten in toiletten of rioleringen te lozen, maar ze naar de inzamelpunten van klein chemisch afval te brengen, de zgn. "groene plekje". (met vermelding van het telefoonnummer van het Agentschap Net Brussel dat de actie inzake het inzamelen van klein chemisch afval organiseert en coördineert.

Ter informatie : In de brochure "De sorteergids" die door het Agentschap Net Brussel wordt verspreidt, wordt onder het hoofdstuk "chemisch afval en batterijen" wel gespecificeerd welke producten op die "groene plekje" worden aanvaard, maar wordt niet gewezen op het preventieve aspect van dergelijke inzameling m.b.t. waterverontreiniging.

De bewustmakingscampagnes inzake preventie die het Brussels Instituut voor Milieubeheer momenteel voert, situeren zich momenteel nagenoeg uitsluitend op het vlak van afvalpreventie. Hierbij wordt evenwel, voor een aantal stoffen of producten, ook gewezen op de mogelijke verontreinigende gevolgen wanneer dergelijke stoffen in ons leefmilieu (en ook in het water) terechtkomen.

Zo wordt in deze preventiecampagne de bevolking aangezet om geconcentreerde onderhoudsproducten te gebruiken. In de brochure "Slimmer kopen is minder weggooien, 10 tips om afval te voorkomen", wordt in het hoofdstuk "Geconcentreerde onderhoudsproducten beter voor het leefmilieu" niet alleen het argument van het voorkomen van overtollige verpakkingen gehanteerd, maar wordt ook gewezen op het feit dat het gebruik van geconcentreerde wasmiddelen (in de aangegeven dosering) het spoelwater minder vervuult.

In eenzelfde geest voerde het Brussels Observatorium voor Duurzame Consumptie (een gemeenschappelijk initiatief van het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) en het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisaties (OIVO)) in maart 2000 een campagne om het gebruik van geconcentreerde waspoeders te promoten, waarbij ook hier gewezen werd op het feit dat overmatig gebruik van wasmiddelen de oorzaak kan zijn " van (soms ernstige) vervuiling van het rivierwater, van schade aan de waterplanten en -dieren (...)".

In het kader van de hoger geciteerde preventiecampagne publiceert het BIM ook een "krantje" dat een viertal keer per jaar wordt uitgegeven en waarop iedereen zich gratis kan abonneren

(momenteel zo'n 12.000 abonnees). Hoewel deze publicatie verschijnt onder de naam "Het kan met minder afval", komen ook hierin andere thema's aan bod en is de krant geleidelijk geëvolueerd naar een globalere benadering van milieuvriendelijk verbruik vanuit een oogpunt van preventie en duurzame ontwikkeling. Deze uitbreiding van de thematiek zal trouwens in 2002 bestendigd worden (door een aanpassing van de titel en een verdere verruiming van het thema-aanbod).

**Schelde ActieProgramma SAP
Tussentijds evaluatierapport – bijlage 2**

**STAND VAN ZAKEN VAN DE UITVOERING VAN DE
SPECIFIEKE ACTIES VAN HET
VLAAMSE GEWEST**

Stand van zaken 22 maart 2001
(op basis van het milieujaarprogramma 2001 van het
Vlaamse Milieubeleidsplan 1997-2001 dat vastgesteld werd
door de Vlaamse regering op 15 december 2000)

Inleiding

De Vlaamse acties van het Schelde-actieprogramma zijn acties die werden opgenomen in het Vlaamse **Milieubeleidsplan** (MBP) dat werd opgesteld voor de periode **1997-2001**.

Het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid vormde de aanzet tot integrale milieuplanning in Vlaanderen. Dit decreet geeft de doelstellingen en beginselen van het Vlaamse milieubeleid. Het legt de juridische basis voor een langetermijnbeleid waarin op duurzame wijze met het leefmilieu wordt omgesprongen.

Het decreet voorziet in een milieubeleidsplanning voor de planning op de middellange termijn (vijf jaar) en een milieujaarprogramma voor de planning op korte termijn. Zowel het milieubeleidsplan als het milieujaarprogramma worden vastgesteld door de Vlaamse regering, na raadpleging van de maatschappelijke partners. Daarnaast voorziet het decreet ook in een milieurapport dat een beschrijving, analyse en evolutie aangeeft van de bestaande toestand van het milieu, evenals van het tot dan gevoerde beleid en van de verwachte ontwikkelingen van het milieu bij ongewijzigd beleid en bij gewijzigd beleid en dit volgens een aantal scenario's.

Het eerste milieubeleidsplan werd opgesteld voor de periode 1997-2001. Het omvat 179 acties/initiatieven die de Vlaamse regering in die periode wenste te realiseren. Deze acties worden geclusterd in thema's en delen. Zo bestaat het thema "Verontreiniging oppervlaktewater" uit de specifieke acties in het kader van de verbetering van de kwaliteit van de Vlaamse waterlopen.

De opstelling van het **milieujaarprogramma** dient ter uitvoering en operationalisering van het milieubeleidsplan. Dit programma geeft enerzijds de stand van zaken van de uitvoering van het milieubeleid en geeft anderzijds het programma voor het volgende jaar.

De opname van acties van het Milieubeleidsplan in het Schelde-actieprogramma maakte de opvolging van deze acties via de opeenvolgende milieujaarprogramma's (1998, 1999, 2000 en 2001) mogelijk. In deze nota wordt de stand van zaken van de Vlaamse acties op datum van eind maart 2001 weergegeven.

Bij elke Vlaamse actie van het Schelde-actieprogramma wordt ter informatie ook het overeenstemmend actienummer van het MBP aangeduid.

In totaal werden 25 specifieke Vlaamse acties opgenomen in het Schelde-actieprogramma. Deze acties werden gegroepeerd in 6 hoofdstukken: Emissiereductieprogramma's, Ecologisch herstel en inrichting, Monitoring, Onderzoek en ontwikkeling, Internationale samenwerking en Informatie en sensibilisering van de bevolking.

1. Emissiereductieprogramma's

1.1. Lozing van industrieel afvalwater

Vlaams beleidskader:

Het decreet algemene bepalingen inzake het milieubeleid geeft de basisbeginselen en krachtlijnen aan voor het afvalwaterbeleid. Deze beginselen zijn: voorkoming, sanering aan de bron, principe "vervuiler betaalt", voorzorgsprincipe en stand-still beginsel.

De verschillende onderdelen van VLAREM (Vlaams reglement betreffende de milieuvergunning) vormen het wettelijk kader voor de vergunningverlening bij het lozen van afvalwater. VLAREM II geeft de algemene en sectorale normen, die de uitgangspunten zijn voor de normen die in vergunningen worden opgelegd, en voorziet de mogelijkheid om per vergunning bijkomende bijzondere voorwaarden op te leggen. De sectorale normen zijn afhankelijk van de beste beschikbare technieken (BBT) in de sector. In het kader van VLAREM II heeft de VMM de taak om reductieprogramma's voor de lozing van gevaarlijke stoffen op te stellen.

De Milieu-inspectie controleert de vergunningen van de bedrijven.

Via het regulerend karakter van de afvalwaterheffingen worden de bedrijven aangespoord tot zelfzuivering.

Actie V1: Er wordt een actieprogramma opgemaakt met maatregelen ter uitvoering van de slotverklaring van de Vierde Noordzeeconferentie (MBP actie 28)
en

Actie V2: Er worden emissiereductieprogramma's opgemaakt, geactualiseerd en uitgevoerd voor de prioritaire stoffen van de Derde Noordzeeconferentie, voor PAK's en voor de lijst II stoffen van bijlage 2C van VLAREM I (MBP actie 29)

De verspreiding van milieugevaarlijke stoffen wordt aangepakt in twee richtingen, enerzijds een stofsPECIEKE benadering waarbij voor een aantal stoffen reductieprogramma's opgemaakt worden, en anderzijds een compartimentgerichte benadering waar o.m. specifiek aandacht is voor de sanering van waterbodems en het opstellen van kwaliteitsdoelstellingen. De laatste jaren heeft het gevaarlijke stoffenbeleid in Vlaanderen een nieuwe dynamiek gekregen. Het beleid kreeg een stevige onderbouwing met het opzetten van belangrijke meetstructuren. Het betreft hier de uitbouw van het waterbodemmeetnet, de uitbouw van een gericht pesticidenmeetnet grondwater en oppervlaktewater en de uitbouw van een databank met PCB-toepassingen. Initiatieven met betrekking tot het herzien van vergunningen zijn recent opgestart.

De stofsPECIEKE acties die gericht zijn op de opmaak en het uitvoeren van reductieprogramma's voor milieugevaarlijke stoffen kaderen enerzijds binnen de Noordzeeconferenties en anderzijds in uitvoering van artikel 7 van de richtlijn 76/464/EG. De opmaak van een reductieprogramma vergt een aantal belangrijke stappen. In eerste instantie dient men de situatie met betrekking tot een bepaalde stof of stofgroep in kaart te brengen en te kwantificeren. Dit houdt in dat de relevante punt- en diffuse bronnen worden geïdentificeerd en gekwantificeerd. Voor het merendeel van de beschouwde stoffen zijn deze beleidsvoorbereidende studies in afron- ding. De tweede stap omvat een ontwerp-reductieprogramma, op basis van de kennis en het aandeel van de punt- en diffuse bronnen en de relevante sectoren en doelgroepen. In deze ontwerpfase worden de overheidsadministraties, de doelgroepen en de sectoren betrokken om een gedragen programma te realiseren. Deze stap is mede door een onvoldoende gestructureerd doelgroepenoverleg in Vlaanderen qua timing vrij onvoorspelbaar. Eind 2000 zijn de eerste maatschappelijke consultaties (doelgroepenklankbord) voor het ontwerp-reductieprogramma bestrijdingsmiddelen doorgedaan (zie ook actie V15). Een consultatie is eveneens voorzien voor de programma's PAK's en dioxines in de eerste helft van 2001. Het reductieprogramma zware metalen kan vanaf het najaar 2001 voor consultatie in aanmerking komen.

De evaluatie van prioritaire stoffen voor Vlaanderen en de versterkte verankering van reductieprogramma's in de Vlaamse wetgeving zal tevens een belangrijke opstap betekenen

voor de uitvoering van deze programma's in het kader van de afspraken gemaakt tijdens de **Noordzeeconferentie**.

De doelstellingen van de Derde Noordzeeconferentie werden voor alle metalen binnen de gestelde termijn gehaald, behalve voor lood en koper. Voor lood werd de 70% reductiedoelstelling in 1998 bereikt ipv in 1995. De 50% reductiedoelstelling voor de aquatische kopervracht werd tot op heden niet gehaald. De nodige resterende reductie van 30% kan slechts gerealiseerd worden door de emissie van de huishoudens te verminderen. De Ministeriële Verklaring van de Noordzeeconferentie is breder dan het behalen van de afgesproken reductiepercentages via o.m. reductieprogramma's, en behandelt ook thema's als BBT, substitutie, hormonaalverstorende stoffen, ... Naast het opzetten van verschillende beleidsvoorbereidende studies hieromtrent wordt nauw aansluiting gezocht bij internationale beleidsinitiatieven gerelateerd aan de Noordzeeconferenties (vb. OSPAR). Ter rapportering aan de Vijfde Noordzeeconferentie (Bergen, voorjaar 2002) wordt een document opgemaakt dat rapporteert over de behaalde reductiepercentages en de acties die Vlaanderen nam ter uitvoering van de afspraken.

Op diverse internationale fora werden in 2000 met betrekking tot **prioritering van gevaarlijke stoffen** resultaten geboekt. Er is een lijst van 32 prioritaire stoffen voorgesteld voor opname in de Kaderrichtlijn Water, en een lijst van 12 prioritaire stoffen voor opname in de OSPAR-strategie. Deze laatste betreft een groep stoffen die uitgesproken persistent, toxisch en bio-accumuleerbaar zijn (PTB-stoffen). Vlaanderen heeft zich reeds geëngageerd om als trekker te fungeren voor de trichloorbenzenen. Dit houdt in dat de Vlaamse regering een achtergronddocument opmaakt en beleidsmaatregelen aan OSPAR voorstelt.

Actie V3: Er worden begeleidings- en subsidieprogramma's opgestart om het invoeren van preventiemaatregelen bij Kleine en Middelgrote Ondernemingen (KMO's) te stimuleren (MBP actie 41)

en

Actie V4: Er worden proefprojecten voor integraal ketenbeheer ontwikkeld (MBP actie 42)

De ontwikkeling sinds 1991 van het preventiebeleid inzake bedrijfsafval (inclusief afvalwater) gebeurde in verschillende fasen. Na een onderzoeksperiode werd in 1994 met het PRESTI (**Preventiestimulering**)-besluit van de Vlaamse regering de stimulering via subsidiëring als strategie gekozen. Sindsdien werden nog drie subsidieprogramma's goedgekeurd. Deze subsidieregelingen spoorden bedrijfstakorganisaties aan om voor hun bedrijven informatie en praktische kennis te verzamelen en over te brengen (PRESTI 1994), demonstratieprojecten op te zetten rond preventie (PRESTI 2), zich te richten naar individuele bedrijven voor het opstellen van preventieplannen (PRESTI 3) of naar niet-bedrijfstaakgebonden intermediairen om op een georganiseerde manier bedrijven te erkennen als milieuzorgend (PRESTI 4).

Midden 2000 werd het **Steunpunt en Informatiecentrum voor Preventie van afval en emissies**, kortweg STIP, operationeel. Het STIP zal het aanbod aan afval- en emissiepreventiemaatregelen bundelen en verspreiden via een groene telefoon en via nieuwe web-sites. Het STIP richt zich voornamelijk naar organisaties die als intermediair tussen overheid, consumenten en/ of producenten fungeren.

Eind 1998 werd een verkennende studie rond milieugericht **integraal ketenbeheer** afgerond. Een belangrijke conclusie uit de studie was dat er een goede kans bestaat dat bedrijven aan integraal ketenbeheer doen wanneer zij beschikken over een productgericht milieuzorgsysteem. Omdat milieuzorgsystemen in Vlaanderen tot nu toe enkel procesgericht zijn, leek het opportuun om via een proefproject een dergelijk productgericht milieuzorgsysteem in de praktijk uit te testen. De bewustwording van de industrie komt echter traag op gang wat te wijten is aan een gebrek aan vraag van milieuvriendelijke producten. Dit heeft dan weer te maken met het feit dat de consument te weinig gemakkelijk raadpleegbare informatie ter beschikking heeft over de impact van producten op het leefmilieu en over milieuvriendelijke alternatieven. Er wordt daarom prioritair gewerkt aan het verzamelen en aanbieden van informatie van de meest relevante productklassen.

Actie V6: Er wordt een sturend vergunningenbeleid voor de industrie ontwikkeld (MBP actie 55)

De centrale doelstelling van een sturend vergunningenbeleid is om via een wisselwerking tussen de overheid en de industrie, te komen tot een betere kwaliteit van het oppervlaktewater. Er wordt hierbij uitgegaan van het feit dat vergunningen een dynamisch gegeven dient te zijn. Bovendien wordt de klemtoon meer en meer verschoven naar de bedrijven zelf: de bedrijven moeten zelf actief meewerken en initiatieven nemen om de negatieve milieu-effecten zoveel mogelijk te beperken.

In tegenstelling tot de zuivering van huishoudelijk afvalwater (en bedrijfsafvalwater van Kleine en Middelgrote Ondernemingen) waarbij hoofdzakelijk een effectgericht beleid wordt toegepast, hanteert men voor de zuivering van het bedrijfsafvalwater in de eerste plaats het principe van sanering aan de bron.

De voorbije jaren werd in het kader van het ontwikkelen van een sturend vergunningenbeleid voor industrie en rioolwaterzuiveringsinstallaties (MBP actie 55 en 58) gewerkt aan het project "**Optimalisatie rioolwaterzuiveringsinstallaties**". Rioolwaterzuiveringsinstallaties (RWZI's) zijn bedoeld om het stedelijk afvalwater te zuiveren en zijn onvoldoende uitgerust voor de zuivering van bedrijfsafvalwater. Bedrijven die aan bepaalde criteria (nadelige invloed op de werking van een RWZI, overschrijding van de forfaitair vastgestelde drempelvrachten, ...) voldoen, komen in aanmerking voor afkoppeling van de riolering en zelfzuivering van hun bedrijfsafvalwater.

Het principe van afkoppeling wordt echter niet blind toegepast. Per bedrijf wordt rekening gehouden met de situatie ter plaatse en de mogelijkheden tot afkoppeling en zelfzuivering, evenals met de toestand op de betreffende RWZI. Het principe van afkoppeling wordt gehanteerd zowel bij de lopende vergunningsaanvragen als bij de systematische herziening van de bestaande vergunningen. De aanpak gebeurt per zuiveringsgebied en verloopt in drie fasen. De eerste fase houdt het formuleren van een gemeenschappelijk standpunt in en dit in overleg met de verschillende overheden. In tweede fase wordt dan overleg met het bedrijf georganiseerd, terwijl in een laatste fase aanpassingen aan de vergunningen worden ingediend.

Momenteel wordt er met de industrie overlegd over het beleidsstandpunt inzake afkoppeling.

Naast de optimalisatie van de werking van de RWZI's zijn er ook nog een aantal andere belangrijke aspecten die in het kader van een sturend vergunningenbeleid dienen uitgewerkt te worden:

- herziening van de vergunningen van de oppervlaktewaterlozers (met nadruk op gevaarlijke stoffen);
- actualisatie van sectorale lozingsnormen op basis van BBT;
- ontwikkelen beleid inzake afkoppeling, infiltratie en nuttig gebruik van hemelwater;
- ontwikkelen crisisbeheer.

1.2. Lozing van huishoudelijk afvalwater

Vlaams beleidskader:

De Richtlijn Stedelijk Afvalwater werd juridisch omgezet in VLAREM II. Hierbij werd eveneens een sluitende rioleringsvisie uitgewerkt:

- De Gewestelijke overheid staat in voor de uitbouw van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur (RWZI's en collectoren). De VMM bereidt in opdracht van het Vlaamse Gewest (sinds 1991) de investeringsprogramma's voor de bovengemeentelijke infrastructuur voor. De NV Aquafin is verantwoordelijk voor de uitvoering van de beide programma's en de exploitatie van de zuiveringsinfrastructuur;
- De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitbouw van het gemeentelijk rioleringsnet. Voor gebieden waar de aanleg van kleinschalige zuivering (> 20 IE en < 500 IE) aangewezen is, dient de gemeente op te treden als initiatiefnemer. De VMM staat in voor de opmaak van subsidiëringsprogramma's voor de gemeentelijke rioleringen en voor gemeentelijke KWZI's.
- Waar het (technisch, financieel) niet haalbaar of verantwoord is om individuele woningen aan te sluiten op een centrale zuivering is de individuele burger verantwoordelijk voor de zuivering van zijn huishoudelijk afvalwater. Voor bestaande lozingen is het wettelijk voldoende een goed werkende septische put te installeren op voorwaarde dat deze jaarlijks geruimd wordt en het slib naar een openbare RWZI wordt afgevoerd. Voor woningen gebouwd na 1995 moet een grondigere biologische zuivering voorzien worden.

Het volledige Vlaamse stroomgebied van de Schelde werd tot kwetsbaar gebied aangeduid in het kader van de Richtlijn Stedelijk Afvalwater.

Actie V7: Uitvoering van het programma voor de versnelde aanleg van gemeentelijke rioleringen (MBP actie 57)

en

Actie V8: Uitvoering van het investeringsprogramma van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur

Binnen het Vlaamse stroomgebied van de Schelde bedroeg de rioleringsgraad eind 1999 85%, terwijl de zuiveringsgraad 45% bedroeg. Voor Vlaanderen in zijn globaliteit ligt dit cijfer op circa 50% hetgeen zijn verklaring vindt in het feit dat de kustzone en het gedeelte van Vlaanderen welke gelegen is in het Maasbekken beter uitgebouwd zijn inzake afvalwaterzuiveringsinfrastructuur.

Door de ingebrekestelling van de Europese Commissie voor het niet naleven van de Richtlijn Zuivering Stedelijk Afvalwater, diende het netwerk van de zuiveringsinfrastructuur voor agglomeraties groter dan 10.000 IE versneld uitgebouwd te worden. Maar ook voor de agglomeraties kleiner dan 10.000 IE dienen voor eind 2005 de behandelingsinstallaties uitgebouwd te worden. In deze context werd het **bovengemeentelijk investeringsprogramma 2002-2005 (2006)** opgemaakt en maximaal bijgestuurd teneinde tegemoet te komen aan de bemerkingen van de Commissie. Het geactualiseerd programma werd in juli 2000 overgemaakt aan de Commissie. Na uitvoering van de door de Vlaamse regering goedgekeurde investeringsprogramma's voor de bovengemeentelijke waterzuiveringsinfrastructuur zal de zuiveringsgraad ongeveer 75% bedragen.

Om de gemeenten te stimuleren bij de uitvoering van hun rioleringsnet is een subsidieregeling een absolute noodzaak. Het jaarlijks **subsidiëringsprogramma voor de aanleg van gemeentelijke rioleringen** biedt de gemeenten bovendien de garantie dat de uitgevoerde projecten voldoen aan de huidige krachtlijnen voor een geïntegreerd rioleringsbeleid en dat ze maximaal afgestemd zijn op de uitbouw van de bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur. Naast de subsidies voor gemeentelijke rioleringen werd ook voorzien in subsidies voor de gemeentelijke KWZI" (Kleinschalige Waterzuiveringsinstallaties).

Om de bouw van **individuele zuiveringsinstallaties** aan te moedigen, werd door het Vlaamse Gewest in het kader van een samenwerkingsovereenkomst met de gemeenten een subsidie voorzien. Burgers die zelf hun afvalwater zuiveren, kunnen bovendien een vrijstelling voor de heffing op afvalwater krijgen indien de installatie gebouwd wordt en geëxploiteerd

wordt volgens de code van goede praktijk en indien ze niet aangesloten zijn of binnen een termijn van 5 jaar zullen aangesloten worden op een zuiveringsinstallatie.

Afhankelijk van de inspanningen van de gemeenten zal de zuiveringsgraad de komende jaren stijgen tot 80 à 90%.

Actie V5: Er wordt een meerjarenfinancieringsplan voor de uitvoering van het waterzuiveringsbeleid opgemaakt (MBP actie 54)¹

Momenteel is er nog geen sluitende financiering van het riolerings- en waterzuiveringsbeleid. De huidige heffingsopbrengst is kleiner dan de uitgaven voor waterzuivering. Dit betekent dat de totale financiering van het waterbeleid nog niet is afgestemd op de bepalingen van de Kaderrichtlijn Water inzake kostenterugwinning van waterdiensten.

In 2000 werd aan de minister van Leefmilieu in uitvoering van de actie 54 van het MBP een ontwerp-meerjarenfinancieringsplan voor de uitbouw van de collectieve waterzuiveringsinfrastructuur voorgelegd waarbij een systeem van kostendeekkende en uitgavendeekkende financiering werd beschreven. De inhoud van dit financieringsplan vormt de input voor de uitwerking van een globaal plan mbt de financiering van het milieubeleid.

¹ De actie V5 staat in het Schelde-actieprogramma onder het gedeelte lozing van industrieel afvalwater. De effectieve uitvoering van deze actie betreft echter enkel een voorstel tot de financiering van de collectieve waterzuiveringsinfrastructuur die hoofdzakelijk bedoeld is voor de sanering van het huishoudelijk afvalwater.

1.3. Lozing afkomstig van diffuse bronnen

Vlaams beleidskader:

In 1999 resulteerde de evaluatie van het mestbeleid in een wijziging van het mestdecreet, een nieuw Mestactieplan (MAP 2) en een milieubeleidsovereenkomst (1999-2003). Op 23 februari 2000 keurde de Vlaamse regering een aantal wijzigingen aan MAP 2 goed waardoor MAP 2 bis van start kon gaan.

De nationale wetgeving over bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik is gevormd door de Europese Gewasbeschermingsrichtlijn (91/414/EG). Daarnaast is er een ontwerp Koninklijk Besluit ter omzetting van de Europese Richtlijn Biociden (= bestrijdingsmiddelen voor niet-landbouwkundig gebruik) (98/8/EG).

Actie V9: Op basis van de evaluatie voorzien in het Mestactieplan (MAP) het mestdecreet en uitvoeringsbesluiten aanpassen (MBP actie 26)
en

Actie V11: Opstellen van een "Code van goede landbouwpraktijk" (MBP actie 124)

In MAP 2 bis worden de bemestingsnormen gefaseerd tot 2003 aangescherpt en wordt de nitraatresiduwaarde op perceelsniveau ingevoerd. Het principe is dat de nitraatresiduwaarde overeen moet komen met de doelstelling uit de Nitraatrichtlijn om maximaal 50 mg nitraat per liter grond- en oppervlaktewater te behalen. Verder wetenschappelijk onderzoek zal tegen 2002 moeten uitwijzen hoe deze doelstelling in een perceelsgewijze onderbouwde controleerbare norm verder kan vertaald en verfijnd worden. Tevens werd het oppervlaktewatermeetnet van de VMM uitgebreid met 260 punten. Deze nieuwe meetpunten zijn zodanig gekozen dat met zekerheid kan worden gesteld dat de vastgestelde nitraatverontreiniging exclusief van landbouwactiviteiten afkomstig is. Een gelijkaardig meetnet voor grondwater, met 250 meetpunten, is ook opgesteld. Rond deze meetresultaten wordt communicatie en sensibilisering voor de landbouwsector georganiseerd. Daarnaast werd er ook een emissie-model (SENTWA) ontwikkeld voor de berekening van de nutriëntenstromen afkomstig van de bemesting door de landbouw naar het oppervlaktewater.

Een **Code van goede landbouwpraktijk** is een belangrijke stap om een milieubewust gedrag, ook zonder de formele verplichtingen, integraal deel te laten uitmaken van alle bedrijfsmatige handelingen van de individuele landbouwer. De code bestaat uit een verzameling richtlijnen, tips en informatie over de beschikbaarheid van milieuvriendelijke technieken en hun toepassingsmodaliteiten die voor de land- en tuinbouwers praktisch en economisch haalbaar zijn. De Vlaamse regering nam in 1998 reeds akte van de delen "Nutriënten" en "Bestrijdingsmiddelen". Het deel "Nutriënten" is tot hiertoe het enige waarbij een gezamenlijke ondertekening door de bevoegde minister en de vertegenwoordigers van de verschillende landbouworganisaties is gebeurd.

Het aspect van de integratie van de landschapszorg en de zorg voor de algemene milieukwaliteit werden als het deel "Agrarisch natuurbeheer" voorbereid in 1999 en in 2000 ter goedkeuring voorgelegd. De delen "Afvalstoffen" en "Verdroging" worden in de loop van 2001 voorbereid.

Het beleid inzake diffuse verontreiniging heeft niet enkel betrekking op de verontreiniging afkomstig vanuit de landbouw. Ook andere diffuse bronnen dienen verder onderzocht en gekwantificeerd te worden, denk maar aan de diffuse verontreiniging afkomstig van transport, via verharde oppervlakten (industrieterreinen, parkings, wegen, opritten, ...), luchtverontreiniging, bouwmaterialen (dakgoten).

Actie V10: Sanering van waterbodems met het oog op het ecologisch herstel van watersystemen (MBP actie 36)

Het **waterbodemmeetnet** is operationeel vanaf juli 2000. De meetplaatsen worden bemonsterd en geanalyseerd volgens de TRIADE-methodologie². Bij de keuze van de meetpunten werd zoveel mogelijk overeenstemming gezocht met het bestaande oppervlaktewatermeetnet. Het waterbodemmeetnet bestaat uit 600 verschillende meetplaatsen die in eerste instantie na 4 jaar opnieuw zullen bemonsterd worden. Dit wil zeggen dat elk jaar 150 meetplaatsen worden bemonsterd. De resultaten worden opgenomen in een waterbodemdatabank en worden gebruikt voor de opmaak van kwaliteitskaarten. De waterbodemdatabank wordt geïntegreerd in de overkoepelende milieudatabank, meer bepaald in de peiler meetnetten. In deze databank worden alle gegevens van het routinematig meetnet opgenomen en tevens alle beschikbare gegevens die door andere waterloopbeheerders worden ingebracht.

Een aantal **ecologische saneringsprojecten** voor waterbodems worden in enkele pilootgebieden uitgewerkt. Het ecologisch saneringsproject van de Avrijevaart wordt afgewerkt tegen midden 2001. In totaal wordt 25.000 m3 vervuild slib geremedieerd tot herbruikbare bodem, bouwstof of bakstenen.

² Een integrale kwaliteitsbeoordeling van een waterbodem omvat fysisch-chemische analyses (o.a. van organische en anorganische verontreinigende stoffen), biologische analyses (biotische waterbodemindex en % kaakafwijkingen bij muggenlarven) en ecotoxicologische testen (korteduurtest met algen en kreeftachtigen). Elk onderdeel van deze zogenaamde TRIADE geeft informatie over de toestand van de waterbodem.

2. Ecologisch herstel en inrichting

Actie V12: Ecosysteemvisies uitwerken voor bepaalde rivier- en beekvalleien en voor de Natuurlijke Structuur in functie van de beheersplannen (MBP actie 105)

Het uitwerken van een ecosysteemvisie betekent dat voor een afgebakend gebied in een samenhangend geheel aangegeven wordt waar bepaalde typen van natuur kunnen voorkomen. Men verkent de natuurpotenties van een gebied bij verschillende randvoorwaarden (zoals bij bepaalde waterpeilen, overstromingen, waterkwaliteit, ...). Men wil vanuit de ecosysteemvisies voor een inhoudelijke onderbouwing van de natuurideeën zorgen die in een latere fase beleidsmatig kunnen geconcretiseerd worden. In 2000 werden de eerste ecosysteemvisies afgerond: voor de Demervallei tussen Diest en Werchter en de Zwartebeek. Ter ondersteuning van de implementatie van de ecosysteemvisie in het beleid (o.a. maatschappelijke afweging) werd met de opmaak van een "BeslissingsOndersteunend Systeem" voor de ecosysteemvisies gestart.

Daarnaast werd er ook samen met Nederland gewerkt aan een **Langetermijnvisie (LTV)** voor het **Schelde-estuarium**.

De LTV geeft een gezamenlijke ambtelijke, technisch-inhoudelijke visie weer waarin de functies veiligheid, toegankelijkheid en natuurlijkheid van het estuarium in hun onderlinge samenhang worden beschouwd. Deze LTV vormt een goede basis voor nadere besluitvorming ten aanzien van het in de toekomst te voeren beleid met betrekking tot het Schelde-estuarium.

De LTV bestaat uit drie delen, met name: een situatieschets op korte termijn, een streefbeeld 2030 en ontwikkelingsschetsen 2010. Deze drie delen vormen een samenhangende visie voor de toekomstige ontwikkelingen in het Schelde-estuarium voor een periode van circa 30 jaar. De Vlaamse regering zal voor 1 juni 2001 haar standpunt over de LTV overmaken aan de Nederlandse regering en die zal op haar beurt haar standpunt binnen de 6 maanden kenbaar maken.

3. Monitoring

Actie V13: De bestaande meetnetten en statistisch materiaal verbeteren en aanvullen (fysico-chemisch meetnet, biologisch meetnet, permanente meetstations) (MBP actie 138) en

Actie V14: Het uitwerken van een optimale gegevensstructuur voor milieu (MBP actie 139)

Specifiek in het kader van actie 138 en 139 van het MBP wordt de mogelijke integratie onderzocht tussen diverse meetgegevens van verschillende gegevensbeheerders en de meetdatabank. De doelstelling is om een geïntegreerde rapportering en een onderbouwde beleidsvoorbereiding mogelijk te maken. Alle resultaten van het meetnet oppervlaktewater en afvalwater, de gegevens betreffende riolering- en waterzuiveringsinfrastructuur en de relevante gegevens over bedrijven worden opgeslagen in de meetdatabank van de centrale milieudatabank.

De VMM staat in voor de exploitatie van de oppervlaktewater- en afvalwatermeetnetten.

Onder het **meetnet oppervlaktewater** kunnen volgende meetnetten onderscheiden worden: het fysico-chemisch en biologisch meetnet oppervlaktewater, het bacteriologisch meetnet, het meetnet zwevende stof en het waterbodemmeetnet.

De laatste jaren werd het meetnet oppervlaktewaterkwaliteit verder uitgebouwd in functie van de noodwendigheden van het huidige beleid (MestActiePlan-meetnet, meetnet milieugevaarlijke stoffen (inclusief bestrijdingsmiddelen), meetnet zwevende stof, ...). Daarnaast werd een routinematig waterbodemmeetnet opgestart (zie V10).

Het **meetnet afvalwater** omvat de bemonstering van de bedrijven en de rioolwaterzuiveringsinstallaties.

Een verdere uitbouw en verfijning van de meetnetten in de toekomst is noodzakelijk in het kader van de implementatie van de Kaderrichtlijn Water. Hiertoe worden reeds de nodige voorbereidingen getroffen. Binnen een Vlaamse werkgroep implementatie Kaderrichtlijn Water worden de nodige afspraken gemaakt om te komen tot een geïntegreerde monitoring van de ecologische toestand.

De **emissie-inventaris water** inventariseert jaarlijks de emissie naar water van alle relevante verontreinigende stoffen door de industrie op basis van de ingediende milieujaarverslagen van de bedrijven.

4. Onderzoek en ontwikkeling

Actie V15: Een kwantitatief en kwalitatief reductieprogramma opmaken en uitvoeren voor het gebruik van bestrijdingsmiddelen (MBP actie 32)

(link met actie V1 en V2)

Een doelgroepgerichte lijst met prioritaire bestrijdingsmiddelen voor Vlaanderen werd opgemaakt. De lijst is het resultaat van een combinatie van blootstellingsgegevens enerzijds (aan de hand van gebruik-, emissie- en Immissiegegevens) en de risico's voor volksgezondheid en milieu anderzijds. In 2000 werd van start gegaan met de opmaak van het ontwerp reductieprogramma bestrijdingsmiddelen. Hiervoor werd een studie uitbesteed die bestaat uit verschillende stappen: een buitenlandse bench-marking-studie, het uitwerken van verschillende opties voor stoffen/ doelgroepen, het uitwerken van de beleidsscenario's (inclusief de haalbaarheid), de invulling van het plan, de socio-economische effectanalyse en de kostenraming. Een positieve inbreng is het oprichten van een klankbordgroep zodat de verschillende doelgroepen een duidelijke inbreng hebben gedurende het verloop van de studie en voornamelijk bij het uitwerken van de opties en eigenlijke scenario's. Dit gebeurt onder de vorm van work-shops en ronde-tafelgesprekken. Momenteel bestaat het doelgroepenklankbord uit een 20-tal organisaties die de verschillende belanghebbenden vertegenwoordigen. Een wetenschappelijk klankbord wordt samengesteld om de wetenschappelijke relevantie te toetsen.

Gezien een permanent meetnet van essentieel belang is voor de evaluatie van het gevoerde beleid werd naast gericht pesticidenmeetnet voor oppervlaktewater ook het MAP grondwatermeetnet met pesticiden uitgebreid. Om een duidelijk zicht te hebben op het gebruik van de verschillende doelgroepen zullen jaarlijks enquêtes worden georganiseerd bij de betrokken doelgroepen. Deze gegevens in combinatie met de monitoringgegevens doen dienst als barometer voor verschuivingen in de prioritaire lijst.

De opmaak van het reductieprogramma bestrijdingsmiddelen wordt afgewerkt in 2001, waarna gestart wordt met de effectieve uitvoering. In 2001 zal een sensibiliseringscampagne naar de huishoudens worden gevoerd. Daarnaast wordt een infodag georganiseerd voor de gemeenten teneinde hen te informeren en te betrekken bij de mogelijkheden voor verdere reductie bij het gebruik van bestrijdingsmiddelen.

Actie V16: Een impulsprogramma "Milieugevaarlijke stoffen" opmaken (MBP actie 37)

Het doel van deze actie is het verbeteren van de wetenschappelijke kennis rond de verspreiding van milieugevaarlijke stoffen in het milieu, hun effecten en de mogelijkheden tot emissiereductie.

Binnen deze actie werden verschillende studies opgestart:

1. "Ontwikkeling van een model voor stofstroomanalyse en toepassing ervan op de problematiek van zware metalen en nutriënten". De studieresultaten zullen gebruikt worden binnen de MBP actie 28 (zie V1);
2. "Ontwikkeling van een concept voor de opvolging en risico-analyse van blootstelling aan leefmilieupolluenten en hun effecten op de volksgezondheid in Vlaanderen";
3. "Opsporen van de verspreiding van stoffen met pseudo-oestrogene werking in Vlaamse waters";
5. "Evaluatie van beleidsscenario's met betrekking tot fijn stof (PM 2.5)";
6. "Voorbereidende studie mbt mogelijke inhoud van een toekomstig Impulsprogramma Milieugevaarlijke stoffen".

Actie V17: De referentietoestand van waterhuishoudkundige systemen bepalen (MBP actie 51)

In het kader van deze actie werd voorbereidend werk gedaan als aanzet naar de bepalingen van de Kaderrichtlijn Water inzake het bepalen van referentietoestanden. Op basis van studie-opdrachten wordt in 2001 een eindrapport opgesteld. In dit rapport wordt een beeld gegeven van de evolutie van de natuurlijke meandering, het landgebruik, de historische visbestanden en het voorkomen van macrofyten en diatomeeën in een aantal waterlopen en dit ten opzichte van circa 1900. Deze verschillende evoluties werden gekoppeld aan de habitatkwaliteit, de habitatpotenties, de biodiversiteit en de waterkwaliteit. Vergelijking van de actuele toestand met de referentietoestand laat toe om wetenschappelijk onderbouwde herstelmaatregelen en acties uit te werken.

Vlaanderen zal voor de verdere bepaling van de referentietoestand ook aansluiten bij het Europees onderzoeksproject dat in dit kader wordt opgestart.

Actie V18: Functies en kwaliteitsdoelstellingen toekennen aan de verschillende rivierbekkens (MBP actie 52)

Deze actie beoogt een herziening van de functietoekenningen en de milieukwaliteitsnormen. Bij aanvang bleek evenwel al gauw de complexiteit en de omvang van deze onderling sterk verweven onderwerpen. Er werd dan ook beslist om in het kader van deze actie voornamelijk de problematiek van de functies en de functietoekenningen te behandelen. Het aspect milieukwaliteitsnormen werd verschoven naar de MBP actie 56 (zie V19).

De actie heeft in de eerste plaats tot doel een methodiek te ontwikkelen ten aanzien van oppervlaktewateren. Niettemin worden de nodige verbanden gelegd met andere milieucompartimenten: land, grondwater, waterrijke gebieden (wetlands). Over de uitgewerkte lijst met mogelijke functies en de methodiek inzake functietoekenning wordt binnen Vlaanderen overleg gepleegd met alle bij het waterbeheer betrokken administraties. In 2001 wordt de voorgestelde methodiek in een uitgebreid rapport beschreven. In het kader van de MBP actie 53 "Opmaak kwaliteitsluiken bekkenbeheerplannen, AWP 2's" werd, op basis van de voorgestelde methodiek, een eerste inventaris van mogelijke functietoekenningen voor 4 bekkens (met name Dender, IJzer, Demer en Nete) opgemaakt ten behoeve van verdere bespreking binnen de bekkencomités. Het maatschappelijk debat, waarbij de functies effectief zullen vastgelegd worden, zal gevoerd worden bij de opmaak van de bekkenbeheerplannen. (MBP actie 131). Reden hiertoe is het overkoepelend karakter van functietoekenningen ten aanzien van de beleidsentiteiten waterkwaliteit, waterkwantiteit en natuurlijk milieu, de drie pijlers van het bekkenbeheerplan. Het zijn trouwens deze bekkenbeheerplannen die zullen gebruikt worden als bouwstenen voor de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen die worden opgelegd in het kader van de uitvoering van de Kaderrichtlijn Water.

In uitvoering van de Kaderrichtlijn Water werd midden 2000 met alle Vlaamse actoren gezamenlijk een Vlaams deelproject van het Europees onderzoeksproject over sterk veranderde waterlichamen uitgewerkt. Er werd hiertoe een studie-opdracht "Toepassing van de Europese Kaderrichtlijn Water op de Dender en zijbeken" uitgeschreven. Op basis van dit project zullen criteria voor aanduiding van sterk veranderde waterlichamen en voor vastlegging van de ecologische potenties ontwikkeld worden. De conclusies van dit Europees onderzoeksproject zullen worden in rekening gebracht bij de definitieve toekenning van functies.

Actie V19: Onderzoek uitvoeren inzake het terugdringen van waterverontreiniging (MBP actie 56)

Voor tal van gevaarlijke stoffen waren er nog geen waterkwaliteitsnormen vastgesteld. Het was dringend noodzakelijk om verandering te brengen in deze situatie. De hoogdringendheid werd bovendien nog versterkt door de veroordeling van het Europese Hof van Justitie voor het niet volledig naleven van de richtlijn 76/464. Deze actie heeft zich dan ook voornamelijk toegespitst op de ontwikkeling van normen voor deze gevaarlijke stoffen. De prioriteit werd gegeven aan opmaken van normen voor de 132 gevaarlijke stoffen die in de richtlijn waren opgenomen als lijst I – en kandidaat lijst I-stoffen, aangevuld met de zware metalen chroom, koper, lood, nikkel en zink. In 2000 werd een methodiek uitgewerkt en via een beslissingsschema werd er op consequente wijze voor elke gevaarlijke stof een waterkwaliteitsnorm afgeleid.

Op 19 januari 2001 werden bij besluit in Vlaanderen 10 nieuwe milieukwaliteitsnormen (dichloormethaan, dichloorvos, fenitrothion, linuron, malathion, mevinfos, parathion(-ethyl), simazine, atrazine, dimethoat) toegevoegd en werden de definities van PCB's en PAK's verfijnd.

In het kader van deze actie werden tevens een aantal studies opgestart voor de verdere wetenschappelijke onderbouwing van de normen. Ook werd een studie opgestart ivm de verdeling van pollutanten in de fysische en biologische compartimenten van oppervlaktewater.

Er dient nagegaan te worden voor welke potentieel schadelijke stoffen er nog normen dienen uitgewerkt te worden en of er naast grenswaarden ook richt- en streefwaarden dienen ontwikkeld te worden. Daarnaast dienen de normen voor de waterkolom, zwevende stof, waterbodembioten en biota verder op elkaar afgestemd te worden.

Algemeen zal het bestaande normenstelsel verder dienen afgestemd te worden op de referentietoestand, de ecologische toestand, de chemische toestand en het ecologisch potentieel zoals voorzien in uitvoering van de Kaderrichtlijn Water.

Actie V20: Opstellen van een top tien van waterschadelijke producten (MBP actie 59)

Ook in het kader van de gevaarlijke stoffen werden in uitvoering van de MBP actie 59 metingen uitgevoerd inzake de aanwezigheid van waterschadelijke producten afkomstig van de huishoudens (dmv ecotoxiciteitstesten). Er werd een chronische toxiciteit aangetroffen. In een vervolgstudie zal achterhaald worden welke stoffen verantwoordelijk zijn voor de gevonden toxiciteit.

Actie V21: Verder ontwikkelen en toepassen van technieken voor natuurtechnische milieubouw bij inrichting en beheer van waterlopen (MBP actie 74)

Bij de beheerders van de waterlopen worden de principes van natuurtechnische milieubouw toegepast. Het niet toepassen van technieken van natuurtechnische milieubouw moet steeds verantwoord worden.

Tevens in het kader van deze actie werden een aantal projecten uitgevoerd, vb.

- aanleggen van fauna-uitstapplaatsen voor dassen langs het Albertkanaal;
- afgraven van de Ketenispolder langs de Schelde in Doel voor het ontstaan van schorren en slikken;
- ...

Daarnaast werd een studie opgezet voor het ontwikkelen van een methode voor het ecologisch herinrichten van beektrajecten via de aanleg van oeverstroken, bufferstroken, hermeanderen, ...

5. Internationale samenwerking

Actie V22: De integratie van milieu in bilaterale acties verzekeren (MBP actie 170)

In het kader van de internationale initiatieven werd een ontwerpnota Internationaal Milieubeleid voorbereid. Deze nota heeft de ambitie de lijnen uit te tekenen volgens dewelke de structurele participatie van Vlaanderen aan het internationale niveau inzake milieu kan verzekerd worden. Op deze wijze moet het in de toekomst mogelijk zijn om op een betere wijze de doelstellingen van het Vlaamse milieubeleid te realiseren, dit door middel van bijvoorbeeld het formuleren van voorstellen inzake internationale normering of het nemen van gezamenlijke internationale maatregelen.

Grensoverschrijdende samenwerking is nu georganiseerd in de Schelde- en Maascommissies (ICBS en ICBM) en via grensoverschrijdende stroomgebiedcomités.

6. Informatie en sensibilisering (van de bevolking)

Actie V23: Een organisatiestructuur voor het doelgroepenbeleid uitbouwen (MBP actie 122)

De huidige organisatie van het Vlaamse milieubeleid laat niet toe om een gestroomlijnd doelgroepenbeleid te voeren.

In het kader van de MBP actie 122 werd beslist om een eerste verkenning van de kenmerken, voorwaarden en middelen voor doelgroepenbeleid te laten uitvoeren. Deze verkenning resulteerde in een beschrijving van het vereiste proces om tot een geïntegreerd milieubeleid te komen dat op de doelgroepen afgestemd is. Er werden acties op korte en middellange termijn voorgesteld die het proces vorm doen krijgen. De kortetermijnacties hebben in hoofdzaak betrekking op:

- het formaliseren van reeds bestaande processen van afstemming, coördinatie en terugkoppeling, waarvan de goede werking vandaag op de goodwill, de motivatie en de kwaliteiten van de individuele ambtenaren gebaseerd is;
- het vastleggen van het engagement om de milieubeleidsdoelstellingen sturend te laten doorwerken in de beleidsuitvoering van de verschillende organisaties;
- het definiëren van een aantal horizontale sleutelfuncties voor de implementatie van een effectief en efficiënt doelgroepenbeleid, onder meer themaverantwoordelijken en doelgroepmanagers voor het volledige, geïntegreerde milieubeleid;
- het vooropstellen van een tentatieve structuur voor doelgroepenbeleid;
- het verder aanpassen van de strategie van het milieubeleid aan het doelgroepenbeleid.

Ter versterking van het doelgroepenbeleid werden recent extra mensen aangetrokken.

Actie V24: Een overlegstructuur op niveau Vlaanderen voor integraal waterbeheer opzetten (MBP actie 129)

Om het integraal waterbeleid op schaal Vlaanderen beleidsmatig meer vorm te geven, werd in 1996 het **Vlaams Integraal Wateroverlegcomité (VIWC)** opgericht.

Er werd een studie "Integraal waterbeheer in Vlaanderen: Concept, Methodologie en Structuren" afgerond.

Organisatorisch werden binnen het VIWC uitgaande van de studie de subcomités Waterkwaliteit, Waterkwantiteit, Watergebruik, Natuurlijk Milieu en Watersysteemkennis opgestart. Daarnaast werd ook een stuurgroep Bekkencomités opgestart.

Binnen de activiteiten van deze subcomités werd in 2000 een Ontwerp van Waterbeleidsplan afgewerkt. Het plan vertrekt van een toekomstvisie, gevat in een reeks "kernprincipes" inzake integraal waterbeheer. Deze principes kregen een uitwerking in een aantal doelstellingen en acties die bijdragen tot een betere organisatorische en inhoudelijke integratie ten behoeve van een duurzaam waterbeleid. Daarnaast formuleert het plan ook acties voor een adequate informatieve en wetenschappelijke onderbouwing van het waterbeleid, en voor integratie met andere relevante beleidsdomeinen. Het is de bedoeling dat de acties met een belangrijke doorsnede met het milieubeleid maximaal in het volgende Milieubeleidsplan worden verwerkt.

In 2000 werd in de schoot van het VIWC een **werkgroep** opgericht voor de **implementatie van de Kaderrichtlijn Water**. Binnen deze werkgroep werd een brochure "Kaderrichtlijn Water" opgemaakt die de verplichtingen van deze richtlijn nader toelicht.

De verdere structurering van deze werkgroep in subwerkgroepen rond monitoring, doelstellingen, analyses, stroomgebiedbeheerplannen, ... moet Vlaanderen helpen om op een gecoördineerde wijze de implementatie van de Kaderrichtlijn Water uit te voeren.

Actie V25: Bekkenoverlegstructuren operationaliseren (MBP actie 130)

In Vlaanderen werden 11 bekkens (Demer, IJzer, Dender, Bovenschede, Nete, Dijle en Zenne, Benedenschede, Leie, Maas, Gentse Kanaalzone, Brugse Polders) gedefinieerd en voor elk van deze werd een bekkencomité opgericht. Voor alle bekkencomités werd een coördinator aangeduid.

De Stuurgroep Bekkencomités binnen het VIWC staat in voor de stroomlijning van de werking van de bekkencomités.

In 1999 werd binnen de administratie een evaluatie van de bekkenoverlegstructuren doorgevoerd en een studie inzake de verdere ontwikkeling ervan opgestart. Zo onderzoekt men hoe een werkbaar overleg- en coördinatieproces, voor zowel maatschappelijk als bestuurlijk betrokkenen, in een uniforme structuur kan ingepast worden. Deze dient voldoende flexibiliteit te bieden in functie van het gebiedseigen karakter van de bekkenwerking. Hiervoor werden criteria opgesteld. Het Netebekken werd als pilootproject afgebakend.

De ontwikkeling van een bekkenbeheerplan behoort tot de hoofdactiviteit van de bekkenwerking. In dit plan wordt de geïntegreerde visie met betrekking tot het beleid en het beheer van het gehele watersysteem vastgelegd. Een belangrijke inhoudelijke input bij de opmaak wordt geleverd door de **AWP 2's**, zijnde de kwaliteitsluiken van de bekkenbeheerplannen.

Op korte termijn zal er binnen Vlaanderen een **kerndecreet Integraal Waterbeleid** worden opgesteld. Het is de bedoeling om via dit kerndecreet enerzijds de juridische implementatie van de Kaderrichtlijn Water te verzekeren en anderzijds binnen Vlaanderen de organisatie, planning (bekkenbeheerplannen, stroomgebiedbeheerplannen) en structuren (VIWC, bekkencomités) inzake integraal waterbeleid juridisch te verankeren.

**Schelde ActieProgramma SAP
Tussentijds evaluatierapport – bijlage 2**

**STAND VAN ZAKEN VAN DE UITVOERING VAN DE
SPECIFIEKE ACTIES VAN
NEDERLAND**

1 Inleiding

Op 10 december 1998 werd in Middelburg in aanwezigheid van de betrokken ministers van Frankrijk, Vlaanderen, Wallonië, Brussel en Nederland het eerste Schelde Actieprogramma (SAP I) vastgesteld. Voor de korte termijn zijn, naast de 71 gemeenschappelijk acties, ook specifieke nationale acties geformuleerd.

In dit rapport wordt een samenvatting gegeven van de stand van zaken van de 46 specifieke acties van Nederland zoals vermeld in het eerste Schelde Actieprogramma (SAP) van de Internationale Commissie voor de Bescherming van de Schelde (ICBS). De basis voor de specifieke Nederlandse acties ligt in het wettelijk instrumentarium dat in Nederland voor de uitvoering van het waterbeheer ter beschikking staat. Daarnaast is het internationale waterbeleid van groot belang. Daarom worden hieronder allereerst het waterbeleid in Nederland en het internationale waterbeleid beschreven. Dit resulteert in het schema in figuur 1, dat de huidige Nederlandse planvormen op het gebied van milieu, waterhuishouding en ruimtelijke ordening weergeeft. In dat zelfde schema en bij het internationale waterbeleid zijn vervolgens de specifieke Nederlandse acties (N1..N46 van het SAP) vermeld, waarmee de beleidsmatige achtergrond en basis van de Nederlandse acties wordt weergegeven.

HET WATERBELEID IN NEDERLAND

Het Nederlandse waterbeleid is gericht op een samenhangende, integrale benadering van het waterbeheer. Voor deze integrale benadering is gekozen om duurzaam functionerende watersystemen te verkrijgen.

Nederland verdeelt haar wateren in nationale (=Rijkswateren) en regionale wateren. Het waterbeheer over de Rijkswateren, waaronder de Westerschelde, berust bij Rijkswaterstaat. Het waterbeheer van de niet-Rijkswateren berust bij de provincies en waterschappen. Het Nederlandse deel van het Schelde stroomgebied valt grotendeels binnen de Provincie Zeeland. Een klein deel in het oosten valt echter onder de Provincie Noord-Brabant. De Provincies hebben de bevoegdheid Waterschappen in te stellen of op te heffen en hun taken, werkwijze en bestuur te bepalen. De beheerstaken die de Provincie Zeeland aan de twee Zeeuwse waterschappen, Zeeuwse Eilanden en Zeeuws-Vlaanderen, heeft opgedragen zijn de zorg voor het oppervlaktewater inzake kwantiteit en kwaliteit, de zuivering van het huishoudelijke afvalwater, de zorg voor veilige land- en vaarwegen en de zorg voor de waterkeringen. De bevoegdheid van de Gemeenten met betrekking tot het waterbeheer beperkt zich tot het beheer van grachten en havens en de aanleg en beheer van de rioleringen. De invloed van de Gemeente reikt echter verder dan de eigen beheerstaken. De Gemeente speelt bijvoorbeeld een rol in de aanvraag van een *Wet verontreiniging oppervlaktewater (Wvo) vergunning*.

De provincies zijn georganiseerd in het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Waterschappen in de Unie van Waterschappen en de gemeenten in de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Tenslotte speelt in de Westerschelde het Bestuurlijk Overleg Westerschelde (BOWS) een rol. In het overleg zijn alle bestuursorganen van rijk, provincie, gemeenten en waterschappen vertegenwoordigd. Het BOWS is opgericht bij de tot-standkoming van het beleidsplan Westerschelde in 1990 en heeft als functie de afstemming te verzorgen ten aanzien van het totale beleid voor de Westerschelde.

Voor de uitvoering van het waterbeheer staan diverse wettelijke instrumenten ter beschikking.

1. Wet milieubeheer (Wm)

Het doel van de Wet milieubeheer (Wm) is de bescherming van het milieu. De Wm geeft richting aan voor het voorkomen, terugdringen en ongedaan maken van de verontreiniging van onder andere watersystemen. Hiervoor staan vergunningen en algemene regels ter beschikking. De Wm is een algemene kaderwet. In de Wm is ook de planstructuur voor de milieubeleidsplannen vastgelegd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in strategische (richtinggevende) plannen en operationele plannen. Deze worden respectievelijk "milieubeleidsplan" en "milieuprogramma" genoemd. In de Wm is verder de wettelijke status van milieukwaliteitseisen vastgelegd.

2. Wet op de waterhuishouding (Wwh)

De Wet op de Waterhuishouding (Wwh) heeft als voornaamste doel het verschaffen van het juridisch instrumentarium voor "integraal waterbeheer". Verder regelt de wet het lozen of onttrekken van oppervlaktewater. Dit betekent dat soms zowel een Wwh als Wvo vergunning vereist is. De Wwh is een zogenaamde raamwet. Dit betekent dat niet alles in de wet is vastgelegd, maar dat sommige zaken via een algemene maatregel van bestuur (Amvb) of provinciale verordening nader geregeld kunnen worden. In de wet zijn verder de milieukwaliteitseisen uit de Wm opgenomen.

3. Wet verontreiniging oppervlaktewateren (Wvo) van 1 december 1970

Het doel van de Wvo is het voorkomen en bestrijden van verontreiniging van oppervlaktewater. Zonder vergunning is het verboden om afvalstoffen, verontreinigende of schadelijke stoffen in het oppervlaktewater te brengen. De Wvo en Wm zijn sterk aan elkaar gelieerd. Sinds 1 maart 1993 kent de Wvo de mogelijkheid om bij Amvb algemene regels te stellen ter regulering van bepaalde lozingen. Op dit moment zijn negen Amvb's in werking:

- kwikhoudend afval(water)van tandartsen;
- lozingenbesluit glastuinbouw;
- bouwstoffenbesluit (gebruik secundaire bouwstoffen);
- stedelijk afvalwater;
- bodemsanering en proefbronnering;
- lozing van huishoudelijk afvalwater van de verspreide bebouwing;
- septic tank;
- gritstralen/verven van vaste objecten (als bruggen);
- open teelten (akker- en tuinbouw) en veehouderij;

4. Wet verontreiniging zeewater (Wvz)

De Wet verontreiniging zeewater (Wvz) heeft tot doel de vervuiling van het mariene milieu door lozings- of verbrandingsactiviteiten op zee tot nul terug te brengen. De grens tussen de Wvo en Wvz is geografisch bepaald. Er is dus nooit zowel een Wvz als Wvo vergunning nodig. De Westerschelde valt onder de Wvo.

5. Wet bodembescherming

De wet bodembescherming (Wb) biedt regels voor de bescherming en sanering van (water)bodems en grondwater. De Wb en Wvo zijn op elkaar afgestemd. De bescherming van de (water)bodem valt onder de Wvo

Aan de Westerschelde zijn voorts een aantal functies toegekend. Daaruit volgt dat voor de Westerschelde de (EU) normen voor zwemwater en voor schaal- en schelpdierwater gelden. Voor de waterkwaliteit zijn voorts nog twee normen vastgesteld en, te weten het maximaal toelaatbaar risico (MTR), waarboven de risico's voor het ecosysteem onaanvaardbaar zijn, en de streefwaarde, het niveau waaronder de risico's voor het ecosysteem verwaarloosbaar zijn.

HUIDIGE NEDERLANDSE PLANVORMEN OP HET GEBIED VAN MILIEU, WATERHUISHOUDING EN RUIMTELIJKE ORDENING

Concreet resulteert het hierboven beschreven wettelijke instrumentarium voor de uitvoering van het waterbeheer in Nederland in de volgende beleidsnota's. Zie hiervoor ook het schema in figuur 1 waar het geheel staat geïllustreerd.

De Wm resulteert voor het milieubeheer op rijksniveau in een nationaal milieubeleidsplan en een nationaal milieu programma, op provinciaal niveau in een provinciaal milieubeleidsplan en een provinciaal milieuprogramma en op gemeentelijke niveau in een niet verplicht gemeentelijk milieubeleidsplan en een wel verplicht gemeentelijk milieuprogramma. De beleidsplannen zijn strategisch van aard, terwijl de milieuprogramma's operationeel van aard zijn. Op dit moment zijn de vigerende plannen het derde nationaal milieubeleidsplan (NMP3) en het tweede Zeeuwse

milieubeleidsplan 1995-1998 "Kerend Tijl" en het ontwerp derde Zeeuwse milieubeleidsplan 2001-2006 "Groen licht".

De Wwh resulteert voor het waterbeheer op rijksniveau in een nota waterhuishouding en een beheersplan voor de rijkswateren, op provinciaal niveau in een provinciaal waterhuishoudingsplan en een beheersplan en op lokaal niveau in een beheersplan waterschap en een gemeentelijk rioleringsplan. De nota waterhuishouding en het provinciaal waterhuishoudingsplan zijn strategisch van aard, terwijl de beheersplannen operationeel van aard zijn. Verder is er sprake van een planhiërarchie. Dit betekent dat het provinciaal waterhuishoudingsplan rekening houdt met de nota waterhuishouding en dat het beheersplan Waterschap rekening houdt met het provinciaal waterhuishoudingsplan. De Wm kent deze planhiërarchie niet. Op dit moment zijn de vigerende plannen de Vierde Nota Waterhuishouding en het Waterhuishoudingsplan 2 Zeeland 2001-2006 "Samen slim met water".

De afgelopen jaren is echter in Nederland gebleken dat naast afstemming tussen het waterbeheer en het milieubeheer ook steeds meer samenhang en afstemming met het ruimtelijke orderingsbeleid nodig is. Op nationaal niveau heeft dit geresulteerd in de nota ruimtelijke ordening, op provinciaal niveau in het streekplan en op gemeentelijk niveau in het bestemmingsplan. Op dit moment zijn vigerend de vierde/vijfde nota ruimtelijke ordening en het streekplan Zeeland 1998-2005.

De Wm, Wwh en het beleid op het terrein van de ruimtelijke ordening zijn zowel op nationaal als regionaal niveau onderling afgestemd. Voor de provincie Zeeland betekent dit bijvoorbeeld dat het ontwerp derde Zeeuwse milieubeleidsplan 2001-2006 "Groen licht", het Waterhuishoudingsplan 2 Zeeland 2001-2006 "Samen slim met water" en het streekplan Zeeland 1998-2005 onderling zijn afgestemd. Het milieubeleidsplan en het waterhuishoudingsplan zijn zelfs tegelijkertijd opgesteld.

INTERNATIONAAL WATERBELEID

Het hele Schelde stroomgebied maakt deel uit van de Europese Unie. Voor het hele stroomgebied van de Schelde gelden dus de richtlijnen van de EU. Voor het waterbeleid zijn de belangrijkste:

richtlijn 76/160/EEG inzake de kwaliteit van het zwemwater (zwemwaterrichtlijn);
 richtlijn 78/659/EEG van 18 juli 1978 betreffende de kwaliteit van zoetwater dat bescherming of verbetering behoeft ten einde geschikt te zijn voor het leven van vissen (viswaterrichtlijn);
 richtlijn 79/409/EEG inzake de vogelstand (vogelrichtlijn);
 richtlijn 79/923/EEG van 30 oktober 1979 inzake de vereiste kwaliteit van schelpdierwater;
 richtlijn 75/440/EEG, 80/778/EEG en 98/83/EG inzake de kwaliteit van water bestemd voor de bereiding van drinkwater (de drinkwaterrichtlijn);
 richtlijn 76/464/EEG van 4 mei 1976 inzake de verontreiniging veroorzaakt door gevaarlijke stoffen;
 richtlijn 86/278/EEG inzake het zuiveringsslib (zuiveringsslib richtlijn);
 richtlijn 91/271/EEG van 21 mei 1991 inzake de behandeling van stedelijk afvalwater; N8.
 richtlijn 91/414/EEG inzake gewasbeschermingsmiddelen;
 richtlijn 91/676/EEG van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging van nitraten uit agrarische bronnen (nitraat-richtlijn); N10, N34.
 richtlijn 92/43/EEG, de habitatrichtlijn;
 richtlijn 96/61/EG van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (IPPC richtlijn);
 richtlijn 96/82/EG inzake zware ongevallen (de Seveso richtlijn); N24.
 richtlijn 2000/60/EG tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid (kaderrichtlijn water).

Daarnaast zijn van belang de besluiten en aanbevelingen van

- Het verdrag ter bescherming van het mariene milieu in het noordoostelijke deel van de Atlantische Oceaan van 22 september 1992 (OSPAR) N2.
- De ministeriële conferenties over de bescherming van de Noordzee N1.
- Het verdrag over de bescherming en het gebruik van grensoverschrijdende waterlopen en internationale meren (verdrag van Helsinki van 17 maart 1992).

(de vetgedrukte N-nummers hierboven verwijzen naar de specifieke Nederlandse acties in het Schelde Actieprogramma).

SPECIFIEKE ACTIES NEDERLAND EERSTE SCHELDE ACTIEPROGRAMMA

Met behulp van figuur 1 en het overzicht onder Internationaal Waterbeleid is de basis en achtergrond van de specifieke Nederlandse acties in het eerste Schelde Actieprogramma weergegeven. Ter illustratie zijn de 46 Nederlandse acties in het schema van Figuur 1 en bij het overzicht van het internationale waterbeleid vermeld.

Niet vermeld zijn in de figuur en het overzicht hierboven de volgende specifieke Nederlandse acties:

- de acties N9 en N11 omdat dit acties betreffen die hun oorsprong vinden in het landbouwbeleid.
- De acties N26, N27, N28 omdat dit acties betreffen m.b.t. de verdieping van de Westerschelde en de Langetermijnvisie Schelde-estuarium.
- De acties N29, N30 die vallen onder monitoring.
- De acties N33, N35, N36, N37, N38 die vallen onder onderzoek en ontwikkeling.
- De actie N43 die valt onder internationale samenwerking.
- De acties N44, N45, N46 die vallen onder informatie en sensibilisering van de bevolking.

De huidige stand van zaken voor elk van de 46 specifieke Nederlandse acties is hieronder na de figuur weergegeven volgens de zes thema's (1. emissie reductieprogramma, 2. ecologisch herstel en inrichting, 3. monitoring, 4. onderzoek en ontwikkeling, 5. internationale samenwerking en 6. informatie en sensibilisering van de bevolking) van de specifieke nationale acties van het Schelde Actieprogramma.

2 Emissiereductieprogramma

2.1 Lozing van industrieel afvalwater

N1	Afronding van de invoering van de stand der techniek bij de Zeeuwse speerpuntbedrijven.	Rijkswaterstaat directie Zeeland dhr. N. Beuzenberg
-----------	--	--

In het Nederlandse gedeelte van het Scheldestroomgebied zijn er 7 speerpuntbedrijven. Speerpuntbedrijven zijn bedrijven die bij de start van de uitvoering van het Noordzeeactieplan (NAP) als zodanig zijn aangewezen, omdat ze toen gezamenlijk meer dan 90% van de totale Nederlandse vracht op het Rijksoppervlaktewater loosden. De doelstelling van het NAP is dat in 1995 de te lozen vracht van de verschillende stoffen tot 50% van die in 1985 en voor sommige stoffen tot 90% van die in 1985 is teruggebracht. Door maatregelen bij de 7 bedrijven in het Scheldestroomgebied zijn de in het NAP gestelde doelstellingen gerealiseerd.

Uitgangspunt is daarnaast dat de bedrijven voldoen aan de stand der techniek. Bij 2 bedrijven wordt volgens Rijkswaterstaat directie Zeeland nog niet geheel voldaan aan de stand ter techniek. Bij een 3^e bedrijf is er een discussie tussen het bedrijf en directie Zeeland of voldaan wordt aan de stand der techniek.

Het voldoen aan de stand der techniek is een continue proces. Hiervoor vindt er regelmatig overleg plaats over mogelijke verbeteringen in het kader van vergunningsverlening, doelgroepenoverleg en het BedrijfsMilieuPlan (BMP).

In het kader van periodieke bedrijfsbeoordeling wordt op dit moment per bedrijf gekeken naar milieubelasting, milieuprestatie, monitoring/signalering en gedrag. Op grond van de uitkomsten hiervan wordt bepaald welke bedrijven de meeste aandacht van zowel vergunningsverlening als handhaving moeten krijgen.

N2	Uitwerking van de OSPAR-Sintra verklaring door invoering van schone technologie en hergebruik van afvalwater.	Rijkswaterstaat directie Zeeland dhr. N. Beuzenberg
-----------	--	--

Ook deze actie is een continu proces. Op het ogenblik wordt bij twee speerpuntbedrijven en twee andere bedrijven in samenwerking met de Rijkswaterstaat directie Zeeland een pinchstudie (= onderzoek naar hergebruik van afvalwater) uitgevoerd.

Eén bedrijf (Dow Terneuzen) hergebruikt inmiddels, door toepassing van multimediafilters, een gedeelte van het (zoetwater) effluent van de biologische zuiveringsinstallatie als suppletiewater voor de nieuwe koeltorens.

2.2 Lozing van huishoudelijk afvalwater

N3	Opstellen en herziening van gemeentelijke rioleringsplannen.	Gemeenten dhr. M.J. Klippel
-----------	---	--

Tot het Nederlandse gedeelte van het stroomgebied behoren de volgende gemeenten: Borsele, Hontenisse, Hulst, Kapelle, Oostburg, Reimerswaal, Sluis-Aardenburg, Terneuzen, Veere, Vlissingen en Woensdrecht. Van deze gemeenten hebben Borsele, Kapelle, Reimerswaal, Veere, Vlissingen en Woensdrecht een vastgesteld Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP). Herziening van deze GRP's vindt in principe iedere vijf jaar plaats.

N4	Het treffen van vuiluitworpreducerende voorzieningen aan de rioleringen, zoals het construeren van bergbezinkbassins, afkoppelen van schoon verhard oppervlak, etc.	Gemeenten dhr. M.J. Klippel
-----------	--	--

In de Gemeentelijk RioleringsPlannen (GRP's) staat de planning vermeld voor de uitvoering van de vuilreducerende maatregelen. De gemeenten zijn hier mee bezig. In het jaar 2005 moet worden voldaan aan de inspanningsverplichting: een reductie van de vuiluitworp van 50%. Vooral nog wordt ervan uitgegaan dat deze datum wordt gehaald.

N5	Het uitvoeren van projecten voor het aansluiten van verspreide bebouwing op de riolering.	Gemeenten dhr. N. Oskam
-----------	--	------------------------------------

en

N41	Onderzoek naar de mogelijkheden van aansluiten van (historisch) verspreide/geclusterde lozingen in het buitengebied op riolering/zuiveringstechnische werken.	Gemeenten en Provincie dhr. N. Oskam
------------	--	---

In Zeeland is 97% van de huishoudens aangesloten op de riolering. Voor de resterende 3% zijn gezamenlijke criteria voor wel of niet aansluiten van verspreide lozingen in het buitengebied door gemeenten, waterschappen en provincie geformuleerd. Op basis van die criteria is nu duidelijk welke panden vóór 2005 op de riolering zullen worden aangesloten (ca. 25%) en voor welke panden een individuele voorziening moet worden getroffen (ca. 75%). Besluitvorming over financiële bijdragen van de verschillende overheden is ver gevorderd en zal begin november 2001 in een convenant worden vastgelegd worden vastgelegd. Er is een gestage stroom van projecten, waarbij verspreide bebouwing op de riolering wordt aangesloten. Op basis van de hierboven genoemde afspraken tussen overheden zal de komende jaren sprake zijn van een geïntensiverde en versnelde aanpak.

N6	Het uitvoeren van proefprojecten voor het gebruik van Individuele Behandeling Afvalwater (IBA) en het creëren van subsidiemogelijkheden voor particulieren voor de aanschaf van IBA's.	Waterschap dhr.M.J. Klippel
-----------	---	------------------------------------

De Commissie Internationaal Waterbeheer heeft in 1999 het rapport 'Individuele Behandeling van Afvalwater, IBA-systemen' uitgebracht.

Waterschap Zeeuwse Eilanden heeft een onderzoek met een Helofytenfilter (een filter van zand en schelpen begroeid met o.a. riet, waarmee afvalwater op natuurlijke wijze kan worden gezuiverd) bij een melkveebedrijf uitgevoerd in de periode 1996 t/m 1998.

De resultaten van dit onderzoek hebben mede richting gegeven aan het beleid van het waterschap op het gebied van IBA-systemen. Regelgeving voor de toepassing van IBA-systemen bij particulieren wordt momenteel door de provincie, gemeenten en waterschappen gezamenlijk opgesteld. Deze regelgeving is naar verwachting in 2001 gereed.

N7	Verlening of herziening van de Wvo-aansluitvergunningen van gemeentelijke kernen op AWZI en overstortvergunningen.	Waterschap dhr. M.J. Klippel
-----------	---	---

1. Aansluitvergunning van gemeentelijke kernen op AWZI

Aan vergunningsverlening is in het verleden lage prioriteit toegekend.

Voor ca. 40% van de vergunningsplichtige lozingen op AWZI's zijn aansluitvergunningen verleend.

Deze zijn allen ouder dan 5 jaar. Beleid t.a.v. herziening van de Wvo-aansluitvergunningen (Wvo=Wet verontreiniging oppervlaktewateren) is in voorbereiding.

2. Overstortvergunningen

Voor ca. 70% van de lozingen via overstorten is een vergunning verleend. Ca. 40% van deze vergunningen is ouder dan 5 jaar. Beleid t.a.v. herziening is in voorbereiding.

Uitgangspunt is dat vóór 2005 alle vergunningen zijn verleend danwel geactualiseerd.

N8	Het aanpassen van AWZI's voor N en P verwijdering, uitbreiding en renovatie.	Waterschap dhr. M.J. Klippel
-----------	---	---

In het Nederlandse gedeelte van het Scheldestroomgebied bevinden zich 13 AWZI's. Allen voldoen onder normale weersomstandigheden aan de eisen t.a.v. fosfaat(P)-verwijdering. Uitzonderingen komen voor bij grote wateroverlast.

Momenteel worden alle grote RWZI aangepast om aan de Europese richtlijn voor stikstofverwijdering te voldoen (een reductie van 75% per beheersgebied). In 2003 zal dit proces afgerond zijn.

De provincie brengt driejaarlijks een watersysteemrapportage uit, waarin o.a. de jaarlijkse reductiecijfers worden opgenomen (laatste rapport werd in 1998 uitgebracht).

2.3 Lozing afkomstig van diffuse bronnen

N9	Het uitvoeren van de acties van het Meerjarenprogramma Gewasbescherming (MJP-G), onder andere gericht op de vermindering van het middelengebruik en de vermindering van emissies naar het oppervlaktewater.	Ministerie voor Landschap, Natuur en Visserij (LNV) dhr. G. Lems
-----------	--	---

Het landbouwbedrijfsleven (incl. fytofarmaceutische industrie en handelaren in bestrijdingsmiddelen) en de overheid hebben in 1993 een convenant gesloten (Bestuursovereenkomst Uitvoering MJP-G). De tweede en laatste fase loopt van 1996 t/m 2000.

Het CUO (Coördinerend Uitvoeringsorgaan van de MJP-G) heeft een Plan van Aanpak met de betrokken partijen opgesteld en in aansluiting hierop is de Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland (LTO) medio 1997 diverse speerpuntprojecten gestart.

Over de voortgang van de Bestuursovereenkomst Uitvoering MJP-G en de realisatie van de reductiedoelstellingen wordt jaarlijks een rapportage opgesteld voor de Tweede Kamer door de CUO en het Expertise Centrum LNV.

De lopende projecten in Zeeland zijn o.a. (zie ook www.gewasbescherming.nl)

- voor akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt, veehouderij, fruitteelt : subsidies gewasbescherming, optimalisatie monitoring gewasbeschermingsmiddelen;
- voor akkerbouw, vollegrondsgroenteteelt, veehouderij: toekomstgerichte landbouw;
- voor akkerbouw: emissiebeperking gewasbeschermingsmiddelen;
- “Intentieverklaring Mineralen en Gewasbescherming”;
- “Mineralen en middelen meester”.

In 1997 is een convenant gesloten met de sector openbaar groen voor de uitvoering van het MJP-G Openbaar Groen.

In maart 2000 is "Zicht op gezonde teelt" gepresenteerd, waarin de visie van de overheid voor het tot 2010 te voeren gewasbeschermingsbeleid is weergegeven.

Inmiddels is de nota in de Ministerraad vastgesteld. Binnenkort zal de nota worden behandeld in de Tweede Kamer.

N10	Het uitvoeren van acties op het gebied van mineralen en ammoniak vanuit de EU nitraatrichtlijn uit de Integrale Notitie (IN) gericht op een beperking van de emissies, onder andere door <ul style="list-style-type: none"> - een uitrijverbod voor dierlijke mest in de herfst en winter - de verplichting om mest emissie-arm aan te wenden - het aanscherpen van de verliesnormen, en de invoering van het MINeralenAangifteSysteem (MINAS) vanaf 1998. 	Ministerie voor Landschap, Natuur en Visserij (LNV) dhr. G. Lems
-----	--	---

In het 'Besluit Gebruik Dierlijke Meststoffen' zijn de bestaande uitrijverboden in de herfst en in de winter gereguleerd met dien verstande, dat het uitrijverbod voor grasland op niet-uitspoelingsgevoelige gronden ingaat op 15 september van ieder kalenderjaar. In hetzelfde besluit is de verplichting om emissie-arme mest aan te wenden gereguleerd. De afdekking van mestopslagen is gereguleerd in het 'Besluit Mestbassins Milieubeheer'.

De aangifteplicht MINAS is gereguleerd in de Meststoffenwet. Het MINAS is per 1-1-1998 van kracht geworden. In voorbereiding is de uitbreiding van de aangifteplicht naar alle veehouderijbedrijven boven de veebezettingsgrens van 0,5 GVE (=standaardeenheid voor veebezetting in een veehouderijbedrijf), alsmede naar de akker- en tuinbouwbedrijven.

Sinds september 1999 wordt een nieuw mest- en ammoniakbeleid gevoerd volgens de 'Integrale aanpak Mestproblematiek'. De kern van het nieuwe mestbeleid is het volgende :

- om evenwicht op de mestmarkt te bereiken zal er vanaf 2002 een stelsel van mestafzetcontracten worden ingevoerd;
- de aangescherpte verliesnormen van MINAS worden versneld ingevoerd (2003/2005) en de heffing op de overschrijding van de verliesnormen wordt verhoogd;
- er zal een gericht flankerend sociaal-economisch beleid gevoerd gaan worden.

Het kunstmestgebruik wordt niet gereguleerd op de niet-MINASplichtige bedrijven en de bedrijven zonder vee. Deze bedrijven zullen door middel van voorlichting en cursussen worden gestimuleerd tot het bijhouden van een mineralenboekhouding als management-instrument.

De overheid stelt tot 2002 een bepaald bedrag beschikbaar voor onderzoek gericht op het vergroten van de inzichten hoe de mineralenverliezen op het bedrijf verder terug gedrongen kunnen worden. Daarnaast ondersteunt de overheid gericht het bedrijfsleven bij het ontwikkelen van en het investeren in schone technologie.

Het accent van het ammoniakbeleid ligt op emissiereductie van 70% in de periode 2000-2005 t.o.v. 1980.

In het Besluit Gebruik Dierlijke Meststoffen is het emissiearm uitrijden gereguleerd. Daarnaast komen veehouders die stalsystemen toepassen waaraan een groen-label is toegekend, in aanmerking voor de VaMil-regeling en de Stimulans Duurzame Landbouw (SDL). (VaMIL-regeling houdt belastingmaatregelen in voor vervroegde afschrijving van milieu-investeringen, SDL geeft de veehouder gelegenheid punten te scoren voor de aspecten milieu, diergezondheid en dierwelzijn. Bij

voldoende punten komt de veehouder in aanmerking voor fiscale voordelen).

Periodiek verschijnt de Voortgangsrapportage over de implementatie van de Integrale Nota, en daarnaast verschijnt jaarlijks het 'Monitoringsrapport Mineralen- en ammoniakbeleid'. Op <http://www.mestloket.nl> is veel info over het Nederlandse mestbeleid te vinden.

N11	Het reguleren van de emissie van gewasbeschermingsmiddelen en meststoffen naar oppervlaktewater vanuit de agrarische sector via voorgenomen Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) Open Teelten.	Ministerie voor Landschap, Natuur en Visserij dhr. G. Lems
------------	--	---

Deze actie is afgerond.

Op 1 februari 2000 is in het Staatsblad (nr. 43) de Algemene Maatregel van Bestuur "Lozingenbesluit open teelt en veehouderij" bekendgemaakt. Op 1 maart 2000 is de maatregel in werking getreden.

De voornaamste punten van de maatregel zijn:

- bij spuiten en bemesten moet een bepaalde afstand tot het oppervlaktewater aangehouden worden i.v.m. het gevaar van overwaaiing;
- er moet emissiearme spuitapparatuur gebruikt worden;
- er zijn extra eisen aan de afvalwaterlozing gesteld, bijvoorbeeld bij het schoonmaken van de spuitapparatuur mag niet meer op het oppervlaktewater geloosd worden.

N12	Trachten te komen tot de realisering van een locatie waar ernstig verontreinigde baggerspecie veilig geborgen en verwerkt kan worden.	RWS Zeeland dhr. F. de Bruijkere
------------	--	---

en

N13	Stimuleren van methoden om ernstige verontreinigde baggerspecie te verwerken en de verwerkte specie te hergebruiken.	RWS Zeeland dhr. F. de Bruijkere
------------	---	---

Doelstelling:

Het project omvat de realisatie van een verwerkingsinrichting in de Koegorspolder (gemeente Terneuzen) van (ernstig) vervuilde baggerspecie afkomstig uit de Zeeuwse Deltawateren en lokale/regionale wateren in Zeeland. De verwerking van de verontreinigde baggerspecie zal in 2 fasen worden uitgevoerd. Fase 1 omvat de verwerking van klasse 3 en 4 (3,3 miljoen m3 onderhoud- en saneringsspecie) en loopt tot 2011. Fase 2 vanaf 2011 omvat de verwerking van klasse 2 (3,5 miljoen m3).

Oplossing:

Aanleg van een terrein ter grootte van 97 ha in de Koegorspolder voor de verwerking van tenminste 6,8 miljoen m3 verontreinigde baggerspecie. Conform de brief van de Staatssecretaris aan de Tweede Kamer d.d. 13-12-2000 (26401 nr. 25) zal tenminste 50 % van het aanbod verwerkt moeten worden. Voor de 50 % verwerkingsdoelstelling is een bedrag van 70 miljoen gulden beschikbaar gesteld. Voor de overige 50 % die niet gereinigd kan worden en dus gestort moet worden zal een depot worden opgericht. In de overeenkomst met de gemeente Terneuzen d.d. 25-01-01 zijn aan het depot randvoorwaarden gesteld; de oppervlakte die het depot c.a. na oplevering zal innemen mag niet meer dan 65 ha bedragen, de hoogte van kades mogen niet meer dan 5,5 meter boven het maaiveld liggen, de gebruiksduur van het depot bedraagt maximaal 10 jaar en de totale inrichting moet landschappelijk ingepast zijn. Voor dit laatste zijn de contouren vastgesteld in een landschapsvisie die als bijlage aan de overeenkomst is toegevoegd.

Op basis van een vooronderzoek is besloten om een publieke private samenwerking aan te gaan die moet leiden tot een contract voor de integrale verwerking van de verontreinigde Zeeuwse baggerspecie. Er wordt geen bepaalde verwerkingstechniek voorgeschreven of uitgesloten. Doordat

de overeenkomst met de gemeente de mogelijkheid geeft specie van elders dan Zeeland aan te voeren biedt dit een incentive voor het bedrijfsleven om meer dan 50% te verwerken.

Procedures

Projectbesluit = uitvoeringsbesluit gaat vooraf aan aanvragen vergunningen (voorkeursalternatief uit de inrichtings-MER); tracéwetprocedure is niet van toepassing. Gecoördineerd bevoegd gezag is de provincie Zeeland

Herziening van het bestemmingsplan - eveneens een vereiste voor de realisatie van de verwerkingsinrichting - wordt door de gemeente Terneuzen uitgevoerd.

Relaties met andere projecten

De lokatie van het verwerkingsterrein is zodanig gekozen dat de aanleg van een buisleidingentracé zoals uitgewerkt in het kader van het ROM-project Gebiedsgerichte Benadering Kanaalzone Zeeuwsch-Vlaanderen mogelijk wordt gemaakt. Het verwerkingsterrein grenst aan de oost en noordzijde direct aan het buisleidingentracé. Voorts wordt het verwerkingsterrein planologisch zodanig geprojecteerd dat een mogelijk tracé van een toeleidende weg naar een tunnel bij Sluiskil onder het kanaal van Gent naar Terneuzen aansluitend op Rijksweg 61 niet onmogelijk wordt gemaakt.

Nadere gegevens verwerkingsinstallatie

Afhankelijk van de gegunde aanbieding komt de bodem van het depot op een diepte te liggen van 12,5 tot 19 m minus maaiveld zijnde N.A.P. -11,5 m tot N.A.P. -18,0 m. Bij een bodemdiepte van maaiveld -12,5 m (N.A.P. -11,5 m) behoort een maximale kadehoogte van maximaal 5,5 m boven maaiveld (N.A.P. + 6,5 m);

bij een bodemdiepte van maaiveld minus 19 m (N.A.P. -18,0 m) blijft de bovenzijde van het depot onder maaiveld. De vrijkomende grond wordt deels gebruikt voor de aan te leggen kaden en deels gereserveerd voor de later aan te brengen bovenafdekking (in totaal 1,3 miljoen m³).

Afhankelijk van de gegunde aanbieding zal er 2 tot 4 miljoen m³ extra grond beschikbaar komen voor de zandhandel. Voor de afvoer van de uitkomende gronden wordt een afmeervoorziening in het kanaal Gent-Terneuzen aangelegd.

Er wordt zowel een optie met directe afvoer van de uitkomende grond als een optie met een tijdelijke opslag uitgewerkt. Voor de tijdelijke opslag worden terreinen gekozen grenzend aan het kanaal tussen de Industrieweg en de Koegorsstraat. Na de aanleg van het depot zal deze afmeervoorziening beschikbaar blijven voor de afzet van grondstoffen uit de gereinigde baggerspecie.

Voor de aanvoer van baggerspecie zal eveneens een afmeer-/overslagvoorziening worden aangelegd in het kanaal Gent-Terneuzen.

Voor de reiniging en/of scheiding van de baggerspecie zijn aangrenzend aan het depot velden ingericht waarop zandscheiding (middels sedimentatiebekkens en hydrocyclonage) en kleirijping kan plaats vinden. Wederom afhankelijk van de gegunde aanbieding is deze ruimte voldoende om andere technieken zoals koude en thermische immobilisatie in te zetten. In geval van gunning van deze laatste technieken, waarvan de kans thans gering wordt ingeschat, zullen de aanvraagvergunningen aangepast moeten worden. Het benodigde depotvolume is bepaald op 5,3 miljoen m³ (incl. een veiligheidsmarge van 35 %).

N14	Vaststellen saneringsnoodzaak en -urgentie en indien nodig saneren van ernstig verontreinigde waterbodems.	RWS Zeeland dhr. E. Daemen
------------	---	---------------------------------------

De activiteiten gaan door in het kader van het saneringsprogramma waterbodems Rijkswateren 2001-2004, waarvan de voortgangsrapportage in september 2001 aan de Tweede Kamer is aangeboden. In de afgelopen periode, en ook de eerstkomende jaren, richten de activiteiten zich met name op de realisatie van een grootschalig bergingsdepot in de Koegorspolder en de inzet van werkingstechnieken voor verontreinigde baggerspecie in Zeeland.

Bovendien zijn diverse saneringsonderzoeken voorzien waarbij in 2001 een start is gemaakt met het onderzoek in het Kanaal door Walcheren.

N15	Bijdragen leveren aan de ontwikkeling van een nieuw (landelijk) beoordelingssysteem voor de bepaling van de kwaliteit van de waterbodems gebaseerd op de resultaten van de ecotoxicologische testen.	RIKZ dhr. J. Stronkhorst
------------	---	-------------------------------------

Voor het nieuwe (landelijke) beoordelingssysteem voor de bepaling van de kwaliteit van de waterbodems/baggerspecie gebaseerd op de chemische en biologische effectmetingen zijn inmiddels diverse onderzoeken uitgevoerd. Allereerst zijn er protocollen opgesteld voor het uitvoeren van biologische effectmetingen (1) en zijn de resultaten van de chemische analyses van havensedimenten over de afgelopen tien jaar geëvalueerd (2). In een uitgebreid monitoringsprogramma is de vervuilingsgraad en de toxiciteit van haven-sedimenten onderzocht. Implementatie van het nieuwe beoordelingssysteem voor zoute baggerspecie binnen de Wet verontreiniging oppervlaktewater (Wvo) en de Wet verontreiniging zeewater (Wvz) zal naar verwachting in 2002 plaats vinden. Een voorstel voor een gecombineerde chemie-toxiciteit toets wordt op dit moment beleidsmatig voorbereid. Informatie over het onderzoeksproject is te vinden op [www. waterland.net/zeeslib/](http://www.waterland.net/zeeslib/).

literatuurverwijzing

1. C.A. Schipper & J. Stronkhorst, 1999. Toxiciteitstesten voor Zoute Baggerspecie, RIKZ Handboek, nota nr. 99.012
2. E.M.L.Yland, H.L.A.Sonneveldt & J. Stronkhorst, 2000. Evaluatie chemische toetsing zoute baggerspecie, RIKZ nota 2000.005.

N16	Gebruik van minder milieubelastende materialen in zowel nieuwbouw als bestaande bouw.	Provincie dhr. N. Oskam
en		
N17	Het toepassen van minder milieubelastende bouwmaterialen, dus geen loden waterleidingen, daklood en zinken dakgoten.	Provincie dhr. N. Oskam

Het Regioteam Zuiver Zeeuws Water coördineert het Zeeuws Actieprogramma diffuse bronnen en voert het uit. In dit kader zijn twee acties geformuleerd te weten 1. duurzame materialen bij nieuwbouw en 2. duurzame materialen bij bestaande bouw.

ad 1. In 1996 is, op initiatief van de ZMF (Zeeuwse Milieu Federatie), het Zeeuws convenant duurzaam bouwen opgesteld. Dit convenant is gebaseerd op het Nationaal pakket duurzaam bouwen. Het is ondertekend door gemeenten, architecten, projectontwikkelaars, woningbouwcorporaties, aannemers en provincie. Nog steeds melden zich nieuwe ondertekenaars voor het convenant, echter nog lang niet alle bedrijven, gemeenten e.d. hebben het convenant ondertekend. Iedere ondertekenaar moet bij ieder project zichzelf de vraag stellen welke materialen het milieu het minst belasten.

De werkgroep Zeeuws convenant Duurzaam Bouwen werkt aan de realisering van het convenant. Ze heeft een evaluatie van het convenant afgerond. Op grond van de evaluatie is geconcludeerd dat een nieuwe impuls nodig. De werkgroep Zeeuws convenant Duurzaam Bouwen zal hiervoor initiatieven nemen.

In de werkgroep is gesproken over de mogelijke vorming van een regionaal DuBo-centrum, een informatiepunt over duurzaam bouwen (Dubo) voor gemeenten, woningbouwverenigingen, aannemers en architecten.

Over de toepassing van zink heeft de werkgroep, met uitzondering van enkele aanwezigen besloten dat zoveel mogelijk naar alternatieven gezocht moet worden door betrokkenen.

Ad 2. In samenwerking met gemeenten en doe-het-zelfzaken heeft de Zeeuwse Milieu Federatie (ZMF) , verspreid over heel Zeeland in de periode september tot december 1999 op 10 lokaties gedurende 20 dagen, voorlichting aan de consument gegeven over milieuaspecten bij doe-het-zelfen. Daarbij werd een speciaal ingerichte kluskeet ingezet. De zeer aanschouwelijke aanpak bleek als voorlichtingsmethodiek succesvol. De consument bleek de meeste interesse te hebben voor de onderwerpen isolatie, verf en hout.

N18	Het niet meer toepassen van gecreosoteerd of gewolmaniseerd hout in oppervlaktewater.	Waterschap (en RWS Zeeland) dhr. K. Steur
------------	--	--

Deze actie is afgerond

Het is verboden gecreosoteerd of gewolmaniseerd hout zonder vergunning in oppervlaktewater toe te passen.

Het beleid van Rijkswaterstaat is dat voor gebruik van deze soorten hout geen vergunning wordt verleend.

Sinds 1994 gebruiken de waterschappen onbehandeld hout van een duurzame kwaliteit.

N19	Onderzoek en proefprojecten naar alternatieven voor het gebruik van koperhoudende antifouling, plaatsen van inzamelstations voor vuilwater en het plaatsen van vuilwatertanks op schepen.	RWS Zeeland mevr. G. Kraijo
------------	--	------------------------------------

In 1998 is er een landelijk proefproject geweest voor het testen van alternatieven van koperhoudende antifouling voor recreatievaartuigen (1).

In 1999 heeft in Zeeland (Yerseke) een vervolgproject gedraaid om één van de veelbelovende alternatieven verder te bekijken. Het ging om een gladde verf in combinatie met handmatig borstelen. Op grond van de evaluatie van deze proef wordt een nieuw project voorbereid om een ander alternatief, een harde verf in combinatie met een botenwasserette o.a. in Zeeland te testen (3). Waarschijnlijk zal het nieuwe project in 2002 van start gaan.

Landelijk is een groot bedrag aan subsidie beschikbaar gesteld door de ministeries van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM), Economische Zaken (EZ), Verkeer en Waterstaat (V&W) en Landbouw, Natuur en Visserij (LNV) voor het plaatsen van vuilwater inzamelstations in jachthavens. De Stichting recreatietoervaart Nederland zal deze subsidie verstrekken voor het plaatsen van in totaal 200 inzamelstations verspreid over heel Nederland (2).

Parallel aan dit project loopt in Zeeland een project voor de stimulering van de opvang van vuilwater in vuilwatertanks aan boord van recreatievaartuigen. De Provincie Zeeland verleent fl 300,- subsidie aan booteigenaren die een vuilwatertank hebben laten inbouwen. Het project is in 1999 gestart en heeft een doorlooptijd van 3 jaar.

literatuurverwijzing

1. TNO-rapport nummer CA98.9029 getiteld "Eindrapportage Mechanisch Reinigen van Recreatievaartuigen".
2. BDO CampObers en Grontmij 1996 "Vuilwaterinzameling recreatievaart; eindrapportage".
3. Rijkswaterstaat, directie Zeeland. Handmatig reinigen van non-stick coatings. Rapport AX 2000.02.

N20	Invoering van Bedrijfs Interne Milieuplannen voor schepen.	RWS Zeeland mevr. G. Kraijo
------------	---	--

Rijkswaterstaat Zeeland heeft 26 dienstscheepen. Voor 21 van de 26 schepen is geïnventariseerd welke maatregelen er nog uitgevoerd moeten worden om ervoor te zorgen dat de emissies vanuit de schepen zo klein mogelijk worden. Er zal een notitie worden gemaakt waarin het management wordt gevraagd de benodigde budgetten ter beschikking te stellen. Een datum voor invoering is nog niet vastgelegd. In hoeverre er volgens het ScheepsMilieuPlan (SMP) gewerkt wordt aan boord van schepen lijkt erg afhankelijk te zijn van de bemanning en het dienstonderdeel.

Binnen de directie Zeeland van Rijkswaterstaat is de inventarisatie m.b.t. vuilwatertanks aan boord van de schepen van Rijkswaterstaat afgerond. Weldra zal met de inbouw worden begonnen.

N21	Gebruik van de handleiding over milieuzorg voor de gemeentelijke havens langs de Westerschelde.	Gemeenten mevr. M. Plugge
------------	--	--------------------------------------

De Vereniging Nederlandse Riviergemeenten heeft de door haar ontwikkelde handleiding 'Handleiding Milieuzorg gemeentelijke havens' in 1997 verstuurd aan de tien gemeenten langs de Westerschelde. De gemeenten Borsele, Hontenisse en Reimerswaal maken gebruik van de handleiding. De redenen waarom verschillende havens er geen gebruik van maken zijn verschillend: het eigendom of beheer van de haven ligt niet in gemeentelijke handen, maar bijvoorbeeld bij de provincie, rijkswaterstaat of particulier. Een haven kan ook te klein zijn om de handleiding toe te kunnen passen.

Op dit moment is het niet mogelijk te bepalen of milieuzorg wordt toegepast in de Westerscheldehavens en welke resultaten daarmee worden behaald. Daartoe zou actie N 21 breder geformuleerd moeten worden en nader uitgewerkt. Hiervoor zijn momenteel nog geen concrete plannen.

N22	Milieuvriendelijk stralen en conserveren van bruggen en sluizen.	RWS Zeeland mevr. G. Kraijo
------------	---	--

Deze actie is afgerond.

Voor het stralen en conserveren van bruggen en sluizen is een Algemene maatregel van bestuur (Amvb) van kracht waarmee in Zeeland (net als in de rest van Nederland) gewerkt wordt. Deze maatregel omvat twee punten:

- van de ondergrond van het te bewerken object wordt bepaald in welke categorie deze thuishoort (bijvoorbeeld een ondergrond die geen schadelijke stoffen bevat, een ondergrond van gewone verf of een ondergrond van teerhoudende, cadmium of tinhoudende verf), ook wordt bepaald in welke cluster het werk moet worden ingedeeld (bijvoorbeeld wassen, verven, zandstralen). Aan de hand van de categorie object en de cluster werk moet een voorgeschreven opvangconstructie gebruikt worden voor de stoffen die vrijkomen;
- zes weken voor aanvang moet het werk aan het bevoegd gezag aangemeld worden.

N23	Gebruik van minder milieubelastende hydraulische olie bij sluizen en dienstkringvaartuigen.	RWS Zeeland mevr. G. Kraijo
------------	--	--

Zodra hydraulische olie bij de sluizen vervangen moet worden, wordt er gekeken of de olie vervangen kan worden voor een minder milieubelastend systeem (technisch mogelijk) en hoeveel dit zal kosten. Per geval wordt aan het management Rijkswaterstaat directie Zeeland gevraagd om het benodigde bedrag beschikbaar te stellen.

Verder is inmiddels ook de vervanging van hydraulische olie aan boord van schepen geïnventariseerd. Het huidige systeem zal vervangen worden door een minder milieubelastend systeem bij het groot onderhoud van schepen. Het vervangen van alle huidige systemen zal daarom een aantal jaren gaan duren.

2.4 Calamiteuze verontreiniging

N24	De invoering van de stand der veiligheidstechniek bij de industrie door opname ervan in de lozingsvergunning.	Provincie dhr. R. Zweistra
------------	--	---------------------------------------

De invoering van de stand der veiligheidstechniek bij de Industrie gebeurt niet door opname in de Wet verontreiniging oppervlaktewater (Wvo) lozingsvergunning. Hiervoor wordt een aparte Beschikking Wet milieubeheer (Wm) afgegeven. De coördinatie hiervan ligt bij de Provincie.

Onvoorziene lozingen bij calamiteiten zijn geregeld op basis van de Europese richtlijn SEVESO II. Sinds juli 1999 wordt het daaruit voortvloeiende Besluit risico's en zware ongevallen (Brzo) uitgevoerd.

Aan de hand van een lijst met stoffen en bijbehorende drempelwaarde wordt bepaald of bedrijven vallen onder dit Besluit. In het Nederlandse deel van het stroomgebied betreft dat 15 bestaande bedrijven. Deze bedrijven maken een veiligheidsrapportage waaronder een risicoanalyse en een milieurisicoanalyse. Rijkswaterstaat en het Rijksinstituut voor Integraal Zoetwaterbeheer en Afvalwaterbehandeling (RIZA) adviseren ten aanzien van de risico's voor watermilieu. Dit risico wordt met behulp van het computermodel PROTEUS bepaald. Daarna worden indien nodig extra maatregelen van het bedrijf gevraagd. Tijdens de uitvoering van het besluit, maar ook daarna, vindt borging plaats d.m.v. audits en inspecties door de gezamenlijke overheden.

Verwacht wordt dat de implementatie van het Besluit Brzo medio 2002 voltooid is.

Bij nieuwe industriële bedrijven wordt invoering van de stand der veiligheidstechniek meteen integraal meegenomen in de gecoördineerde procedures (dus ook in het veiligheidsrapport) van de Wm-beschikking.

3 Ecologisch herstel en inrichting

N25	Afronding van het Vlaams-Nederlandse EU-LIFE project MARS (Marsh Amelioration along the River Scheldt) m.b.t. de verbetering van de schorren in het Schelde estuarium en het formuleren van beleid m.b.t. de slikken en schorren van de Westerschelde (project LAMSOOR).	RWS Zeeland dhr. L. Santbergen
-----	---	---

Het Nederlands deelproject 'Natuurontwikkeling Slufter De Kaloot' verkeert in de afrondingsfase. De proef mag als geslaagd worden beschouwd. De toegangseul heeft zich weliswaar verlegd, maar functioneert nog steeds. Een voorlichtingsbord (in aanvulling op een fietsroute) is gemaakt en wordt medio oktober geplaatst. Rijkswaterstaat heeft met het Waterschap Zeeuwse Eilanden en het Haventeam van de Regiopolitie Zeeland afspraken gemaakt over een betredingsregeling van het gebied en de handhaving ervan. Op deze manier wordt getracht het illegale motorcrossen in het natuurgebied aan banden te leggen.

Literatuurverwijzing

Arcadis Heidemij Advies, 2000. Natuurontwikkeling "De Kaloot". LIFE/MARS rapport in opdracht van Rijkswaterstaat directie Zeeland. Er zijn nog rapporten (Nederlands met een korte Engelstalige samenvatting) beschikbaar. Op te vragen bij de heer Leo Santbergen (e-mail: l.santbergen@dzl.rws.minvenw.nl)

Beleid slikken en schorren Westerschelde

In juli 1999 is het rapport 'Slinkend Onland. Over de omvang van de Zeeuse schorren; ontwikkelingen, oorzaken en mogelijke beheersmaatregelen' verschenen (Rijkswaterstaat directie Zeeland, nota AX-99.007; auteur Kees Storm). Het rapport stelt over de Westerschelde het volgende: Het is opvallend dat het huidige totale schoroppervlak niet eens zoveel kleiner is dan in 1856, dit ondanks de inpolderingen van zo'n 8000 ha sindsdien! In het midden van de twintigste eeuw heeft het schoroppervlak een maximum gekend dat samenvalt met de maximale uitbreiding van Engels slijkgras, na aanplant in het begin van de twintigste eeuw. De pioniersschorren van toen zijn opgehoogd tot hoge schorren en zijn beland in het stadium waarin de erosie de overhand krijgt. Het schoroppervlak zal verder afnemen, maar in de Westerschelde is duurzaam plaats voor slik en schor. Marien en jong schor zullen onderverregenwoordigd blijven. De vegetatie van de schorren zal meer en meer worden gedomineerd door Strandkweek en Riet, hetgeen ten koste gaat van de kwaliteit van de schorren. In de Westerschelde is in de toekomst dynamiek van levensbelang voor een verscheidenheid aan schorren. Daar moet worden gezocht naar een goede balans tussen niets doen en het nemen van maatregelen om schorren te behouden, zonder garanties voor het oppervlak aan schor dat uiteindelijk zal resulteren. De volgende beheersmaatregelen lijken kansrijk: een zandsuppletie op het slik of de aanleg van stenen kribben. Ruimte voor het estuarium (= ontpolderen) is de meest effectieve, maar op dit moment maatschappelijk ook de meest omstreden maatregel voor het herstel van de kwantiteit en kwaliteit van de slikken, schorren en ondiep water gebieden in de Westerschelde.

Literatuurverwijzing: Rijkswaterstaat directie Zeeland, 1999. Slinkend Onland. Over de omvang van de Zeeuse schorren; ontwikkelingen, oorzaken en mogelijke beheersmaatregelen

Voor meer informatie: de heer Leen Harpe, coordinator waterbeheer Westerschelde (e-mail: L.Harpe@dzl.rws.minvenw.nl)

N26	De uitvoering van het natuurcompensatieprogramma Westerschelde gedurende de periode 1998/2008, als onderdeel van het Verdrag tussen Vlaanderen en Nederland inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde.	RWS Zeeland dhr. J. Coosen
-----	---	---------------------------------------

Nederland en Vlaanderen hebben in 1995 een verdrag gesloten inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde. Ter compensatie van de verliezen aan natuurwaarden heeft Vlaanderen volgens het verdrag een bedrag van 44 miljoen gulden aan Nederland overgemaakt. Nederland heeft daar 22 miljoen gulden aan toegevoegd, zodat het totale budget op 66 miljoen gulden uitkomt. Op advies van de *Commissie Westerschelde* zijn de compensatiemaatregelen in drie categorieën onderverdeeld: A) buitendijkse en B) binnendijkse natuurcompensatie en C) kreekherstel/kwaliteitsimpuls van het Natuurbeleidsplan. De uitvoering van deze projecten is geregeld in de bestuursovereenkomst Natuurcompensatie-programma Westerschelde. Door het ondertekenen hiervan op 27 februari 1998, hebben alle betrokken partijen, met uitzondering van de Gemeente Borsele, zich hieraan geconformeerd. De natuurcompensatie zal wat betreft categorie A en B zoveel mogelijk binnen vijf jaar gerealiseerd worden. De looptijd bedraagt maximaal 10 jaar. Rijkswaterstaat Zeeland is verantwoordelijk voor de realisatie van de buitendijkse projecten. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering en inrichting van de binnendijkse projecten, inclusief het kreekherstel, ligt bij de Provincie Zeeland.

De buitendijkse projecten betreffen:

- bescherming Zuidgors;
- broedgebied Hansweert;
- veerhaven Kruiningen
- veerhaven Perkpolder
- broedgebied Terneuzen;

Het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde is inmiddels geëvalueerd. De resultaten zijn te vinden in het evaluatierapport 1998-2001. De belangrijkste conclusies zijn: Momenteel zijn nog geen buitendijkse projecten (categorie A) tot uitvoering gekomen. De meeste natuurwinst is te behalen bij een herinrichting van de veerhavens Kruiningen en Perkpolder, wanneer deze in 2004 een andere bestemming krijgen als de tunnel onder de Westerschelde wordt geopend en de veerverbindingen over de Westerschelde komen te vervallen. De natuurbestemming voor de twee veerhavens is overigens nog niet zeker.

De realisatie van de binnendijkse projecten van categorie B, direct grenzend aan de Westerschelde, vordert naar wens. Doorgaans zijn in deze projecten met een goede kans en beperkte middelen Westerschelde gerelateerde natuurwaarden te realiseren. De uitvoering van de categorie C projecten (Kreekherstel/kwaliteitsimpuls van het Natuurbeleidsplan) vordert ook goed. Verder zijn er bij de evaluatie een aantal nieuwe kansrijke B-projecten naar voren gekomen. Deze zullen waarschijnlijk worden uitgevoerd. Dit zal ten koste gaan van projecten van de C-categorie.

Op 7 mei 2001 tenslotte heeft de Europese Commissie een aanvullende ingebrekestelling aan Nederland gestuurd, waarin gesteld wordt dat het Natuurcompensatieprogramma niet voldoet aan de eisen van de Vogel- en Habitatrichtlijn. De reactie van Nederland hierop zal in het najaar van 2001 gereed zijn.

N27	Het door Vlaanderen en Nederland samen ontwikkelen van een lange termijn visie op inrichting en gebruik van het Schelde estuarium gedurende de periode 1998/2000.	RWS Zeeland dhr. J. Coosen
-----	---	-------------------------------

Op 17 maart 1998 hebben Nederland en Vlaanderen in de Technische Scheldec commissie (TSC) opdracht gegeven tot het ontwerpen van een agenda voor de langetermijnvisie (LTV). Deze agenda is vervolgens in januari 2000 goedgekeurd door de TSC. In de 'Agenda Langetermijnvisie Schelde-estuarium' is neergelegd, dat de visie integraal zal zijn, goed ingebed in de sociaal-economische context en dat zij erop gericht is bestuurlijk draagvlak te verkrijgen voor integraal beleid van Nederland en Vlaanderen over de grenzen heen.

De visie wordt opgebouwd vanuit de gezichtspunten toegankelijkheid, veiligheid en natuurlijkheid. Het stroomgebied van de Schelde voor zover het beïnvloed wordt door het getij geldt als geografische afbakening van het gebied waarop de LTV betrekking heeft.

De technische studie is eind 2000 afgerond en in januari 2001 aangeboden aan de Technische Schelde Commissie.

In juni 2001 heeft de Vlaamse Regering haar standpunt over de LTVS bekend gemaakt. De Nederlandse regering zal in december 2001 een kabinetsstandpunt formuleren. Momenteel vindt er overleg plaats met de Zeeuwse regio ter voorbereiding van dat besluit. Voor toekomstige besluitvorming over uitvoering van mogelijke scenario's voor het Schelde estuarium zullen maatschappelijke kosten-baten analyses en milieueffect rapportages worden gemaakt. Meer informatie en de stand van zaken m.b.t. de LTVS is te vinden op [/www.scheldenet.nl](http://www.scheldenet.nl)

4 Monitoring

N28	Project MOVE: Monitoring Verruiming Westerschelde (1998/2006).	RWS Zeeland dhr. B. de Winder
------------	---	--

In het meetplan MOVE (deelrapport 2) zijn een groot aantal hypothesen opgesteld over de verwachte (morfologische, hydrodynamische, chemische en biologische) ontwikkelingen in de Westerschelde als gevolg van de verruiming van de vaargeul. Het voortgangsrapport (1999) beschrijft de waargenomen veranderingen in de periode 1997-1998 (periode waarin de verruimingswerken zijn uitgevoerd); het evaluatierapport (1999) beschrijft mogelijke verklaringen voor veranderingen in het watersysteem. Geconcludeerd is dat het nog te vroeg is voor het toetsen van de hypothesen; daarvoor zijn meer meetgegevens nodig. In 2006 zal het tweede evaluatierapport verschijnen met een eerste toetsing van de hypothesen.

Het meten van de gevolgen van de compensatiewerken (zie N26) is geen onderdeel van MOVE.

In 2001 is een tussentijds rapport (MOVE rapport no 5) over de morfologische veranderingen (arealen en inhoud) en veranderingen in stroomsnelheden in de periode 1955 tot 2000 verschenen. Er is een model ontwikkeld waarmee bepaald kan worden hoeveel zand maximaal gestort kan worden in de verschillende geulen. De huidige stortstrategie is op basis van dit model al weer aan herziening toe, om te voorkomen dat een ééngestelsel ontstaat.

In 2001 is daarnaast een samenvattend rapport verschenen (MOVE rapport no 6), in het kader van de Lange Termijnvisie Schelde-estuarium. Dit rapport geeft een overzicht van een drietal studies naar de ontwikkelingen van vogels, vissen (kinderkamerfunctie) en morfologie (water en bodem) in de periode 1955-2000. De resultaten laten zien dat de omvang van de voor de natuur belangrijke ondiepe water gebieden al geruime tijd vermindert. Daarentegen neemt de inhoud van de diepe geulen toe. De trend in het voorkomen van vogels komt meestal overeen met trends die zich in de overige Delta ook voordoen. In 2003 is het tweede Evaluatierapport gepland waarin de MOVE- hypothesen zullen worden getoetst.

N29	Project Monitoring Sieperdaschor.	Zeeuws Landschap dhr. C. Jacobsen
------------	--	--

Het schor is in beheer bij het Zeeuws Landschap. Het Zeeuws Landschap doet floristisch onderzoek naar het verschijnen en verdwijnen van plantensoorten. Dit onderzoek is intern, bedoeld voor de evaluatie van het beheer. De rapportage wordt eind 2005 verwacht.

Een maal per vijf jaar onderzoekt het Rijksinstituut voor Kust en Zee (RIKZ) de vegetatie met behulp van vegetatiekartering d.m.v. interpretatie van luchtfoto's gecombineerd met veldbezoeken en jaarlijks met behulp van PQ-opnamen (PQ=Permanent Quadraat, d.w.z. met een vast proefvlak). Dit onderzoek is gericht op de processen en ontwikkelingen die plaatsvinden na ontpoldering.

De vogelwerkgroep de Steltkluut doet al jaren ringonderzoek en maandelijkse tellingen op het Sieperdaschor. Onlangs (in 2000) heeft deze werkgroep in opdracht van Rijkswaterstaat directie Zeeland een rapportage opgesteld over de waarnemingen van de afgelopen tien jaar.

In december 2000 verscheen het RIKZ rapport "Met het tij mee". Het vormde de afsluiting van een Rijkswaterstaat monitoringproject die de ontwikkeling in het Sieperdaschor na de ontpoldering volgde.

N30	Project Monitoring Rammekenskreek.	Provincie en Waterschap dhr. K. Steur
------------	---	--

Het herstelproject Rammekenskreek is in 1997 afgerond. Sindsdien is er een monitoringsproject voor de waterkwaliteit (jaarlijks, monsternamen maandelijks) en waterbodempkwaliteit (vijfjaarlijks). Dit project loopt tot 2002.

N31	Routinematig meetnet waterbodems.	Provincie, Waterschap, dhr. K. Steur, en RWS Zeeland dhr. K. Speksnijder
------------	--	---

Directie Zeeland heeft geen routinematig meetnet van waterbodems. Het is ook niet de bedoeling dat dit routinematig wordt: de bodem van de Westerschelde wisselt nauwelijks van samenstelling. De bodem wordt wel bemonsterd als er gebaggerd moet worden. Daarnaast wordt het bekken om de twee à drie jaar bemonsterd op plaatsen waar gestort wordt. Er is een aanzet gemaakt voor biologische proeven op het sediment ter bepaling van de toxiciteit. Dit monitoringsprogramma zal de komende jaren worden geïntensiveerd, zoals ook verwoord is in de 4e Nota Waterhuishouding. Het waterschap heeft vaste meetpunten voor de water- en bodemkwaliteit en diverse punten waarop twee-, drie- of vijfjaarlijks wordt gemeten. Deze gegevens worden gebruikt om de ontwikkeling van de kwaliteit van de waterbodems in de tijd te volgen. De effecten van maatregelen, zoals het saneren van lozingsbronnen kunnen met deze gegevens ook inzichtelijk worden gemaakt.

N32	Routinemeetnet waterkwaliteit (permanent meetnet ter bepaling van de waterhuishoudkundige toestand van Nederland).	RWS Zeeland dhr. K. Speksnijder RIKZ dhr. B. van Eck
------------	---	---

Ten behoeve van de Monitoring van de Waterstaatkundige Toestand des Lands (MWTL) is in de Westerschelde een chemisch -en biologisch meetnet ingericht.

Het doel van dit programma is:

- trend- en toestandbeschrijving van het watersysteem zowel chemisch en biologisch;
- uitvoering van het nationaal beleid zoals dat is verwoord in de 4^e Nota waterhuishouding ten aanzien van de toetsing van waterkwaliteitsdoelstellingen op representatieve punten;
- het nakomen van internationale afspraken en verplichtingen.

In de Westerschelde worden gemonitord; water, zwevend stof, mossel, vogel, vis en microfyto benthos. Voor de lokaties en frequentie wordt verwezen naar het werkdocument Monitoring MWTL en aanvullende projecten.

5 Onderzoek en ontwikkeling

N33	Voor Zeeland worden stofbalansen opgesteld door RWS, RIKZ en het waterschap.	RWS Zeeland mevr. G. Kraijo
------------	---	--

Voor de Zeeuwse Rijkswateren zijn twee onderzoeken verricht om de belangrijkste probleemstoffen te identificeren (1) (2). Nog niet alle stoffen zijn onderzocht, waardoor nog verder onderzoek noodzakelijk is.

Voor een aantal stoffen in Zeeland is berekend welke bronnen het grootste aandeel hebben in de verontreiniging van de wateren. De resultaten zijn beschreven in de volgende interne rapporten:

- kwalitatieve inventarisatie van bronnen van diffuse probleemstoffen in de Zeeuwse zoute wateren; (PAK en koper voor de Westerschelde);
- bronnen van waterverontreiniging in Zeeland (koper, stikstof, fosfor en PAK in de zoute wateren voor zover zij als probleemstof zijn geïdentificeerd. Voor PAK en koper voor de Westerschelde wordt verwezen naar het bovengenoemde rapport);
- waterverontreiniging in Zeeland; Brononderzoek naar de grootste probleemstoffen in het Volkerak-Zoommeer en het Kanaal van Gent naar Terneuzen; Nikkel en stikstof in het Volkerak-Zoommeer en nikkel en zink in het Kanaal van Gent naar Terneuzen;
- bronnen van waterverontreiniging in de Zeeuwse zoute wateren; nikkel, zink, arseen, TBT, PCB.
- stofstromen naar het oppervlaktewater; concept (Waterschap Zeeuwse Eilanden, voor de parameters: debiet, chloride, stikstof, fosfaat, BZV, koper, zink, cadmium, kwik, nikkel, chroom, lood, arseen, benzo(a)pyreen, fluorantheen, PAK-10, minerale olie, EOX, BTEX en cyanide).

literatuurverwijzing

1. RIKZ-werkdocument: Een inventarisatie van de diffuse probleemstoffen in de Zeeuwse zoute wateren (periode 1990-1998)
2. Rijkswaterstaat directie Zeeland, intern rapport, Probleemstoffen in de Zeeuwse zoete Rijkswateren; inventarisatie van probleemstoffen in het Volkerak-Zoommeer en het Kanaal van Gent naar Terneuzen (periode 1990-1999).

N34	Onderzoek naar de mogelijkheden om de nitraatbelasting in het voorjaar te verminderen.	Ministerie voor Landschap, Natuur en Visserij dhr. G. Lems
------------	---	---

Deze actie is grotendeels afgerond met de eindrapportage 'De landbouw werkt aan verbetering kwaliteit oppervlaktewater, De projectresultaten' d.d. februari 1999 van het project BOERenSloot (vanaf 1996 tot februari 1999).

Daarnaast loopt nog bij het Platform Regionaal Mineralenbeleid West-Nederland (samenwerking van de landbouw-organisaties, de milieufederaties, de regionale LNV-directies, en de provincies) het "Proefproject bewust bemesten in Zeeland". Dit project is gestart in 1998 en zal naar verwachting worden afgerond in 2001. Er zijn nog geen tussenresultaten bekend.

N35	Evalueren van doorgroeienden als oeverbescherming van waterlopen.	Waterschap dhr. M.J. Klippel
------------	--	---

Deze evaluatie vindt plaats. Er zijn proeven gedaan met Enka-matten en met betonblokken op doek. Bij de evaluatie wordt gekeken naar de civiele en ecologische aspecten van het toegepaste materiaal. De afronding wordt in 2001 verwacht.

N36	Retrospectief-project « relatie gebruik - uitspoeling »	Waterschap
------------	--	-------------------

Voorgesteld wordt deze actie af te voeren. De doelstelling van de actie valt onder actie N10.

N37	Jaarlijks onderzoek naar de commerciële vissoorten (schol, tong, garnalen, ..) en specifiek onderzoek naar "kraamkamer functie Westerschelde".	RWS Zeeland dhr. L. Santbergen
------------	---	---

Deze actie is gewijzigd in "Onderzoek kinderkamerfunctie Westerschelde (1999-2001)". De eerste fase van het onderzoek is afgerond in 2001. Diverse rapporten zijn verschenen en samengevat in het MOVE rapport 6 (zie voor literatuurverwijzing onder N28).

In 2002 zal een workshop met deskundigen worden georganiseerd om de bevindingen te bespreken en voorstellen te doen voor het invullen van leemten in kennis die nodig is voor een goed beheer van de Westerschelde. Gebleken is dat er een substantieel gebrek aan basiskennis is over het voorkomen van vissen en garnalen in de Westerschelde. De lopende monitoringprogramma's leveren te weinig informatie op die bruikbaar is voor het waterbeheer. In het kader van de langetermijnvisie Schelde estuarium wordt er samen met Vlaanderen gewerkt aan een meerjarig gezamenlijk monitoring- en onderzoeksprogramma voor het Schelde estuarium (Zeeschelde en Westerschelde). In dit programma zal ook een luik vissen en garnalen worden opgenomen.

Literatuurreferenties:

Deelrapport 1: Catruijsse, A. & Hampel H., 2000. Life History and Habitat Use Tables. University of Gent

Deelrapport 2: Henny C. Welleman en Willem Dekker, 2001. Variatie in visvangsten in de Westerschelde en overige kustwateren tijdens de Demersal Fish Surveys. RIVO Rapport C007/01

Deelrapport 3: Henny C. Welleman, Fenneke Brocken en Ingeborg de Boois, 2000. Vergelijking dichtheden, groei en mortaliteit Westerschelde-Noordzee. RIVO rapport C008/00

Deelrapport 4: Prof. Dr. N. Daan, 2000. Deskstudie Draagkracht Westerschelde voor jonge vis. RIVO rapport C039/00

Deelrapport 5: Cindy J.G. van damme en Henk W. van der Veer, 2001. The nursery function of the Westerscheldt for fish and crustaceans. Netherlands Institute for Sea Research.

N38	Onderzoek naar water- en slibstromen teneinde inzicht te verkrijgen in het functioneren van de installaties en in de kwaliteit van het zuiveringsslib en effluënten ten behoeve van de bedrijfsvoering. Onderzoek naar procesoptimalisatie door middel van modelleren met SIMBA. Optimalisatiestudie energiegebruik RWZI's.	Waterschap dhr. M.J. Klippel
------------	--	---

Onderzoek naar optimalisatie van processen vindt doorlopend plaats. Op enkele AfvalWaterZuiveringsInstallaties (AWZI's) wordt bij renovaties/innovaties SIMBA-modellering toegepast, bijvoorbeeld t.b.v. stikstofverwijdering (SIMBA: rekenmodel gebruikt voor optimalisering van zuiveringsprocessen).

De optimalisatie van het energiegebruik op RWZI's is nagenoeg afgerond. Bij grootschalige aanpassingen van een RWZI wordt het energiegebruik standaard betrokken in de besluitvorming.

N39	Onderzoek naar microverontreinigingen in influent, effluent en zuiveringsslib. Onderzoek emissies rioleringsstelsels, oplading waterbodem met microverontreinigingen ter plaatse van de overstorten en hemelwaterlozingen. Onderzoek in kader van inventarisatie van emissies van microverontreinigingen op de riolering voor RWZI Ritthem.	Waterschap Dhr. M.J. Klippel
------------	--	---

Stofstromenonderzoek naar een twintigtal prioritare stoffen vindt doorlopend plaats. Nagegaan wordt hoe en in hoeverre de concentraties kunnen worden teruggebracht. Aandacht heeft bijvoorbeeld kopergebruik in de landbouw.

N40	Voortzetting optimalisatie onderzoek slibontwatering RWZI's. Onderzoek naar de mogelijke alternatieven voor de verwerking van zuiveringsslib van de Zeeuwsch-Vlaamse waterschappen, slibstrategiestudie.	Waterschap dhr. K. Steur
------------	---	-------------------------------------

Deze actie is afgerond.

De slibstrategiestudie Zeeuws Vlaanderen is afgerond met 'Alternatieven slibontwatering van de Zeeuws-Vlaamse Waterschappen'. Fase 1 betreft een inventarisatie van de varianten en fase 2 een uitwerking van de geselecteerde varianten. Op basis van beide rapporten wordt de eindverwerking (verbranding) van het slib door een gespecialiseerde firma verzorgd.

N41	Onderzoek naar de mogelijkheden van aansluiten van (historisch) verspreide/geclusterde lozingen in het buitengebied op riolering/zuiveringstechnische werken.	Gemeenten en Provincie
------------	--	-------------------------------

Deze actie wordt afgevoerd, valt onder N5.

N42	Ontwikkeling van een methodiek voor « totaal effluent beoordeling » nl. een systeem van biologische toetsen zoals onder meer afbreekbaarheid, toxiciteit, mutageniteit en bioaccumulatie.	RWS Zeeland dhr. Beuzenberg en RIZA
------------	--	--

Vanuit de Functionele Werkgroep Verontreiniging Oppervlaktewateren (FWVO) is o.a. een werkgroep geformeerd. Deze werkgroep gaat na, in hoeverre invulling kan worden gegeven aan de doelstelling "Implementatie voor een totaal-effluent-beoordeling". Deze doelstelling wordt in de 4^e Nota waterhuishouding genoemd.

Deze beoordeling bestaat uit:

acute toxiciteit; chronische toxiciteit; bioaccumulatie; genotoxiciteit; persistentie.

Met uitzondering van de acute toxiciteit zijn de testen in de praktijk nog onvoldoende getoetst voor implementatie. Er vindt bovendien nog discussie plaats of er normen aan gesteld kunnen worden en zo ja welke normen.

Gestreefd wordt naar implementatie in de planperiode van de 4e Nota waterhuishouding, dus vóór 2006.

6 Internationale samenwerking

N43	Toepassing van REMSSBOT (Regional Environmental Management Support System Based on Telematic). Een door de EU DGXII gesubsidieerd project met infosites voor de Schelderegio.	RWS Zeeland dhr. C.-J. Meeuwse
-----	---	--------------------------------------

Dit project heeft twee jaar gelopen en is afgerond.

De demonstrator die ontwikkeld is maakt gebruik van de metadatabase van het Europees Milieuagentschap om te zoeken in de databases van de Vlaamse Milieumaatschappij, RIKZ en Rijkswaterstaat (DONAR). Binnen ICBS is er geen vervolg op het project. Wel loopt bij Rijkswaterstaat Zeeland een vervolgproject waarbij REMSSBOT wordt ingezet om diverse databases te ontsluiten. Alle medewerkers van RWS die toegang hebben tot Intranet (=interne net van Rijkswaterstaat) kunnen hierop kijken en informatie uit DONAR opvragen. De uitdaging ligt nu in het koppelen van databases van andere partijen. Daarnaast wordt de techniek gebruikt bij CoastBase, een Europees project dat een technische omgeving wil verwezenlijken, waarbinnen in verschillende bronnen kan worden gezocht, toegang kan worden verkregen tot en informatie kan worden opgehaald.

Momenteel loopt een EU follow up van Remssbot, een CoastBase project met 11 EU partners.

7 Informatie en sensibilisering van de bevolking

N44	Uitgave van diverse informatieve folders o.a. over bestrijding van schadelijke lozingen op de riolering, activiteiten van het waterschap.	Waterschap dhr. M.J. Klippel
------------	--	---

De Nationale folder over bestrijding schadelijke lozingen op de riolering is in revisie. Via diverse kanalen, zoals folders, huis aan huisbladen en de dag van het waterschap, vindt voorlichting plaats aan burgers en bedrijven.

N45	Uitgave van de Schelde Nieuwsbrief, de Westerschelde knipselkrant, beheer Schelde Documentatiesysteem, beheer website op internet www.scheldenet.nl	Schelde InformatieCentrum mevr. A. Phernambucq
------------	---	---

De Schelde Nieuwsbrief wordt sinds november 1994 vier maal per jaar uitgegeven in samenwerking met Vlaanderen.

De oplage is 2500 exemplaren. De doelgroep is breed: allen die betrokken zijn bij of geïnteresseerd zijn in de Schelde. De Schelde Nieuwsbrief is Nederlandstalig.

Van de internetsite www.scheldenet.nl verschijnt begin 2002 een up-date. Knipselkrant en documentatiesysteem zullen dan op internet beschikbaar zijn.

N46	Invoering van het voor 10-14 jarigen ontwikkelde lespakket over de Westerschelde. Ontwikkelen samen met Vlaanderen van een nieuw lespakket over het Schelde-estuarium.	Schelde InformatieCentrum dhr. B. van Eck
------------	---	--

In opdracht van Rijkswaterstaat directie Zeeland en het ministerie van Landbouw, Natuur en Visserij directie Zuid-West is door het Consulentenschap Natuur en Milieu Educatie Zeeland (CNME) een proeflespakket Westerschelde ontwikkelt. Dit lespakket is bedoeld voor 10-14 jarigen. Het pakket bestaat uit drie onderdelen: een Westerscheldekrant, 16 werkbladen voor leerlingen en een docentenhandleiding van 33 pagina's. In januari 1999 is het lespakket aangeboden aan de opdrachtgevers, hierbij waren 14 scholen aanwezig. Daarnaast hebben ruim 40 scholen en diverse instellingen het pakket aangevraagd.

In opdracht van het Ministerie voor de Vlaamse Gemeenschap, Departement Leefmilieu en Infrastructuur en Rijkswaterstaat directie Zeeland is daarna een nieuw lespakket ontwikkelt voor Vlaamse en Nederlandse leerlingen van 10-14 jaar. Het is gereed gekomen in juni 2001: Scheldeavonturen, lespakket over de functies van de Wester- en Zeeschelde (aardrijkskunde en geschiedenis). Het pakket is te downloaden via www.schelde-estuarium.net.

**Schelde ActieProgramma SAP
Tussentijds evaluatierapport – bijlage 2**

**STAND VAN ZAKEN VAN DE UITVOERING VAN
DE SPECIFIEKE ACTIES VAN HET
WAALSE GEWEST**

1. Emissiereductieprogramma

1.1 Lozingen van industrieel afvalwater

Actie W1 : Vervanging van de centrale van Baudour door een gasturbine.

Sinds 1999 is de oude electriciteitscentrale van Baudour (St-Ghislain) vervangen door een nieuwe stoom- en gasturbine (STEG) gevoed door aardgas.

Door het gebruik van een luchtcondensor – in plaats van atmosferische koelinstallaties – kwamen geen warmtelozingen meer in het ontvangende milieu terecht omdat gewoon de omgevingslucht werd gebruikt in plaats van het oppervlaktewater voor het afkoelingsproces.

Actie W2 : Verplichte invoering van economisch verantwoorde BAT bij de nieuwe bedrijven.

In de meeste gevallen worden de nieuwe bedrijven – gelet op een overconcentratie aan mensen en bedrijven tegenover het milieu (het ontvangende water in het Scheldestroomgebied)- geconfronteerd met zeer strenge lozingsvoorwaarden die erop gericht zijn de kwaliteitsdoelstellingen voor het ontvangende milieu te halen.

Deze randvoorwaarden vragen om technologieën die veel efficiënter zijn dan de zogenaamde BAT's. De daarmee samenhangende meerkosten voor milieubescherming worden gecompenseerd door andere voordelen.

Er bestaat enkel een resultaatsverbintenis. De manier waarop tewerk gegaan moet worden, is niet vooropgesteld.

N.B. : Volgens de zogenaamde IPPC-Richtlijn 96/61 zijn de BAT's geen technologieën die worden opgelegd. Zij vormen referentie-technologieën. Lokale factoren van technische, economische, geografische of milieutechnische aard zorgen ervoor dat de mix van gekozen en geoptimaliseerde technieken kunnen verschillen van de referentie-BAT's.

Actie W3 : Invoering van een gecombineerde milieuvergunning.

Het Waals Gewest bevindt zich momenteel in de laatste fase met betrekking tot de invoering en toepassing van een gecombineerde milieuvergunning.

Met de nieuwe vergunningsprocedure wordt een milieuvergunning sneller afgegeven en wordt het één-loketprincipe toegepast. Zo krijgt de aanvrager maar met één enkele gesprekspartner te maken, de bevoegde ambtenaar, die het hele dossier administratief zal afhandelen. Hij zal ook de milieuvoorschriften, afkomstig van verschillende diensten die zich met het milieu bezighouden (water, lucht, afval, lawaal,...), inventariseren en integreren in de vergunning.

Daarenboven is een bijkomende categorie van inrichtingen klasse 3 in het leven geroepen. Daartoe behoren de inrichtingen met geringe invloed op het milieu. Voor deze bedrijven gelden globale normen en volstaat een melding; zij hebben geen milieuvergunning nodig.

Anderzijds zal meer afstemming plaatsvinden tussen het milieubeleid en het stedenbouwkundig beleid. Zo zal men uiteindelijk kunnen spreken van een integraal beheer van de milieuproblematiek op het niveau van de bedrijven.

Een en ander brengt mee dat de huidige wetgeving aan herziening toe is. Verder zal een geavanceerd computerprogramma moeten worden ontwikkeld.

Het decreet, waarin in zekere zin de grondslag voor deze milieuvergunning is gelegd, is in maart 1999 aangenomen. De Raad van State heeft opmerkingen gemaakt bij drie besluiten: het besluit « klasseringsrubrieken », « procedure » en « evaluatie van milieu-effecten ». Een vierde besluit over de « algemene voorwaarden » is momenteel voorgelegd voor advies aan de Raad van State. Vervolgens zullen zij voor herlezing worden voorgelegd aan de Regering, gelet op de gemaakte opmerkingen. De exploitatievoorwaarden, die tot nog toe waren gebaseerd op het ARAB (algemeen reglement voor de arbeidsbescherming), zijn bijgewerkt, gestroomlijnd en de vorm ervan is aangepast zodat zij in de toekomstige eenvoudige vergunning kunnen worden opgenomen. Deze teksten liggen momenteel voor op het kabinet van de Minister van Leefmilieu. De sectorale voorwaarden m.b.t. het lozen van afvalwater zijn eveneens aangepast om rekening te houden met de beste beschikbare technieken. Ook de structuur ervan is aangepast om ze te integreren in de opzet van de milieuvergunning. Dit werk is bijna afgerond en de teksten zullen weldra aan de « Commission des Eaux » voor advies worden voorgelegd.

Verwacht wordt dat al deze nieuwe teksten in de komende maanden worden goedgekeurd zodat de nieuwe milieuvergunning in de loop van het jaar 2002 een feit wordt.

Actie W4 : Invoering van een interne controle van de lozingen van industrieel afvalwater.
--

Er bestaan drie besluiten van het Waals Gewest die de interne controle van de lozingen van industrieel afvalwater regelen. Deze besluiten, die in feite Richtlijn 76/464 in intern recht omzetten, dateren van februari 1993. Daarbij gaat het om de lozing van 17 stoffen (cadmium, kwik, drins en organochloorverbindingen).

Met uitzondering van bovengenoemde stoffen is de interne controle van de bedrijven niet systematisch georganiseerd. Toch wordt binnen een aantal bedrijven, geval per geval, afhankelijk van het ontvangende milieu, wel voorzien in een interne controle via de lozingsvergunning die aan bepaalde bedrijven wordt afgegeven.

Het is verre van makkelijk een dergelijk systeem in te voeren. Al vlug stuit men op technische moeilijkheden, meerkosten voor het bedrijf en/of voor het Waals Gewest.

Het gaat er dus om in te zetten op de stoffen die ons belangrijke informatie kunnen geven over het milieu en over stoffen waarover wij moeten rapporteren aan onze Europese partners (EPER, Schelde/Maascommissies,...). Verder is het noodzakelijk de drempels vast te stellen vanaf waar een monitoringsysteem dient te worden opgezet om te vermijden dat de kosten voor de gegevensverzameling buitensporig hoog worden.

Daartoe wordt een overleggroep opgericht. Daarin zetelen deskundigen uit verschillende departementen (Oppervlaktewater, Heffingen, Preventie en Vergunningen, Milieupolitie). Op die manier wordt gezorgd voor een integrale aanpak zodat met de ingezette middelen ook de gewenste resultaten worden behaald.

De organisatie van de interne controle zal moeten geregeld worden via een horizontaal besluit dat moet worden genomen in het kader van de milieuvergunning. Dat besluit zal dus van toepassing zijn op elk bedrijf dat, voor elke stof waarvan de monitoring relevant wordt geacht, een vuilvracht loost die boven de referentiewaarde ligt.

Er zijn verschillende voordelen verbonden aan dergelijke soort wetgevingen : betere kennis van de bronnen van verontreiniging, betrouwbaarheid van de gegevens die worden doorgemeld aan de Europese instanties en de partners van de Commissies voor de Bescherming van de Schelde en de Maas, en een billijkere heffingsgrondslag, die een stimulans vormt om de lozingen van de stoffen in kwestie terug te dringen.

1.2. Lozingen van huishoudelijk afvalwater

Actie W 5 : Modernisering van de installatie van Wasmuel.

In 1999 is het project gestart van de uitbreiding en aanpassing van de openbare zuiveringsinstallatie van Wasmuel (stroomgebied van de Haine) met de bedoeling om de verwijdering van stikstof en fosfor mogelijk te maken in combinatie met de zuivering van het biologisch verontreinigd afvalwater van het bedrijventerrein van Tertre. Het project omvat 4 fasen en duurt ook vier jaar.

Met deze uitbreiding aan de zuiveringsinstallatie zullen de concentraties van stikstof en fosfor teruggebracht worden tot 10 mgN/l en 1 mgP/l.

Het organische-koolstofhoudende stikstofarme afvalwater van een aantal bedrijven van het bedrijventerrein van Tertre zal worden gebruikt voor de verwijdering van het stikstof in het geconcentreerde gedeelte van het stedelijke afvalwater (25 % van het totaal) dat met de effluënten van de behandeling van het slib enerzijds en dat ook met het slijk anderzijds wordt aangevoerd.

De nitrificatie van stikstof en de neerslag van fosfor heeft reeds plaatsgevonden tijdens de 1ste fase, die in 1999 van start is gegaan, maar zal pas echt operationeel worden na de uitvoering van de fasen 3 en 4.

De daaropvolgende denitrificatie van het aldus genitrificeerde geconcentreerde stikstof heeft tijdens de 2de fase, in 2000, plaatsgevonden door middel van de bijmenging met biologisch afbreekbaar water van het bedrijventerrein van Tertre.

Overigens dient opgemerkt te worden dat de bijmenging van het water van het bedrijventerrein van Tertre niet compatibel is met de nitrificatie van het geconcentreerde stedelijke afvalwater en met het feit dat het slib voor de landbouw gebruikt wordt. Dat is de reden waarom de fasen 1 en 2 werden voorzien. Daarmee wordt vermeden dat het water van Tertre in contact komt met het verdunde water van het hoofdcircuit waarvan het slib aldus ontsnapt aan verontreiniging en daardoor wel voor landbouwdoeleinden kan worden gebruikt. De fasen 1 en 2 voorzien in een bijkomende behandeling van het slib. Daardoor wordt de « schone » organische koolstofhoudende vuilvracht van Tertre opgespaard en gebruikt voor biologische defosfatering en denitrificatie van het verdunde stedelijk stikstof. Deze laatste operaties vinden plaats in de fasen 3 en 4, die overeenkomen met de 2 parallelle circuits van de bestaande zuiveringsinstallatie.

Eind 2000 was de voorbereiding van fase 2 afgerond en is in 2001 van start gegaan. De fasen 3 en 4 zullen medio 2002 het groene licht krijgen en worden opgestart in juni 2004 (voorlopige oplevering).

Door dit project hoeft de overheid niet langer extra water uit koolstofhoudende bron te halen, en hoeven de bedrijven van Tertre niet langer een zeer geavanceerde behandeling toe te passen.

Het is nodig gebleken daarvoor een concept-op-maat uit te werken. Gelet op de enorme meerkost die enig ander alternatief zou betekenen, was dat een goede keuze.

Dit project omvat ook de herwinning en afzondering van slib uit het zuiveringsstation. Daarvoor wordt het slib in 3 categorieën ingedeeld zodat de verwijdering vlotter verloopt.

Aldus werd geanticipeerd op de beperkingen die sinds kort zijn opgelegd aan de eindbestemming van vervuild slib en op het gebruik van sterk fosforhoudend slib van biologische defosfatering. Het gebruik voor landbouwdoeleinden van dit laatste soort slib is gekoppeld aan het aantal kg fosfor dat bij het gebruik ervan per hectare wordt uitgereden.

De fasen 3 en 4 van de aanpassing/uitbreiding van het openbaar station van Wasmuel passen in het actieprogramma 2001-2004 van de "Société publique de la Gestion de l'Eau"

(Openbare Maatschappij voor Waterbeheer) in het Scheldestroomgebied dat tot doel heeft 87 % van het stedelijk afvalwater in te zamelen en te behandelen (zie tabellen).

Men zal opmerken dat de kostprijs voor deze aanpassing vrij laag is terwijl de capaciteit aanzienlijk verhoogd wordt.

Voor ongeveer 620 miljoen BF excl. BTW (voor de 4 fasen samen) gaat men van $\pm$ 130.000 potentiële I.E. voor de tertiaire behandeling naar 250.000 effectieve (en niet langer potentiële) I.E. voor een geavanceerde tertiaire behandeling.

Actie W6 : De inbedrijfstelling van de zuiveringsinstallatie van la Louvière, Péruwelz en Tournai, Nivelles, Tubize, Braine-l'Alleud, Genappe, Jodoigne, Lessines, Mouscron.

Eind 2000, d.w.z. drie jaar voor afloop van dit actieprogramma zijn tal van installaties ofwel :

- in bedrijf gesteld : La Louvière Saint-Vaast (19.000 IE) in het stroomgebied van de Haine en Tournai Froyennes (50.000 IE) in het Schelde/Leie stroomgebied in 1999, Genappe Ways (9.800 IE) in het stroomgebied Dijle/Gete en Nijvel (40.000 IE) in het Zennestroomgebied in 2000,
- in opbouw : Moeskroen Spierebekken (100.000 IE) in het Schelde/Leie stroomgebied in 1998, Peruwelz (14.000 IE) in het Schelde/Leie stroomgebied en La Louvière Trivières (36.800 IE) in het stroomgebied van de Haine in 1999,
- financieel gecommitteerd : Lessines (12.000 IE) in het Denderstroomgebied in 1998, Tubeke (25.000 IE) in het Zennestroomgebied in 1999, La Louvière Boussoit (38.000 IE) in het stroomgebied van de Haine en Geldenaken Zetrud-Lumay (20.000 IE) in het Dijle/Gete stroomgebied in 2000.

Over het station van Braine-l'Alleud Hain (83.000 IE) in het Zennestroomgebied is in 2000 een voorstudie gemaakt. De collectoren zijn voorzien in het investeringsplan vanaf 2001 terwijl het station gepland is voor 2003. Verwacht wordt dat het station in 2005 in bedrijf gesteld kan worden.

De stations van Spiennes (8.000 IE) in het stroomgebied van de Haine, van Tournai-Froimont (3.000 IE) in het Schelde/Leie stroomgebied en van Tubize Sainte (2.000 IE) in het Zennestroomgebied die niet zijn opgenomen in de titel van actie W6 zijn respectievelijk in 1999, 1998 en 1998 in bedrijf gesteld.

Ook voor andere niet eerder vermelde stations is een financiële toezegging gedaan, namelijk voor Rebecq (5.000 IE) in het Zennestroomgebied in 2000, Estampuis Pas-à-Wasmes (13.000 IE) in het Schelde/Leie stroomgebied in 1998 en Komen (20.000 IE) in het Schelde/Leiestroomgebied in 1999.

Het realisatieplan van de "Société Publique de la Gestion de l'Eau" (Openbare Maatschappij voor Waterbeheer), dat bij Besluit van de Waalse Regering van 26/10/00 is goedgekeurd, zou na afloop van het actieprogramma 2001-2004, 83,3% van de totale geplande capaciteit van het Scheldestroomgebied moeten dekken. Er blijft nog ongeveer 16 % te bouwen na 2004 waarvan de kleine stations van minder dan 2000 I.E. en de individuele sanering meer dan de helft voor hun rekening nemen. Indien de werken die in de reservedossiers van de SPGE bij afloop van het plan zullen uitgevoerd zijn, zal nagenoeg 90 % van de totale geplande capaciteit van het Scheldestroomgebied gedekt zijn, waarbij nog iets meer dan 10 % overblijft.

SANERINGSWERKEN
(in aantal I.E.) in het Scheldestroomgebied
volgens het BWG van 26/10/00

	Bestaande	In opbouw	Nieuw werkvoorstel vastl. (2000-2004)	Dossier in reserve in programma	(> 2000 IE) Niet in prog. 2000-2004	(< 2000 IE) Niet in prog. 2000-2004	Totaal
Dender	60.730	12.900	6.000	3.000	4.906	28.206	115.742
Dijle-Gete	324.180	20.000	58.000	9.700	41.450	16.470	469.800
Schelde-Leie	73.455	127.270	68.500	22.200	12.200	36.720	340.345
Haine	322.900	36.000	59.570	22.700		38.206	479.556
Zenne	76.850	44.500	143.500	14.500	27.100	10.080	316.530
Totaal	858.115	240.670	335.750	72.100	85.656	129.682	1.721.973
In %	49.8	14.0	19.5	4.2	5.0	7.5	100%

BEDRAG IN MILJOEN BEF

Deelstroom	Bestaand werk / in opbouw in programma	Nieuw werk Voorgesteld (vastlegging 2000-2004)	Behandeling Slib	Tertiaire Behandeling	Reserve-dossiers in programma	Totaal
Dender	116	265		60	103	544
Dijle-Gete	313	1.820			353	2.486
Schelde-Leie	503	581	60		754	1.898
Haine	728	695		260	617	2.300
Zenne	85	2.319			383	2.787
Totaal	1.745	5.680	60	320	2.210	10.015

Actie W7 : Modernisering van de zuiveringsinstallatie van Waterloo.

Het zuiveringsstation van Waterloo is gerenoveerd en beschikt sinds 1998 over een efficiënte installatie die voldoet aan de huidige criteria inzake zuivering van stedelijk afvalwater.

In 2000 werd hier gemiddeld een binnenkomende vuilvracht van +/- 25.000 I.E. behandeld met een rendement op BOD₅ van 97 %. Het gemiddelde gehalte van het influent in BOD₅ bedroeg 381 mg O₂/L en het effluent 13 mg O₂/L. Men kan deze actie dan ook als afgerond beschouwen.

Actie W8 : Uitwerken en valorisatie via een GIS van algemene gemeentelijke rioleringsplannen.

In de jaren '90 waren de gemeenten verplicht algemene rioleringsplannen op te stellen. Deze dienden een zo getrouw mogelijke weergave te zijn van de bestaande en toekomstige situatie, gemeente per gemeente, van de waterzuiveringsinfrastructuur (riolen, collectoren en zuiveringsstations). Op basis daarvan dienden de bevoegde diensten een idee te krijgen van het kostenplaatje dat aan de omzetting van de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater hangt.

Om makkelijker te kunnen omgaan met deze plannen die door de Minister bevoegd voor Waterbeleid zijn goedgekeurd, werd een studiebureau gevraagd deze plannen te digitaliseren, deze op elektronische drager te zetten zodat zij door een GIS kunnen worden verwerkt en aldus een gegevensbank zouden kunnen vormen.

Heel die operatie is in verschillende fasen opgesplitst. Eerst diende men de zuiveringsgebieden van de bestaande of toekomstige zuiveringsinstallaties en de bijbehorende collectoren te karteren. Zo konden de agglomeraties van meer dan 2000 IE worden vastgesteld, een vereiste voortvloeiend uit de Richtlijn Stedelijk Afvalwater. Nu dienen nog alle bestaande of toekomstige rioleringsnetwerken te worden gekarteerd. Op dit ogenblik is dit werk reeds gebeurd voor 85 van de 262 gemeenten. Daarmee zijn 1.858.000 inwoners gedekt, of 55 % van de totale bevolking van het Waals Gewest. In 2001-2002 zal het afvalwater van 73 gemeenten die 900.000 inwoners vertegenwoordigen, behandeld worden. Voor het Scheldestroomgebied zal alles in april 2002 rond zijn en de rest in 2003.

Actie W9: Opvolging van de zuiveringsinstallaties via exploitatiebalansen en lozingsvergunningen.

Sinds het begin van de jaren '80 zijn de intercommunales, die belast zijn met de zuivering van stedelijk afvalwater in Wallonië, verplicht exploitatiebalansen van de werken die onder hun verantwoordelijkheid vallen, aan de administratie aan te leveren. Daarin moeten de analyseresultaten voor een aantal parameters (behandeld volume, DBO, DCO, zwevende stof, N en P zowel in het influent als effluent) zijn weergegeven zodat de bevoegde diensten zich een oordeel kunnen vormen over de goede werking van de installaties en over de naleving van de prestatienormen zoals die zijn neergelegd in de Richtlijn over het stedelijk afvalwater en in de omzetting in het Waals recht van die Richtlijn. Door de aanleg van een gegevensbank over deze resultaten wordt de opvolging van de werken en de rapportage van de resultaten aan de Europese instanties vergemakkelijkt.

Sinds 1997 sturen de beheerders van de installaties deze informatie rechtstreeks op via een geautomatiseerd formulier.

In het Scheldestroomgebied kunnen aan de hand van deze exploitatiebalansen – op een totale effectieve behandeling van 900.000 I.E. in 2000 – een gemiddelde hydraulische belastingsgraad van 114 % en de gemiddelde vuilvrachten in DBO en DCO van 71 % en 72 % worden berekend.

De openbare zuiveringsinstallaties, net zoals de industriële zuiveringsinstallaties, zijn eveneens onderworpen aan de wetgeving inzake lozing van afvalwater en moeten beschikken over een lozingsvergunning die door de bevoegde Minister wordt afgegeven.

Met de Europese Richtlijn over stedelijk afvalwater zijn nieuwe lozingsvoorwaarden gesteld die in Waals recht zijn omgezet. Alle installaties van meer dan 10.000 IE die op het Waals grondgebied gelegen zijn, zouden tegen einde 2001 een lozingsvergunning moeten hebben waarin is rekening gehouden met de normen van de Europese Richtlijn.

1.3. Diffuse verontreiniging

Actie W10 : Opstellen van een MER voor 13 mogelijke locaties voor de opslag van onderhoudsbaggerspecie

In 1997 werd de « Société Publique d'Aide à la Qualité de l'Environnement » door de Waalse Regering gevraagd een globaal plan voor de oprichting van verwerkingsbedrijven in Wallonië op te stellen. Dit plan betrof zowel inert materiaal, huishoudelijk afval als baggerspecie.

In dit verband werden 18 sites die in aanmerking zouden kunnen komen voor de opslag van baggerspecie – waarvan 13 voor het Scheldestroomgebied – onderworpen aan een MER.

Tenslotte heeft de vorige Waalse Regering op 1 april 1999 slechts twee terreinen in het plan voor verwerkingsbedrijven, aangewezen, één in Tubeke (kanaal Charleroi-Brussel) en het andere in Rebaix (Ath – langs de Dender).

Met deze twee sites, met een capaciteit van 500.000 m³, wordt het probleem slechts gedeeltelijk en zeer lokaal ondervangen

In het « contrat d'avenir pour la Wallonie » heeft de nieuwe Waalse Regering ervoor geopteerd, teneinde de baggerspecieproblematiek in het Waals Gewest op te lossen, de realisatie van centra voor de opslag van baggerspecie en daarin de verwerking in optimale omstandigheden met het oog op recyclage, prioriteit te geven.

Met dat doel is een interministeriële werkgroep in het leven geroepen om een lijst van locaties op te stellen, die dan een samenhangend net van baggerspecieopslagcentra zullen vormen.

Momenteel werden 13 sites voorgeselecteerd voor het Scheldestroomgebied maar er is nog geen besluit gevallen over de definitieve keuze van deze locaties.

Bovendien heeft de Regering besloten een overheidsopdracht uit te schrijven om de meest adequate oplossingen te vinden om tegemoet te komen aan de behoeften inzake beheer van baggerspecie.

Een eerste dossier betreft het beheer en de terugwinning van een volume van 290.000 m³ baggerspecie en op 1 maart jongstleden heeft de "Direction générale des Voies Hydrauliques" de oproep tot het indienen van inschrijvingen gelanceerd. Deze eerste opdracht is gegund op 29/06/2001 aan de tijdelijke vereniging ECOTERRE-DUCHENE voor een totaal bedrag van bijna 350.000.000 frank.

Een tweede oproep tot het indienen van inschrijvingen voor een totale hoeveelheid van 200.000 m³ baggerspecie is eveneens gelanceerd en de conclusies van de ambtelijke werkgroep die de offertes moet bestuderen, worden de komende weken verwacht.

In de loop van het eerste halfjaar 2001 hebben vertegenwoordigers van de ministeriële kabinetten, van de betrokken diensten en van de "Société publique d'aide à la qualité de l'environnement" een ontmoeting gehad met de autoriteiten van de gemeenten die betrokken zijn bij de inplanting van een centrum voor de opslag van baggerspecie en bij die gelegenheid kon alle technische informatie worden doorgegeven aan de gemeentelijke autoriteiten, die deze demarche zeer waardeerden.

Actie W11 : Regelgeving en toezicht inzake huishoudelijke gasolieopslag.

Het Waals Gewest heeft bij Besluit van de Waalse Regering van 30/11/2000 (wijziging van Titel III van het Algemeen Reglement voor Arbeidsbescherming) de opslag van verwarmingsstookolie bij de particulieren geregeld. Deze regelgeving is van toepassing op vaten van 3000 liter en meer en heeft vooral betrekking op drie punten :

- ❑ Verplichting tot het aanbrengen (ten laatste op 1 januari 2005) van voorzieningen waardoor de vaten niet meer kunnen overlopen.
- ❑ Verplichte waterdichtheidstest na 10 jaar en 20 jaar, dan om de 5 jaar tot 30 jaar en tenslotte om de 3 jaar na 30 jaar.
- ❑ Invoering van een goedkeuringsprocedure voor de waterdichtheidscertificaten wanneer de testen met ultrasoon geluid worden uitgevoerd.
- ❑ Anderzijds zijn volgens de exploitatievoorwaarden « dubbelwandige » tanks verplicht.

Tevens dient vermeld te worden dat zeer strenge bepalingen van toepassing zijn op tanks van 500 liter wanneer zij in een waterwingebied gelegen zijn.

Verder heeft de Afdeling Preventie en Vergunningen van het Waals Gewest een synthese- en voorlichtingsbrochure over de opslag van mazout in Wallonië gepubliceerd. Daarin is een overzicht gegeven van alle maatregelen die in dit verband genomen zijn. Deze brochure is op grote schaal verspreid bij het publiek onder meer via bouwmarkten, energieloketten, mobilinfo,...

Ten slotte willen wij wijzen op het bestaan van de coöperatieve PREMAZ. Daarin zijn de autoriteiten op alle bestuursniveaus, de drinkwaterproducenten, de petroleumfederatie en de verzekeraars vertegenwoordigd. PREMAZ heeft tot doel studies op het terrein uit te voeren en de nodige parameters te preciseren om een efficiënt preventiebeleid op te zetten. Naast een aantal aanbevelingen en de goedkeuring van de Waalse Regering van het besluit over de opslag van koolwaterstoffen, heeft PREMAZ verschillende toepassingen uitgewerkt :

- Beroepsorganisaties van de mazoutsector hebben verbintenissen op zich genomen in het kader van de Milieubeleidsvereenkomst (MBO) van het Vlaams Gewest ;
- Een werkgroep is opgericht rond het Ministerie van Economische Zaken, door de autoriteiten van de drie Gewesten en vertegenwoordigers van de petroleumsector en verzekeringsbedrijven. Bedoeling is de voorwaarden vast te stellen waarin het toekomstige park aan mazoutreservoirs het best beheerd kan worden. Voorts zal een federaal fonds voor de sanering van door mazout verontreinigde bodems en grondwater worden opgericht. Door een dergelijk federaal fonds op te richten moet het mogelijk worden de kostprijs van de saneringen in de maximale prijs van de brandstof aan de consument door te rekenen, via het "Contrat Programme" ;
- De verzekeraars hebben zich met kennis van zaken een beeld gevormd van de risico's verbonden aan het opslagen van mazout in ondergrondse reservoirs, de bestaande middelen voor de controle op de tanks, de betrouwbaarheid van deze technieken en de voorwaarden voor hun toepassing. Zij hebben nu alle elementen in handen om de dekking van deze risico's in overweging te nemen gelet ook op de preventieve maatregelen die voor rekening van de klanten komen (naleving van de regelgeving, bestaande en toekomstige procedures, evaluatie van de staat van het te verzekeren reservoir,...) ;
- De Waalse drinkwaterproducenten hebben in samenwerking met de administratie een preciezer idee gekregen van de risico's op verontreiniging in hun onttrekkingsgebied en van mogelijke preventieve acties.

Actie W12 : Regelgeving inzake de lozing van kwik afkomstig van tandartspraktijken.

De Waalse Regering heeft op 29 april 1999 een besluit aangenomen over de afvalscheiding van tandartspraktijken. Deze zal voortaan resten van kwikhoudend amalgaam moeten kunnen afzonderen.

Door deze nieuwe bepaling zal het mogelijk zijn de hoeveelheid kwik die in het milieu terechtkomt, aanzienlijk terug te dringen.

Actie W13 : "Code van goede landbouwpraktijken."

Een nieuwe Code van goede landbouwpraktijk is in 1994 opgesteld. Deze had geen bindend karakter. De code is herzien in 1998, met een meer offensieve aanpak. De aan de gang zijnde omzetting van de Nitraatrichtlijn in het Waals Gewest (cfr. W 15), noopte tot een verplicht karakter voor de kwetsbare gebieden en voor de gebieden die aan milieuvoorwaarden onderworpen zijn. Ook buiten deze gebieden blijft het verplichte karakter wenselijk.

Bovendien is in de nieuwe wetgeving een minimale opslagcapaciteit voor de effluënten van de veeteelt voorzien. Om die te bereiken, zijn afhankelijk van het betrokken gebied, kortere of langere termijnen vastgesteld

Actie W14 : Acties ter bewustmaking van de overheden (gemeenten, NMBS-Spoorwegen, Defensie) over het gebruik van milieuschadelijke producten.**1. Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen (NMBS)**

De Minister van Ruimtelijke Ordening, Stedebouw en Milieu FORET is onlangs akkoord gegaan met het actiepunt inzake de bewustmaking over het gebruik van onkruidverdelgers door de Nationale Maatschappij der Buurtspoorwegen (NMBS).

Het gaat erom vooral preventief op te treden door het gebruik van onkruid- en schimmelwerende producten aan banden te leggen zodat geen zware en kostbare behandeling voor de drinkwaterproductie nodig is. Zowel het oppervlakte- als het grondwater zijn hierbij gebaat.

Voorzien is dat een protocol van akkoord tussen de NMBS en de Waalse Regering wordt uitgewerkt.

Deze problematiek zal worden besproken in het kader van een overeenkomst tussen het Ministerie van het Waals Gewest en de Universitaire Faculteit van Landbouwwetenschappen van Gembloux (FUSAGx) [01/07/2001].

Er zijn reeds contacten geweest met de Dienst Milieu van de NMBS. Volgens de reeds ingewonnen informatie ziet het er naar uit dat:

- Het gebruik van onkruidverdelgers op spoorbermen verboden is volgens de Waalse wetgeving (Besluit van 27/01/1984 en 24/04/1986). Het onderhoud van de bermen gebeurt mechanisch.
- Tot nog toe, bij gebrek aan goede alternatieven, gebeurt het onderhoud van de met grind bedekte spoorvakken en van de sporen zelf altijd met chemische middelen, met gebruik van onkruidverdelgers dus.
Aangezien de laatste jaren de wetgeving m.b.t. het gebruik van pesticides is geëvolueerd in de zin van vermindering van producten met gemiddelde en hoge persistentie in de bodem (verbod van atrazine, vermindering van het gebruik van simazine, diuronreductieprogramma), is de NMBS zich meer gaan richten op producten die beschouwd worden als minder toxisch voor het milieu. Het gaat dan vooral om pesticides als glyfosaat. Het toepassingsgebied is voorts verruimd door dit product te combineren met andere produkten zoals de fytohormonen (bijv: MCPA). Amitrol wordt eveneens gebruikt als glyfosaatvervangend product tijdens de behandeling van het einde van het seizoen.
- De buiten gebruik gestelde spoorbanen of braakliggende terreinen worden niet meer tegen onkruid behandeld.

- De samengestelde produkten als amitrol/diuron of glyfosaat en selectieve herbicides als triclopyr en fytohormonen worden ter beschikking gesteld van het lokale onderhoudspersoneel (beambten in de stations). De lege verpakkingen worden meegenomen via het inzamelingssysteem Phytophar Recover.
- Er werden buffergebieden rond waterwingebieden aangelegd. In die gebieden zal de NMBS geen producten gebruiken die een negatieve invloed op grond- en oppervlaktewater hebben (onder meer diuron). De inventaris van te beschermen gebieden wordt in samenwerking met de waterdistributiebedrijven opgesteld.

2. Gemeenten

Een proefproject is gestart in januari 2000 en werd voortgezet in 2001 in samenwerking met het Ministerie van Middenstand en Landbouw (Centre d'Etude et de Recherches Vétérinaires et Agrochimiques van Tervuren - CERVVA) en de Universitaire Faculteit van Landbouwwetenschappen van Gembloux (FUSAGx).

Het stroomgebied van de Nil, een klein stroomgebied in Waals Brabant, werd uitgekozen vanwege zijn intensieve landbouwactiviteit. Het project heeft tot doel de verontreiniging van het water van de Nil te verminderen (door vermindering van puntlozingen) door in overleg met de landbouwers te treden. Toch is het onderdeel « gemeenten en particulieren » niet over het hoofd gezien. De gemeente Walhain gebruikt onder meer minder onkruidverdelgers op openbare terreinen en is op alternatieve methoden overgeschakeld (mechanische onkruidverwijdering). Er is voorzien dat landbouwers en particulieren geïnqueteerd zullen worden met betrekking tot de door hun gebruikte onkruidverdelgingsmethoden. Er worden regelmatig voorlichtingsvergaderingen met de landbouwers belegd om hen de stand van het onderzoek toe te lichten. In de vaktijdschriften zijn verschillende artikelen aan het proefproject gewijd.

Tenslotte is, om het grote publiek van het stroomgebied van de Nil te informeren en bewust te maken van het probleem van de vervuiling van het oppervlaktewater door pesticiden en om ze op de hoogte te brengen van de goede resultaten die worden behaald dankzij de inspanningen van de landbouwers, een postercampagne opgezet.

Indien overtuigende resultaten worden behaald, zou dit proefproject model kunnen staan voor verdere verspreiding in het hele Gewest.

Actie W15 : "Aanwijzing van de brussellaanse zandlaag als kwetsbaar gebied sinds 24 juli 1994 gepaard gaande met een actieprogramma op het gebied van nitraatvrachten afkomstig van de landbouw, alsmede met maatregelen vastgelegd in de « Code van goede landbouwpraktijk »

In 1994 zijn twee kwetsbare gebieden in de zin van de nitraatrichtlijn aangewezen : de Krijtlaag van Haspengouw en de Brussellaanse Zandlaag. Een nieuw nitraatbesluit voorziet in de aanwijzing van twee nieuwe kwetsbare gebieden, Komen en het Zuiden van Namen en van een gebied met milieuranvoorwaarden, het Land van Herve. Over dit laatste project hebben twee beraadslagingen in de Waalse Regering plaatsgevonden en momenteel ligt het project voor advies bij de Raad van State. Het Waals Gewest stelt dus een verhoging van het aantal kwetsbare gebieden voor waarin de nieuwe Code van goede landbouwpraktijk verplicht zal worden. In het Besluit zijn onder meer een nieuwe code van goede landbouwpraktijk, normen voor het uitrijden van mest en een kwaliteitszorg in en rond kwetsbare gebieden opgenomen.

Bovendien zijn nieuwe eisen inzake opslag van effluënten uit de veeteelt van toepassing, met overheidssteun om de infrastructuur daarvoor aan te passen. Bovendien is een structuur in het leven geroepen om de landbouwers hierin bij te staan, de V.Z.W. Nitrawal, uitgerust met een begroting van meer dan een miljoen euro, die tot taak heeft de landbouwwereld bij te staan bij de toepassing van deze nieuwe randvoorwaarden.

Het Waals Gewest heeft een aantal acties uitgevoerd om het kwetsbaar gebied in kaart te brengen en de goede landbouwpraktijken er op vrijwillige basis te stimuleren.

Het gaat daarbij onder meer om de volgende studies :

a) Opstellen van een actieplan in kwetsbaar gebied – Prop'Eau Sable (2 fasen) :

Proefproject voor de bescherming van water in de waterlaag van de Brusseliaanse zandlaag. Deze studie had tot doel :

- De wetenschappelijke basis te leggen om op korte termijn de nitraathoeveelheden te verminderen die uitspoelen uit het bodemprofiel boven de 150 cm via een netwerk van tien piloot-boerderijen;
- Bijdragen aan de bekendmaking van de maatregelen die zijn opgelegd in het actieprogramma door bezoeken en vergaderingen te organiseren.

Doel is de gehalten aan nitraat in het grondwater te stabiliseren en op lange termijn terug te dringen.

b) Mobiliteit van nitraten in landbouwgronden – MONICA :

Mobiliteit van Nitraten in landbouwgronden. Deze studie is erop gericht :

- Een methodologie te ontwikkelen om de stikstofvracht in het grondwater van de Brusseliaanse Zandlaag te berekenen in samenhang met de landbouwpraktijk (door het uitwerken van een integraal mathematisch model);
- Deze methodologie uit te testen in de proefboerderijen (gegevens die worden bijeengebracht in het kader van het project Prop'Eau Sable).

1.4. Calamiteuze verontreinigingen

In het eerste Schelde Actieprogramma was geen enkele specifieke actie hiervoor aangekondigd.

In aanvulling hierop kan gezegd worden dat in het Waals Gewest, de problematiek m.b.t. preventieve maatregelen die erop gericht zijn de gevolgen van calamiteuze lozingen of de opslag van toxische producten via specifieke voorzieningen tot een minimum te beperken, integraal deel uitmaakt van de lozingsvergunning van het bedrijf.

Deze regelgevende bepalingen zullen volledig worden opgenomen in de nieuwe milieuvergunning (zie ook de acties W3 en W4).

2. Ecologisch herstel en inrichting

Actie W16 : Uitvoering van de riviercontracten voor Dender, Dijle, Trouille en Grande Honnelle.

Er bestaan al verschillende riviercontracten in het Waals deel van het Scheldestroomgebied : Dender, Dijle en Trouille. Voor de Honnelles is het bij een ontwerpcontract gebleven; de gemeenten stonden er niet genoeg achter. Het gaat hier om ongeveer 350.000 inwoners die een oppervlakte van 1450 km² vertegenwoordigen.

Er wordt gewerkt aan een nieuw ontwerp-contract in het westelijk gedeelte van het Zennestroomgebied.

De riviercontracten Dender en Dijle zitten momenteel in een follow-upfase (contract ondertekend en in uitvoering), het riviercontract Trouille wordt verder uitgewerkt (contract nog niet ondertekend).

Elk riviercontract maakt (of heeft dat al gedaan) een inventaris op van de waterlopen en hun ecosystemen om daar een actieprogramma van te kunnen afleiden.

De verschillende diensten van de DGRNE hebben met name in het kader van het riviercontract Dijle bijgedragen tot een aantal concrete acties zoals de verbeteringswerken aan de Dijle door toepassing van natuurtechniek in Limelette, het oprichten van overheidsreservaten langs een waterloop (de Nodebais in Tourinnes-la-Grosse), de natuurlijke inrichting van stormbekkens (de Nodebais in Beauvechain en de Chavia in Grez-Doiceau), het weer openleggen van de Thyle in Court-Saint-Etienne, de analyse van afvalwaterlozingen en van het slib van de waterzuiveringsstations in het Dijlestroomgebied, de organisatie van een technisch seminar over individuele waterzuiveringstechnieken voor gemeenteambtenaren en architecten in Waals Brabant, het uittesten van milieuvriendelijke technieken met de landbouwers in het stroomgebied, het informeren van diegenen die willen bouwen in overstromingsgevoelige gebieden, een pilootstudie over overstromingen in het Dijlestroomgebied, een pilootstudie over de problematiek van het vee dat tot aan de oevers van de Trouille komt en de opleiding en indienstneming van eco-kantonniers ...

Het Riviercontract bestaat erin al diegenen die met een waterloop te maken hebben, rond de tafel te zetten om een consensus te bereiken over een actieprogramma voor het herstel van de waterlopen, hun oevers en de watervoorraden in het stroomgebied.

De verschillende bij de rivier betrokken actoren beschikken dus over een *gemeenschappelijk platform, een overlegorgaan, het Riviercomité* om hun wensen over de kwaliteit van hun waterlopen kenbaar te maken, om te luisteren naar en rekening te houden met het standpunt van de overige gebruikers en aldus een aantal prioriteiten voor toekomstige acties vast te stellen.

Uit de projecten blijkt de belangstelling van de gebruikers enerzijds en hun tevredenheid over de resultaten anderzijds. Met name de sensibilisering door de informatie en participatie wordt zeer gewaardeerd en is behulpzaam bij het streven naar een integraler beheer van de watervoorraden.

Een nieuwe Ministeriële Rondzendbrief met de voorwaarden voor aanvaarding en de wijze van opstellen van riviercontracten in het Waals Gewest is op 20 maart 2001 aangenomen en in het Belgisch Staatsblad op 25 april 2001 verschenen. Daardoor krijgen de riviercontracten meer slagkracht.

Actie W17 : Oprichting van de natuurparken "les Plaines de l'Escaut", "le Pays des Collines" et "les Hauts Pays"

Er bestaan drie natuurparken in het Scheldestroomgebied. Het natuurpark « Plaines de l'Escaut » heeft een oppervlakte van 26.000 ha (alluviale vlakte, natte gebieden ingevolgd door mijnontginningen, regio's met veeteelt, treurwilgen) en is opgericht in 1996 ; het natuurpark « Pays des Collines » heeft een oppervlakte van 23.337 ha en is opgericht in 1997 en het natuurpark « Hauts-Pays » is opgericht in 2001. Het gebied "Parc naturel des Hauts-Pays" strekt zich ten dele uit over de gemeenten Colfontaine, Dour, Frameries, Quévy en Quiévrain" en dekt de hele gemeente Honnelles.

Een natuurpark is een landelijk gebied, met hoge biologische en geografische waarde, waarop maatregelen van toepassing zijn om het milieu te beschermen rekening houdend met de wensen van de bevolking en de economische en sociale ontwikkeling van het gebied.

Om dit ambitieuze doel te bereiken, gaan de regionale actoren (verantwoordelijken op gemeentelijk en regionaal vlak, landbouwers, toeristische sector, bossector, milieuorganisaties,...) rond de tafel zitten om een consensus te bereiken.

De inrichtende macht van een park moet noodzakelijkerwijze een lokale overheid zijn (gemeenten, intercommunales, provincie ...).

Actie W18 : Aanwijzing en afbakening van biologisch waardevolle gebieden en van bijzondere beschermingsgebieden voor de avifauna.

In de vallei van de Haine, dat behoort tot het Schelde stroomgebied, is een gebied van 13714 hectaren met een grote ornithologische waarde aangewezen als speciaal beschermd gebied in de zin van Richtlijn 79/409/EEG. De gevoelige habitats die er deel van uitmaken, zijn als volgt opgedeeld:

Wetlands, maaiweiden (1162 ha)
Loofbos (2841ha)
Droge en vochtige heide (52.6 ha)
Moerassen, vijvers, vochtige gebieden (746 ha)
Totaal van 4801.6 ha

Kerngebieden

- "Mairais de Douvrain", 100 ha (Ministerie Waals Gewest, IDEA)
- "Marais de Marionville", Erkend Natuurreservaat, 77 ha (RNOB)
- "Prés de Grand Rieu", Erkend Natuurreservaat, 65 ha (RNOB)
- "Marais de Harchies/Hensies/Pommeroeul", status van Wetland met Biologische Waarde, 55 ha (Ministerie Waals Gewest, RNOB, gemeente Bernissart)
- "Mer de sable" (vochtige heide), Overheidsnatuurreservaat, 22 ha (Ministerie Waals Gewest)

De "marais de Neuville" zijn niet overgenomen als kerngebied, maar werden onlangs aangewezen als wetland met biologische waarde. Tevens dienen de erkende natuurreservaten "Les Burettes" in Bergen en de Erkende Natuurreservaten "Thieu" in Mons-Le Roeulx (RNOB) genoemd te worden.

Voor de Scheldevallei zelf, stroomafwaarts van de Franse grens, heeft de bescherming van de sites vooral betrekking op de oude zij-armen van de Schelde. De afgesneden bochten van Bléharies (15.6 ha) en van Parent (2.5 ha) zijn aangewezen als speciaal beschermd gebied in november 2000. De "Noue de Hollain" zal in de komende maanden eveneens worden aangewezen.

Bij elk besluit tot aanwijzing van een speciaal beschermd gebied gaat een digitaal plan met de afbakening van het beschermd gebied. Voor deze gebieden zal aan natuurbeheer gedaan worden, zowel met het oog op hun behoud als om een pedagogische rol en toegankelijkheid

voor het publiek te garanderen. Deze status van speciaal beschermd gebied garandeert dat de visserij er verder op mag worden uitgeoefend, een essentieel element voor dit soort milieu.

Meer gedetailleerde informatie over de biodiversiteit of de afbakening van deze zones kan worden verkregen op de site "biodiversité" van het Waals Gewest. Eén internet-adres: <http://mrw.wallonie.be/drgne/sibw>.

Op deze site staat ook alle informatie over de oprichting en over de zones die als NATURA 2000-gebieden zijn aangewezen, voorts kan een opzoeking worden gedaan van een site op basis van de naam van de betrokken gemeente.

Actie W19 : Aanwijzing en afbakening van natuurreservaten en privé-natuurgebieden.

Hieronder volgt de lijst van overheidsreservaten en erkende natuurreservaten die bij besluit van de Waalse Regering in het Scheldestroomgebied zijn aangewezen :

Overheidsnatuurreservaten

- Malogne : 5,3913 ha, gemeente Bergen
- "Etangs de Strépy" : 14,2325 ha, La Louvière
- "Mer de Sable" : 22,1415 ha, Beloeil
- Ronquières : 10,850 ha, Braine-le-Comte
- "Bois de Bouly" : 12,1316 ha, Grez-Doiceau
- "Grande Chaussée" : 3,02 ha, Mont-Saint-Guibert
- Champtaine : 10,1078 ha, Chaumont-Gistoux
- Claire-Fontaine : 44,425 ha, La Louvière
- "Siège du Bavais" : 0,331 ha, Bergen

Erkende Natuurreservaten

- Marionville : 42,5272 ha, Saint-Ghislain en Quaregnon
- Thieu : 1,6380 ha, Bergen
- "Les Prés Rosières" : 27,6262 ha, Lessines

Actie W20 : Het opzetten van een eenheid voor visbeheer van de Trouille.

In juni 1996 heeft de Dienst Visserij van het Waals Gewest meegewerkt aan het uitzetten van kopvoornen in de Trouille in Givry. Het uitzetten gebeurde door het team van de heer Philippart van de Universiteit van Luik.

In 1996, 97 en 98 werden via elektrische visserij exemplaren door de Dienst Visserij gevangen op de plaatsen waar kopvoorn was uitgezet.

Er is een inventaris van de hindernissen voor het vrije verkeer van vissen opgesteld. Verder zijn nota's, foto's en plaatsaanduidingen op kaart gemaakt, en:

- een lijst van problemen m.b.t. de waterloop ;
  - plaatsbepaling van uitzettingsprogramma's en elektrische visserij ;
  - inzamelen van informatie over vissersverenigingen.

Bovendien is in het kader van het Riviercontract "Trouille" een gedelegeerde van de dienst Visserij van het Waals Gewest steeds aanwezig als volwaardig lid van het Riviercomité.

De gegevens over de uitzettingsprogramma's en over de elektrische visserij worden bijgehouden in de Dienst Visserij.

Verder zijn nog andere gegevens over de waterloop beschikbaar via :

- een studie over het stroomgebied van de Trouille uitgevoerd door de Technische Provinciale Dienst ;
- een verkennende studie afkomstig van het Riviercontract waarbij de gegevens zijn bijeengebracht door het Informatiesysteem van het Riviercontract Trouille ;
- een inventaris van de belemmeringen van het vrije verkeer van vissen uitgevoerd door de vissersvereniging « Fédération des Pêcheurs de l'Est ».

3. Meetnetten

De DGRNE is belast met het beheer van 4 meetnetten van de kwaliteit van het oppervlaktewater in het Waals Gewest : het fysisch-chemisch meetnet, het biologisch meetnet « macroinvertebraten », het bacteriologisch meetnet en het continue analysemeetnet.

Het fysisch-chemische meetnet omvat ongeveer 200 permanente bemonsteringspunten waarvan 30 in het Scheldestroomgebied gelegen zijn. Op sommige van die punten worden meer dan 100 fysisch-chemische parameters bepaald met een maximale frequentie van 13 maal/jaar. Het gaat om algemene parameters, vermestende stoffen, metalen en metalloïdes, organische somparameters, bacteriologische parameters, chlorofyl a en organische microverontreinigers.

Het continue analysemeetnet bestaat uit een automatisch station in het Scheldestroomgebied, gelegen te Bléharies, dichtbij het meetpunt van het homogeen meetnet van de ICBS ; daar worden 9 parameters continu gemeten (opgelost zuurstof, temperatuur, zuurtegraad, geleidingsvermogen, troebelheid, ammoniumstikstof, chlorides, sulfaten en totale organische koolstof).

De laatste jaren werden verschillende meetnetten zoals dat van de « gevaarlijke stoffen », « diatomeeën » en « Ecotoxiciteit » opgezet (zie actie W22) enerzijds om de betaande monitoring aan te vullen en anderzijds om in te spelen op de behoeften voortvloeiend uit nieuwe milieubeleidsmaatregelen.

Vanaf 1998 kende de monitoring van de pesticides een hoge vlucht. Een dertigtal pesticides, al dan niet voor gebruik in de landbouw, (+/- 8 families) worden gecontroleerd op enkele punten van het Scheldestroomgebied (Boven- en benedenstroomse Schelde - Dender, Haine, Zenne en Dijle stroomafwaarts). Eind 1999 is een specifiek net in het leven geroepen om te voldoen aan de richtlijn 76/464/EEG over de verontreiniging veroorzaakt door bepaalde gevaarlijke stoffen in het aquatisch milieu. Tal van organische microverontreinigingen, waaronder de prioritaire stoffen van de Kaderrichtlijn Water en nog niet bestudeerde pesticides, worden gecontroleerd in 3 compartimenten van de waterloop (water, zwevende stoffen en waterbodems).

Met de wijzigingen die aan de meetnetten van het oppervlaktewater zijn aangebracht, zal adequater kunnen worden ingespeeld op de vereisten van de Kaderrichtlijn Water.

Het ter beschikking stellen van gegevens is tevens een punt van zorg van de DGRNE.

De resultaten van het automatisch meetnet en van het bacteriologisch meetnet staan reeds ter beschikking via het internet. Er wordt gewerkt aan een gegevensbank en aan een website waardoor elke gebruiker informatie over het fysisch-chemisch meetnet kan opvragen.

4. Onderzoek en ontwikkeling

Actie W21 : Steunprogramma's voor wetenschappelijk onderzoek, ontwikkeling en samenwerking o.m. in het kader van schone technologie. Deze programma's voorzien in financiële steun aan bedrijven die als doel hebben de milieutechnologische innovatie te stimuleren.

Dit O&O-programma betreft milieutechnologie en is gericht op het bedrijfsleven in Wallonië. Het omvat steunverlening door de bevoegde Ministers op het gebied van Milieu en Technologische Ontwikkeling en Werkgelegenheid.

Bedrijven of bedrijvencusters in het Waals Gewest die een O&O activiteit willen opgezet (of dat al hebben gedaan) en hun resultaten willen verwerken, kunnen in aanmerking komen voor dit Programma wanneer zij :

- Technologieën willen ontwikkelen met het oog op de vermarkting ervan ;
- Technologieën wensen te ontwikkelen om te kunnen inspelen op hun eigen milieuproblemen.

Volgende thema's van O&O projecten komen voor dit Programma in aanmerking :

- PREVENTIE van industriële verontreinigingen en vermindering van afvalstoffen, waaronder verpakkingen;
- RECYCLAGE van industriële effluënten, industrieel en huishoudelijk afval en afval afkomstig van de landbouw;
- BEHANDELING van industriële effluënten, industrieel afval met uitzondering van de opslag in deponie en de behandeling van industrieel afval dat kan worden gelijkgesteld aan huishoudelijk afval;
- CONTROLE (detectie, meten, analyse, enz..) van lozingen, afvalstoffen, industriële verontreinigingen;
- INTERVENTIEMAATREGELEN in geval van effectieve verontreiniging van industriële oorsprong.

Het Waals Gewest geeft financiële steun aan dergelijke programma's via subsidies of voorschotten tot 50 à 70% van het totale budget.

De voorwaarden van dit programma - dat dateert van 1993 - zijn sindsdien niet meer veranderd.

Actie W22 : Studie inzake ecotoxiciteit van het water.

Het meetnet voor de kwaliteit van het oppervlaktewater in het Waals Gewest omvat een studieprogramma voor de aquatische ecotoxiciteit.

De monitoring van de rivieren en stroomgebieden gebeurt sinds 1994 door de toxiciteit te ramen aan de hand van de lichtgevende bacterie *Vibrio fischeri* (systeem Microtox®).

Die monitoring gebeurt op een vijftal meetpunten van het fysisch-chemische meetnet, namelijk 19 in het Scheldestroomgebied, 33 in het Maasstroomgebied en 2 in het Rijnstroomgebied (controle 1998). De bemonsteringen vinden plaats met dezelfde frequentie als de fysisch-chemische bemonsteringen (of een totaal van 562 analyses in 1998). Het volledige programma voor de evaluatie van acute toxiciteit in het Schelde-, Maas- en Rijnstroomgebied zoals die in 1999 is uitgevoerd, wordt niet meer jaarlijks herhaald, maar wordt nu om de 5 jaar uitgevoerd. De volgende monitoring vindt in 2004 plaats.

Sinds 2000 worden gedetailleerde studies uitgevoerd die zich uitstrekken over de verschillende Waalse deelstroomgebieden. Daarvoor worden verschillende bio-tests gebruikt die gebaseerd zijn op fysisch-chemische metingen die parallel worden uitgevoerd. Er worden lengteprofielen van de toxiciteit van de hoofdrivier opgemaakt en verder vindt een karakterisering van de toxiciteit van de effluënten plaats. Voor het Vesderstroomgebied

(Maasstroomgebied) is reeds een studie uitgevoerd ; het onderzoek dat voor de Haine (Scheldestroomgebied) op het programma staat, zal in 2001 worden afgerond.

Actie W23 : Studie van een toetsingsmethode voor de verontreinigende vrachten via het mathematisch model PEGASE.

Om de vuilvracht (of immissies) te relateren aan de inventaris van de lozingen, volstaat het niet de gemeten vuilvrachten naast de optelsom van de lozingen te leggen. Elke in een waterloop geloosde stof ondergaat immers veranderingen, die te maken hebben met fysisch-biologische processen die er plaatsvinden. Enkel aan de hand van een mathematisch model dat het ecosysteem van de rivier beschrijft, kan men meer inzicht verwerven in wat er met de lozingen gebeurt en kan men de resulterende vuilvracht in de rivier berekenen. Daarna kan men de berekende vuilvracht vergelijken met de vuilvracht die wordt geraamd op basis van de resultaten van de meetnetten van de kwaliteit van de waterloop.

Het Waals Gewest achtte het nuttig uit te gaan van de resultaten die het mathematisch model "PEGASE" kan aanreiken en heeft het « Centre Environnement » van de Universiteit van Luik de opdracht gegeven een studie uit te werken om de vuilvracht in de stromen en rivieren te berekenen op basis van de gegevens over diffuse en puntlozingen in het oppervlaktewater.

Die studie verliep in 2 fasen, de eerste volgens een « stationnaire » situatie (d.w.z. die werkt met gemiddelde situaties voor tijdpaden van een maand tot een veertiental dagen) en de tweede volgens een "niet-stationnaire" situatie van het model waarin rekening gehouden kan worden met variabele hydrologische situaties over een tijdpad van een dag tot zelfs een uur. Deze variëteit is realistischer maar vereist meer rekencapaciteit en meer inputgegevens.

Op dit ogenblik houdt dit model rekening met alle parameters inzake organisch materiaal, nutriënten en opgelost zuurstof : koolstof, stikstof, fosfor in verschillende chemische vormen, biomassa's van algen, macrofieten, bacteriën, enz. Het model bevat momenteel geen microverontreinigingen.

Na afloop van de studie werden de eerste, zeer interessante resultaten gepubliceerd. Deze resultaten kunnen rechtstreeks gebruikt worden in het kader van de werkzaamheden van de ICBS en/of met het oog op de toepassing van de Kaderrichtlijn Water en de beheersplannen. Ingevolge het decreet betreffende de kringloop van het water en houdende oprichting van een "Société publique de gestion de l'eau" (Openbare Maatschappij voor Waterbeheer) (B.S. 22.06.1999) en in het raam van de Kaderrichtlijn heeft de Waalse Regering in 2000 een subsidie van 200 miljoen toegekend aan een consortium van universiteiten en wetenschappelijke instituten voor het ontwikkelen van een modeliseringsprogramma voor de watercyclus, waarvan het PEGASE-model één van de meesterstukken is.

Dit integraal onderzoeksprogramma milieu-water (PIRENE) heeft tot doel de nodige wetenschappelijke instrumenten voor het Gewest uit te werken om te zorgen voor het integraal waterbeheer, de technische elementen voor het actieprogramma voor de waterkwaliteit en de elementen voor de implementatie van de Kaderrichtlijn uit te werken. Dit integraal onderzoeksprogramma heeft tevens tot doel in het Waals Gewest een netwerk van wetenschappelijke know-how inzake waterbeheer, bestaande uit Franstalige universitaire teams gespecialiseerd in de verschillende aspecten van het integraal beheer van watervoorraden, tot stand te brengen.

Om dit programma te volgen zal een permanente coördinatiestructuur in het leven geroepen worden: het Permanente Platform voor het integraal waterbeheer, dat ervoor moet zorgen dat de aanpak van de wetenschappelijke teams consistent is met de aanpak van de verschillende actoren van het Waals Gewest die bij het integraal waterbeheer betrokken zijn, met name de Administraties.

6. Informatie en sensibilisering van de bevolking.

Actie W24 : Sinds 1996, bestaan van een Internet site voor het Directoraat-Generaal Natuurlijke Hulpbronnen en Leefmilieu (DGRNE).

De Internet site van de DGRNE (<http://environnement.wallonie.be>), op 17 december 1996 opengesteld voor het grote publiek, heeft, zoals verwacht, in 2000 grote veranderingen ondergaan.

Het was vooral de bedoeling om van deze administratieve site een echte referentiesite voor leefmilieu te maken. Door de grote hoeveelheid en de kwaliteit van de informatie die geleidelijkaan op de administratieve site werden geplaatst, kon de DGRNE deze ambitie ook waarmaken.

Uit een studie was gebleken dat, naast onze administratie, vijf grote doelgroepen onze site regelmatig bezochten. Het was dan ook noodzakelijk deze informatie goed af te stemmen op deze doelgroepen. Dat was de tweede doelstelling.

Tenslotte was het belangrijk dat de Informaticadienst van de DGRNE, en met name de WEBMASTER, meer middelen ter beschikking kreeg voor een beter beheer van de site.

Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste wijzigingen zodat aan de hand van concrete voorbeelden meer inzicht kan verkregen worden in de veranderingen die in de site zijn opgetreden :

- Een volledige omvorming van de indeling van de bestanden. De informatie is opgedeeld in samenhang met de prioritaire doelgroepen. Zo vindt men er de rubrieken "Info-citoyens" (info-burgers), "Entreprises" (bedrijven), "Vie communale" (gemeenten), "Ecoles" (scholen) en "Loisirs" (vrije tijd) terug.
- De informatie wordt ter beschikking gesteld volgens vier hoofdlijnen waarlangs informatie opgevraagd kan worden : per hoofdthema (water, lucht, afval, ...), per onderwerp, per doelgroep en via de zoekmachine.
- Een site waarbij elke mogelijke partner voor de homepage rechtstreeks zijn eigen site (of subsite) op de homepage kan plaatsen met een gratis link daarnaar toe waarop verschillende verenigingen of groeperingen hun activiteiten op het gebied van het milieu kenbaar kunnen maken. Zo is de rubriek "Nous rejoindre" (zich bij ons aansluiten) ontstaan.
- Een functie "agenda" waar alle events en activiteiten die met milieu verband houden, kunnen op worden aangemeld.
- Een tweede en nieuw algemener adres "<http://environnement.wallonie.be>", het oude adres blijft ook geldig.
- Het abonnement op een "mailing list" zorgt ervoor dat men op de hoogte blijft van alle nieuwigheden.
- De mogelijkheid om deel te nemen aan een gespreksforum waarbij een animator ter beschikking wordt gesteld (moderator).

De belangstelling van het grote publiek voor deze site die steeds meer milieu-informatie omvat, neemt alsmaar toe. Ook in de pers wordt er met veel lof over geschreven : de verstrekte informatie is accuraat en efficiënt en bovendien in een sobere, vlotte stijl weergegeven.

Actie W25 : De burger gevoelig maken voor de leefmilieuproblemen via de riviercontracten.

Sensibilisering, voorlichting en participatie zijn sleutelbegrippen van de riviercontracten. Deze aanpak wordt zeer gewaardeerd en blijkt vruchten af te werpen bij het streven naar een integraal en open beheer van de watervoorraden.

Tal van instrumenten en activiteiten werden in dit kader opgezet :

- Een Internetsite "Contrats de rivière" (riviercontracten) op de site van de DGRNE (zie hiervoor) ;
- De organisatie van de Waalse Dagen van de Riviercontracten (22-23 september 2001). Dit initiatief zal naar alle waarschijnlijkheid de komende jaren worden voortgezet ;
- Het opstellen van een trimestrieel voorlichtingsblad ("Evidendre", "Dyle, dis-le nous") (Evidender, Dijle, wat heb je ons te vertellen) gepaard gaand met een persconferentie en informatie via het gemeenteblad ;
- Het ontwikkelen van instrumenten voor het beheer (geografisch informatiesysteem).

Tal van andere acties zijn nog ondernomen zoals :

- schoonmaakbeurten onder het motto "schone rivier" ;
- pedagogische activiteiten (biotische indices, ontdekking van de rivier, elektrische visserij, boottochten voor wetenschappelijke doeleinden...) ;
- bevordering van de maatregelen voor een milieuvriendelijke landbouw ;
- informatie aan de landbouwers over composteren van mest en het beheer van effluenten uit de veeteelt, bezoek aan pilootbedrijven ;
- informatie aan industriëlen over waterzuivering en promotie van acties die meer zuurstof in het water brengen ;
- voorlichting aan het grote publiek en architecten over individuele waterzuiveringstechnieken ;
- opleiding van eco-kantonniers ;
- CD-Rom over water ;
- Code van goede praktijken voor de oeverbewoner ;
- Tentoonstellingen ;
- ...

Deze acties komen bij de overige acties die in het kader van de ICBS worden uitgevoerd, met name een tekenwedstrijd over de thema's: "Demain l'Escaut", "le fleuve dans la cité" en "la vie de la rivière". Deze wedstrijd was bedoeld voor alle basisscholen en secundaire scholen van Henegouwen en was georganiseerd in het kader van het 5e Scheldesymposium van 20 en 21 december 2000. Meer dan 300 deelnemers waren aanwezig en de jongeren toonden een levendige belangstelling voor het aquatisch ecosysteem.

Bij die gelegenheid werd een tekenverhaal over de waterzuivering en affiches over rationeel gebruik van water in samenwerking met Ipalle gepubliceerd.

**Schelde ActieProgramma SAP
Tussentijds evaluatierapport – bijlage 2**

**STAND VAN ZAKEN VAN DE UITVOERING VAN DE
SPECIFIEKE ACTIES VAN
FRANKRIJK**

1. Emissiereductieprogramma :**Lozing industrieel afvalwater :****Actie F1 :   Versterking en voortzetting van de uitvoering van de lozingsvergunning**

Voor lozingen van industrieel afvalwater is een vergunning vereist, behalve voor kleine hoeveelheden. Ingeval afvalwater afgevoerd wordt naar een openbare zuiveringsinstallatie moet in een convenant worden gepreciseerd welk soort water in de RWZI terechtkomt. Bovendien is het sluiten van dergelijke convenanten verplicht gesteld.

Men mag niet langer denken, verre van, dat de industriële activiteit de voornaamste bron van verontreiniging van de bovenloop van de Schelde en van haar zijrivieren is.

Actie F2 :   Gebruik van betere beschikbare technologieën.

Vaak gaan de industriële een stap verder in de waterzuivering dan volgens de Europese normen vereist is. Zo werken bijvoorbeeld meer en meer oppervlaktewaterbehandelingsbedrijven met een gesloten kringloop. In een andere sector, de agro-alimentaire industrie, is doorgaans voorzien in een tertiaire behandeling. Het kan evenwel gebeuren dat sterke economische en sociale randvoorwaarden vertragend werken : dat is bijvoorbeeld het geval in de ververij. Ook valt te denken aan het gebruik van schone technologieën, met inbegrip van het hergebruik van industrieel proceswater.

Lozing van huishoudelijk afvalwater :**Actie F3 : – Verbetering van de werking van de inzamelingsnetten (droge periode).**

De inzamelingsnetten zijn vaak al verschillende decennia oud. Meestal gaat het om niet-gescheiden systemen. Ingeval van regen, komt het overtollige water rechtstreeks in het ontvangende milieu terecht. In de grote agglomeraties worden systematisch studies uitgevoerd om de werking te optimaliseren - het is immers ondenkbaar, omwille van het hoge kostenplaatje, het bestaande systeem op de schop te nemen. Deze studies worden in meerjarige investeringsplannen omgezet.

Actie F4 : – Werking van de inzamelingsnetten bij regenval.

In de toekomst moet absoluut werk gemaakt worden van de verbetering van de opvang van het regenwater in de steden. Gelet op de daarmee gemoeide bedragen, zal men dit zeer voortschrijdend moeten aanpakken. Het gaat evenwel niet alleen om een kwestie van investeringen, het gaat ook om een heel andere aanpak : het regenwater mag niet langer zomaar in het rioleringsnet worden afgevoerd. Steeds meer zal elkeen het regenwater op zijn eigen grondstuk moeten opvangen.

Actie F5 – voortzetting van het moderniseringsplan van waterzuiveringsstations, van de steden

Zo'n dertig jaar geleden werd veel geïnvesteerd in waterzuiveringsstations. Het gevolg is dat de stations nu verouderd zijn (alleen secundaire behandeling). Vanaf 1986 werden de nieuwe installaties van enkele duizenden I.E. aangepast zodat er stikstofverwijdering (nitrificatie en denitrificatie) kon plaatsvinden. In 1990 hadden de beleidsmakers van het stroomgebied Artois-Picardie zich tot doel gesteld het hele park binnen de 15 jaar te moderniseren om systematisch tertiaire behandeling mogelijk te maken (ten minste voor stikstof). Dit heeft geleid tot een sterke prijsstijging van het water ; daaraan dient nu aandacht te worden besteed.

Lozingen afkomstig van diffuse bronnen, onder meer van de landbouw :**Actie F6 : Code van goede landbouwpraktijk (cf. EU-richtlijn, nitraten)**

Er wordt verder gewerkt om de nodige aanpassingen aan gebouwen in de veeteelt aan te brengen. In tegenstelling tot wat enkele jaren geleden werd gehoopt, zal dit programma nog enkele jaren moeten worden voortgezet gelet op de omvang van het nog uit te voeren werk.

Om de effecten van de diffuse lozingen tot een minimum te beperken, zullen beschermingsgebieden rond de wateronttrekkingspunten worden aangelegd. Het vraagt heel wat tijd en energie om overal dergelijke beschermingsgebieden aan te leggen.

2.Ecologisch herstel en inrichting :**Actie F7:   Meting van de kwaliteit van het natuurlijke milieu**

De meetresultaten van de waterkwaliteit (grond- en oppervlaktewater) worden gratis via Internet ter beschikking gesteld van het publiek. De resultaten zijn beschikbaar sinds de start van de metingen (over het algemeen sinds 1970). Zo kan iedereen zich een beeld vormen van de evolutie van de waterkwaliteit.

Actie F8 : Meting van de kwaliteit van de waterbodems (rivier en kanalen,...)

De kwaliteit van de waterbodems wordt sinds 1981 regelmatig gemeten. De resultaten zijn openbaar en gratis via Internet beschikbaar. Vandaag wil men de meest vervuilde waterbodems - die in de kanalen - aanpakken. Daarbij gaat het om een langetermijnactie : redelijkerwijze mag men ervan uitgaan dat het 20 jaar zal duren vooraleer deze historische verontreiniging volledig zal zijn weggewerkt.

Actie F9 :   Onderhoud van de waterlopen

In 1992 is men begonnen met het ecologische onderhoud van de rivieren en vandaag wordt de helft ervan regelmatig onderhouden.

Actie F10 :   herinrichting van de oevers van de kanalen

Door de verbetering van de waterkwaliteit, met name in de riviervakken die vroeger het meest verontreinigd waren, is het zinvol nu de oevers van de kanalen aan te pakken, zodat deze toegankelijk worden gemaakt voor het publiek. Onlangs werd de Leie stroomafwaarts, de Deule en bepaalde stukken van de Scarpe aangepakt. Verder is een grootscheeps project voor het kanaal van Roubaix en de gekanaliseerde Mark opgezet.

3. Informatie en sensibilisatie:

Actie F 11 : Voorlichtingsactie inzake waterbesparing

De ontwikkelingen in het beleid inzake waterzuivering de laatste 10 jaar is gepaard gegaan met een prijsstijging van het water. In het Franse gedeelte van het Scheldestroomgebied ligt deze prijs boven het gemiddelde voor Frankrijk.

Elk jaar wordt een enquête over de waterprijs gehouden bij de beheerders van water- en waterzuiveringsdiensten.

De resultaten worden op hoofdlijnen gepubliceerd.

Actie F12: Informatie-bewustmaking van het publiek inzake preventie (gebruik van verontreinigende middelen, actie inzake inzameling van klein chemisch afval, ...)

Talrijke acties, brochures, publicaties van kaarten, acties bij scholieren worden opgezet om het publiek nauwer bij hun waterlopen te betrekken.